

ГРУПА СПИДИ

гр. София

КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

31 ДЕКЕМВРИ 2019 ГОДИНА

ГРУПА СПИДИ

КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2019 година

СЪДЪРЖАНИЕ

КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ.....	1
КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ВСЕОБХВАТНИЯ ДОХОД.....	2
КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ.....	3
КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНЕТЕ В СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ.....	4
1. КОРПОРАТИВНА ИНФОРМАЦИЯ.....	5
2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ГРУПАТА	8
3. ИМОТИ, МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	56
4. РЕПУТАЦИЯ И ДРУГИ НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ.....	58
5. АКТИВИ И ПАСИВИ ПО ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ	60
6. ДРУГИ НЕТЕКУЩИ АКТИВИ	62
7. МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ	62
8. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ.....	63
9. АКТИВИ ПО ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ	65
10. ДРУГИ ВЗЕМАНИЯ И ПРЕДПЛАТЕНИ РАЗХОДИ.....	66
11. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ.....	67
12. СОБСТВЕН КАПИТАЛ	68
13. ДОГОВОРИ ЗА ЛИЗИНГ	70
14. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ПРИДОБИВАНИЯ НА ИНВЕСТИЦИИ В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА	76
15. ДЪЛГОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ.....	77
16. ПРАВИТЕЛСТВЕНИ ФИНАНСИРАНИЯ	80
17. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА.....	81
18. ТЪРГОВСКИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	83
19. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ	84
20. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДАНЪЦИ.....	84
21. ДРУГИ ТЕКУЩИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	85
22. ПРИХОДИ ОТ ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ.....	85
23. ДРУГИ ПРИХОДИ	86
24. ДРУГИ ДОХОДИ/(ЗАГУБИ) ОТ ДЕЙНОСТТА, НЕТНО	87
25. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ И КОНСУМАТИВИ	87
26. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ.....	88
27. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА.....	89
28. ДРУГИ РАЗХОДИ	89
29. КАПИТАЛИЗИРАНИ РАЗХОДИ ЗА ВЪТРЕШНО СЪЗДАДЕНИ НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ	89
30. ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ	90
31. РАЗХОД ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА	90
32. ОСНОВНА НЕТНА ПЕЧАЛБА НА АКЦИЯ И ДИВИДЕНТИ	91
33. СДЕЛКИ И РАЗЧЕТИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА	91
34. ЦЕЛИ И ПОЛИТИКА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК.....	96
35. УПРАВЛЕНИЕ НА КАПИТАЛА	107
36. СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД.....	109

1. КОРПОРАТИВНА ИНФОРМАЦИЯ

Групата Спиди (Групата) включва Спиди АД (дружество-майка) и неговите пет (31.12.2018 г.: пет) дъщерни дружества.

Дружество-майка

Спиди АД (дружество-майка) е акционерно дружество, регистрирано с дело № 1455/2005 година от Софийски градски съд в съответствие с Търговския закон на Република България с ЕИК 131371780.

Седалището и адресът на управление на дружеството е град София, ул. Самоковско шосе 2Л, Търговски център Боила.

Дъщерни дружества

Към 31.12.2019 г. дъщерните дружества в Групата са:

- **СПИДИ ЕООД** – търговско дружество, регистрирано в България с ЕИК 115260535 със седалище и адрес на управление: България, област Пловдив, община Марица, с. Труд, ул. Карловско шосе № 42.
- **ГЕОПОСТ БЪЛГАРИЯ ЕООД** – търговско дружество, регистрирано в България с ЕИК 13130260 със седалище и адрес на управление: България, област София, община Столична, гр. София, ул. Самоковско шосе № 2Л, Търговски център Боила.
- **ДАЙНАМИК ПАРСЪЛ ДИСТРИБЮШЪН С.А., РУМЪНИЯ (ДПД С.А., РУМЪНИЯ)** – търговско дружество, регистрирано в Румъния с единен регистрационен код (ЕРК) 9566918 и със седалище и адрес на управление: Румъния, област Илфов, гр. Буфтеа, ул. Тамаш № 20, хале 4А и 4Б.
- **РАПИДО ЕКСПРЕС ЕНД ЛОДЖИСТИКС ЕООД**, търговско дружество, регистрирано в България с ЕИК 200234197, със седалище и адрес на управление гр. София, ул. „Индустиална“ 11
- **ОМГ Мобайл ЕООД**, търговско дружество, регистрирано в България с ЕИК 201857959, със седалище и адрес на управление гр. София, ул. Абагар 22

1.1. Собственост и управление на дружеството - майка

Дружеството-майка е публично дружество съгласно Закона за публичното предлагане на ценни книжа и е регистрирано на Българската фондова борса на 12.11.2012 г.

Разпределението на акционерния капитал на дружеството е оповестен в *Приложение № 12*.

Крайният собственик на дружеството-майка е Валери Харутюн Мектупчиян, който притежава непряко (чрез СПИДИ ГРУП АД) 43,70% от капитала на СПИДИ АД.

Дружеството-майка има едностепенна система на управление със Съвет на директорите от петима членове.

ГРУПА СПИДИ

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2019 година

Ръководството на дружеството-майка в лицето на *Съвета на директорите* има следния състав към 31.12.2019 г.:

1. Валери Харутюн Мектупчиян	Председател
2. Георги Иванов Глогов	Член
3. Данаил Василев Данаилов	Член
4. Авак Степан Терзиян	Член
5. Робертус Теодорус Ван Ден Хелдер	Член

Дружеството-майка се управлява и представлява от изпълнителния директор Валери Харутюн Мектупчиян.

Одитният комитет подпомага работата на Съвета на директорите, има роля на лица натоварени с общо управление, които извършват мониторинг и надзор над вътрешната контролна система, управлението на риска и системата на финансово отчитане.

Одитният комитет има следния състав:

1. Емил Василев
2. Христо Грозданов
3. Теодора Кантулис

Към 31.12.2019 г. средно – списъчният брой на персонала в Групата е 2,007 работници и служители (31.12.2018 г.: 1,428 работници и служители).

1.2. Структура на Групата и предмет на дейност

1.2.1. *Структурата на Групата* включва Спиди АД като дружество – майка и посочените по-долу дъщерни дружества:

<i>Дъщерни дружества</i>	31.12.2019	31.12.2018	<i>Дата на</i>
	<i>Участие</i>	<i>Участие</i>	<i>придобиване</i>
<i>Дружества в България</i>	%	%	<i>на контрол</i>
Спиди ЕООД	100	100	13.06.2011
Геопост България ЕООД	100	100	21.11.2014
Рапидо експрес енд лоджистикс ЕООД	100	100	01.10.2018
ОМГ Мобайл ЕООД	100	100	21.12.2018
<i>Дружества в чужбина</i>			
ДПД С.А., Румъния	100	100	21.11.2014

Групата има открити два клона: през 2016 г. Геопост България ЕООД открива клон в Гърция, а през 2015 г. ДПД С.А. Румъния открива клон в гр. Варна, България.

1.2.2. Предметът на дейност на дружествата от Групата е както следва:

Дружество-майка

- **СПИДИ АД** – основната дейност включва главно предоставяне на куриерски услуги, за което има издадено Удостоверение № 0062/03.11.2009 г. от Комисия за регулиране на съобщенията, както и спедиторска дейност, обработка, складиране и дистрибуция на документи, стоки и товари, вътрешен и международен транспорт и всякакви други дейности, незабранени със закон.

Дъщерни дружества

- **СПИДИ ЕООД** - внос-износ, спедиторски услуги, производство и търговия с всички видове стоки в страната и чужбина, посредничество, дистрибуторска дейност на всички видове стоки.
- **ГЕОПОСТ БЪЛГАРИЯ ЕООД** - предоставяне на куриерски услуги, спедиторска дейност, обработка, складиране и дистрибуция на документи, стоки и товари, вътрешен и международен транспорт, внос и износ на стоки, търговско представителство и посредничество на български и чуждестранни физически и юридически лица, дейност като застрахователен агент.
- **ДПД С.А., Румъния** - спедиторски и куриерски услуги.
- **РАПИДО ЕКСРЕС ЕНД ЛОДЖИСТИКС ЕООД** – куриерски услуги.
- **ОМГ МОБАЙЛ ЕООД** - разработване, доставка, експлоатация, поддръжка, управление и търговия със софтуерни продукти за пощенски, куриерски и логистичен бизнес.

Дъщерните дружества не са имали промяна в основна дейност след придобиването им.

Дружествата от Групата извършват своята дейност на територията на България, Румъния и Гърция.

1.3. Основни показатели на стопанската среда

Основните показатели на стопанската среда, които оказват влияние върху дейността на дружеството, за периода 2016-2019 г. са представени в таблицата по-долу:

Показател	2016	2017	2018	2019
Номинален БВП в млн. лева *	95,092	102,308	109,695	118,669
Реален растеж на БВП *	3.8%	3.5%	3.1%	3.4%
Инфлация в края на годината (ХИПЦ)	-0.5%	1.8%	2.3%	3.1%
Среден валутен курс на щатския долар за годината	1.77	1.73	1.66	1.75
Валутен курс на щатския долар в края на годината	1.86	1.63	1.71	1.74
Среден валутен курс на румънската лея за годината	0.436	0.428	0.420	0.412
Валутен курс на румънската лея в края на годината	0.431	0.420	0.419	0.409
Основен лихвен процент в края на годината	0.00	0.00	0.00	0.00
Безработица (в края на годината) **	8.0%	7.1%	6.1%	5.9%
Кредитен рейтинг на Р България по Standard&Poors (дългосрочен)	BB+	BB+	BBB-	BBB
Кредитен рейтинг на Р България по Moody's (дългосрочен)	Baa2	Baa2	Baa2	Baa2
Кредитен рейтинг на Р България по Fitch (дългосрочен)	BBB	BBB	BBB	BBB

Забележка: * Прогноза на БНБ за 2019 г., изготвена към 20 декември 2019 г.;

Източник: БНБ

** По данни на Агенция по заетостта

2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ГРУПАТА

2.1. База за изготвяне на консолидирания финансов отчет

Консолидираният финансов отчет на СПИДИ АД е изготвен в съответствие с всички Международни стандарти за финансови отчети (МСФО), които се състоят от: стандарти за финансови отчети и от тълкувания на Комитета за разяснения на МСФО (КРМСФО), одобрени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС), и Международните счетоводни стандарти и тълкуванията на Постоянния комитет за разясняване (ПКР), одобрени от Комитета по Международни счетоводни стандарти (КМСС), които ефективно са в сила на 1 януари 2019 г., и които са приети от Комисията на Европейския съюз. МСФО, приети от ЕС, е общоприетото наименование на рамката с общо предназначение-счетоводна база, еквивалентна на рамката, въведена с дефиницията съгласно § 1, т. 8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството под наименованието „Международни счетоводни стандарти” (МСС).

За текущата финансова година Групата е приела всички нови и/или ревизирани стандарти и тълкувания, издадени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и респ. от Комитета за разяснения на МСФО, които са били уместни за нейната дейност, като МСФО 16 в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г. е бил приет от Групата за по-ранно прилагане и е приложен за първи път за годишния период, започващ на 01.01.2018 г.

От възприемането на тези стандарти и/или тълкувания, *практически приложими за годишни периоди, започващи най-рано на 1 януари 2019 г.*, не са настъпили промени в счетоводната политика на Групата, освен някои нови и разширяването на вече установени оповестявания, без това да доведе до други промени в класификацията или оценката на отделни отчетни обекти и операции.

Новите и/или променените стандарти и тълкувания, които не са били приети за по-ранно прилагане от Групата, включват:

- **КРМСФО 23 (променен) Несигурности при третирането на данъци върху дохода (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., прието от ЕК).** Това разяснение дава насоки за счетоводното третиране и отчитане на данъците върху дохода в обхвата на МСС 12, когато са налице несигурности по данъчното третиране. То не засяга данъци и други държавни вземания и такси, извън МСС 12, нито включва специални изисквания относно лихви и други санкции, асоциирани с несигурност по данъчно третиране. Разяснението покрива следните въпроси: а) дали предприятието да преценява всяка несигурност по данъчното третиране отделно или в комбинация с други, в зависимост от това кой подход по-добре предвижда решението на съответната несигурност; б) допусканията, които предприятието прави за преценка как данъчните власти биха изследвали и проверили дадена несигурност на данъчно третиране на основата, че данъчните власти имат цялата налична информация; в) как предприятието определя данъчната печалба или загуба, данъчните бази, неизползваните данъчни загуби, данъчните ставки и неизползваните данъчни кредити при наличието на определени несигурности; г) изискването за оценка на ефектите от несигурността върху отчетените данъци върху дохода, при условие, че данъчните власти не е вероятно да приемат

данъчното третиране на предприятието; д) измерването на ефекта може да стане по подходящия от двата подхода - „най-вероятната сума” или „очакваната стойност”; и е) как предприятието преценява и третира промените във фактите и обстоятелствата.

Ръководството е направило проучване и е определило, че това тълкуване води до промени в счетоводната политика, но не е породило съществени ефекти върху стойностите на началните салда на активите и пасивите, респ. операциите.

- **МСФО 9 (променен) – Финансови инструменти – относно случаи на негативни компенсации при предсрочно погасяване и модификации на финансови пасиви (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., приет от ЕК).** Тази промяна покрива два въпроса: а) изменя настоящите изискванията на МСФО 9, като позволява класифицирането на определени финансови активи (заеми и други дългови инструменти) по амортизирана стойност и преминаването им на теста СПГЛ, независимо от наличието на условия за предсрочно погасяване с негативна компенсация. Негативна компенсация е налице, когато условията по договора позволяват на длъжника да плати предсрочно инструмента преди неговия падеж, и предсрочно платената сума може да е различна от останалите неплатени главница и лихви. Важно условие е тази негативна компенсация да е разумна и релевантна за ранното прекратяване на договора. Предварителното плащане само по себе си не е достатъчен индикатор за преценка, т.е. необходимо е да се прецени спрямо текущо преобладаващия лихвен процент и други пазарни условия и обстоятелства, и спрямо него и тях - сумата на предплащането и полза за страната, иницирала го. Важно е изчисляването на компенсацията да е последователно като подход и при санкция за по-ранно плащане, и при полза от по-ранно плащане. Също така съответният актив следва да е в категорията „държан за събиране на паричните потоци” в структурата на бизнес модела на предприятието; б) потвърждава (с изменение в Основания за заключения), че когато даден финансов пасив, отчитан по амортизирана стойност, е модифициран без да се отписва, то ефектът от тази модификация трябва да се признае в печалбата или загубата. Ефектът се измерва като разлика между оригиналните договорени парични потоци и тези, след модификацията, дисконтирани по оригиналния ефективен лихвен процент.

Ръководството е направило проучване и е определило, че това тълкуване води до промени в счетоводната политика, но не е породило съществени ефекти върху стойностите на началните салда на активите и пасивите, респ. операциите.

За останалите стандарти и тълкувания, посочени по-долу, ръководството е проучило възможния им ефект и е определило, че те не биха имали ефект върху счетоводната политика, респ. активите, пасивите, операциите и резултатите на групата поради това, че то не разполага/оперира с такива обекти и/или не реализира подобни сделки и транзакции:

- **МСС 28 (променен) – Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия – относно дългосрочни участия в асоциирани и съвместни предприятия (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г. приет от ЕК).** Тази промяна уточнява, че предприятието трябва да прилага

МСФО 9, включително изискванията му за обезценка, относно форми на дългосрочни участия в асоциирани или съвместни предприятия, които са част от нетната инвестиция с тези дружества, и за които не се прилага отчитането по метода на собствения капитал. Счетоводното отчитане на ефектите съгласно МСФО 9 при тези форми на участия се прави преди отчитането на разпределението на дела на загубата и на обезценките по реда на МСС 28. Промяна в намеренията или плановете на ръководството не се считат за доказателство за промяна.

- **Подобрения в МСФО Цикъл 2015-2017 (м. декември 2017 г.) – подобрения в МСС 23, МСС 12 и МСФО 3 във връзка с МСФО 11 (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., приети от ЕК).** Тези подобрения внасят частични промени и редакции в съответните стандарти, основно с цел да премахнат съществуваща непоследователност или неясноти в приложението на правилата и изискванията на отделните стандарти, както и да се внесе по-прецизна терминология на понятия. Основно промените са насочени към следните обекти или операции: а) поясняват, че когато едно предприятие придобива контрол над бизнес, който е съвместна дейност, то следва да преизчисли (преоцени) предишно държаните си дялове в този бизнес при прилагане на МСФО 3 като бизнес комбинация, постигната на етапи; б) когато едно предприятие придобие съвместен контрол в бизнес, който е съвместна дейност, то не следва да преизчислява предишно държаните дялове в него при прилагане на МСФО 11; в) поясняват, че всички данъчни последици от данъци върху доходи от дивиденди следва да се посочат в печалбата или загубата или друг всеобхватен доход или директно в собствения капитал – в зависимост от това къде са отчетени съответните транзакции и/или събития, които са генерирани съответната разпределяема печалба, доколкото тези последици са по-скоро свързани с тях.; и г) поясняват, че ако при заеми със специални цели за финансиране на определен квалифициран актив, останат непогасени след като активът стане готов за предвидената употреба или продажба, тези заеми се третират като част от финансиращите средства с общо предназначение за целите на изчисляване нормата и сумите за капитализация по реда на МСС 23.
- **МСС 19 (променен) – Доходи на наети лица (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., приет от ЕК).** Тази промяна уточнява, че в случаи на промени в плановете за дефинирани доходи, съкращаване или уреждане, в определянето на разходите за текущ трудов стаж и нетните лихви за периода след промяната, групата е длъжна да използва заложените в нея предположения. Допълнително са включени изменения в представянето и оповестяването на ефекта при промени в плановете за дефинирани доходи, калкулирането на минал стаж, ефекти от промени на плана, съкращаване или уреждане във връзка с горната граница (тавана) на актив по плана.

Към датата на издаване за одобряване на този финансов отчет са издадени, но не са все още в сила за годишни периоди, започващи на 1 януари 2019 г., няколко нови стандарти и разяснения, както и променени стандарти и разяснения, които не са били приети за по-ранно приложение от Групата. От тях ръководството е преценило, че следните биха имали потенциален ефект в бъдеще за промени

в счетоводната политика и класификацията и стойностите на отчетни обекти във финансовите отчети на Групата за следващи периоди, а именно:

- **Промени в Концептуалната рамка за финансово отчитане и съответни промени в референциите към нея в различни МСФО (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г., приети от ЕК).** Тези промени в Рамката включват преработени изцяло дефиниции за „актив” и „пасив”, както и нови насоки и концепции за тяхното измерване, отписване, представяне и оповестяване. Промените в Концептуалната рамка са съпроводени с изменения в някои препратки към нея в Международните стандарти за финансово отчитане, в т.ч. МСФО 2, МСФО 3, МСФО 6, МСФО 14, МСС 1, МСС 8, МСС 34, МСС 37, МСС 38, КРМСФО 12, КРМСФО 19, КРМСФО 20, КРМСФО 22 и ПКР 32. Част от препратките насочват към коя версия на Концептуалната рамка следва се отнасят изявленията в посочените стандарти (рамката на КМСС, приета от СМСС през 2001 г., рамката на СМСС от 2010 г. или новата ревизирана рамка от 2018 г.), други изрично посочват, че дефинициите в стандарта не са актуализирани в съответствие с новите изменения в рамката.
- **МСФО 3 (променен) – Бизнес комбинации (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г., не е приет от ЕК).** Тази промяна касае даденото в приложенията към стандарта определение за „бизнес” и е свързана с трудностите, които придобиващото предприятие среща в преценката дали се придобива бизнес или съвкупност от активи. Изменението цели: а) да изясни, че за да бъде определен като бизнес, придобитият набор от дейности и активи трябва да включва като минимум вложените ресурси и оперативни процеси, които заедно водят до създаването на продукт; б) да се стеснят дефинициите за „бизнес” и за „продукт”, като се съсредоточат до стоките и услугите, предоставяни на клиент и като се смене фокусът върху способността за намаляване на разходите; в) да добави насоки и илюстративни примери, които да помогнат на предприятията в преценката дали е придобит оперативен процес; г) да премахне изискването за оценка за това дали пазарните участници са в състояние да заменят липсващите ресурси и оперативни процеси в придобиваното предприятие, за да продължат да създават продукт, и д) да се добави опцията за т.нар. тест за концентрация, който позволява опростена оценка за това, дали дадена съвкупност от дейности и активи е бизнес, или не.
- **Промени в МСС 1 Представяне на финансови отчети и МСС 8 Счетоводна политика, промени в приблизителните оценки и грешки (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г – приети от ЕК).** Тези промени касаят прецизиране определението за „същественост”, посочено в двата стандарта. Според тях новото определение за същественост е: „информацията е съществена, ако пропусната, представена неточно или прикрита, би могло в разумна степен да се очаква да повлияе на решенията на основните потребители на финансовите отчети с обща цел, които предоставят финансова информация за дадено отчетно предприятие”. Налице са три нови аспекта от определението, които следва да бъдат отбелязани: а) ”прикриване” – настоящото определение се фокусира само върху пропускане и неточно представяне. Заключение на СМСС е, че прикриването на съществена информация може да има същия ефект като пропускане на съществена информация; б) „очакване в разумна степен да се повлияе на решенията на основните потребители” – настоящото определение се отнася до „би могло да повлияе”, което според

СМСС може да се приеме, че се изисква твърде много информация, тъй като почти всичко „би могло да повлияе” върху решенията на някои потребители, дори вероятността да е минимална; и в) ”основни потребители” (съществуващи или потенциални инвеститори, заемодатели и други кредитори) – настоящото определение се отнася до „потребители”, което според СМСС може да бъде прието твърде широко, т.е. да се вземат предвид всички възможни ползватели на финансовите отчети, когато се решава каква информация да се оповести. Също така, посочват се изрично пет начина за прикриване на съществена информация: а) използване на език за съществен елемент, който е уклончив или неясен; б) информация за съществен елемент, сделка или събитие, която е разпръсната на различни места във финансовите отчети; в) несходни елементи, сделки и събития, по същество, които неподходящо са представени съвкупно; г) сходни елементи, сделки и събития, които неподходящо са представени самостоятелно; и д) съществена информация е скрита чрез несъществена информация до такава степен, че става неясно коя информация е съществена. Също така промените поясняват, че адресирането към неясна информация има същия ефект както при пропусната или липсваща информация, както и че предприятието оценява съществеността в контекста на финансовия отчет в неговата цялост.

- **Промени в МСФО 9 Финансови инструменти, МСС 39 Финансови инструменти: Признаване и оценяване и МСФО 7 Финансови инструменти: Оповестявания (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г – приети от ЕК).** *Тези промени са свързани с произтичащата несигурност от реформата на базовите лихвени проценти, предприета от Съвета за финансова стабилност към G20. Тази реформа е насочена към замяна на съществуващите и използвани като базови, в сделките с финансови инструменти, междубанкови лихвени проценти (Например: Libor, Euribor, Tibor), с алтернативни базови лихвени проценти, основаващи се на междубанкови пазари, както и за разработване на алтернативни базови лихвени проценти, които са почти безрискови. Целта е да се преодолеят последиците върху финансовото отчитане от реформата на базовите лихвени проценти, през периода преди замяната на съществуващ базов лихвен процент с алтернативен базов лихвен процент. Измененията предвиждат временни и ограничени изключения от изискванията за отчитане на хеджирането по МСС 39 и МСФО 9, които осигуряват условия дружествата да продължат да са в съответствие с изискванията на двата стандарта, при игнориране ефекта на реформата.*

Ръководството е в процес на проучване, анализ и оценка на ефектите от направените промени в Концептуалната рамка и горепосочените стандарти, които ще окажат влияние върху счетоводната политика и върху стойностите и класификациите на активите, пасивите, операциите и резултатите на групата в следващите отчетни периоди.

Допълнително, за посочените по-долу нови стандарти, променени стандарти и приети тълкувания, които са издадени, но все още не са в сила за годишни периоди започващи на 1 януари 2019 г., ръководството е преценило, че следните не биха имали потенциален ефект за промени в счетоводната политика и класификацията и стойностите на отчетни обекти във финансовите отчети на групата, а именно:

- **МСФО 17** **Застрахователни договори** (в сила за годишни периоди от **01.01.2021 г.**, (с опция за отлагане за **2022 г.**) не е приет от ЕК). *Този стандарт е изцяло нов счетоводен стандарт за всички видове застрахователни договори, вкл. за някои гаранции и финансови инструменти, като обхваща принципи за тяхното признаване, оценяване, представяне и оповестяване. Стандартът ще замени действащия до този момент стандарт за застрахователните договори – МСФО 4. Той установява нов цялостен модел за отчитането на застрахователните договори, покриващ всички релевантни счетоводни аспекти. Той не е приложим за дейността на групата.*
- **МСФО 10** (променен) – **Консолидирани финансови отчети** и **МСС 28** (променен) – **Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия – относно продажби или апорт на активи между инвеститор и негови асоциирани или съвместни предприятия (с отложена ефективна дата на влизане в сила, подлежаща на определяне от СМСС)**. *Тези промени са насочени към решаването на счетоводното третиране на продажбите или апортите на активи между инвеститор и негови асоциирани или съвместни предприятия. Те потвърждават, че счетоводното третиране зависи дали продаваните активи или апортираните немонетарни активи, конституират или не по същество „бизнес“ по смисъла на МСФО 3. Ако тези активи като съвкупност не отговарят на определението за „бизнес“ инвеститорът признава печалба или загуба до процента, съответстващ на дела на другите несвързани инвеститори в асоциираното или съвместното предприятие. В случаите когато се продават активи или се апортират немонетарни активи, които като съвкупност са „бизнес“, инвеститорът признава изцяло печалбата или загубата от транзакцията. Тези промени ще се прилагат перспективно. СМСС отложи началната дата на приложение на тези промени за неопределено време.*

Консолидираният финансов отчет на Групата е изготвен на база историческата цена с изключение на придобитите при бизнес комбинации разграничими активи и пасиви, които са оценени по справедлива стойност към датата на придобиване.

Групата води своите счетоводни регистри в български лев (BGN), който приема като негова отчетна валута за представяне. Данните в консолидирания финансов отчет и приложенията към него са представени в хиляди лева, освен ако не е оповестено изрично нещо друго, като българският лев е приет за отчетна валута на представяне на Групата. Отчетите на задграничните дружества се преизчисляват от отчетната валута в български лев за целите на всеки консолидиран финансов отчет съгласно политиката на Групата (*Приложение № 2.5*).

Представянето на консолидирания финансов отчет съгласно Международните стандарти за финансови отчети изисква ръководството да направи най-добри приблизителни оценки, начисления и разумно обосновани предположения, които оказват ефект върху отчетените стойности на активите и пасивите, на приходите и разходите, и на оповестяването на условни вземания и задължения към датата на отчета.

Тези приблизителни оценки, начисления и предположения са основани на информацията, която е налична към датата на консолидирания финансов отчет, поради което бъдещите фактически резултати биха могли да бъдат различни от тях. Обектите, които предполагат по-висока степен на субективна преценка или сложност, или където предположенията и приблизителните счетоводни оценки са съществени за консолидирания финансов отчет, са оповестени в *Приложение № 2.26*.

2.2. Дефиниции

Дружество-майка

Това е дружеството, което контролира едно или повече други дружества (предприятия), в които е инвестирало. Притежаването на контрол означава, че инвеститорът е изложен на, или има права върху променливата възвръщаемост от неговото участие в дружеството, в което е инвестирано, както и има възможност да окаже въздействие върху размера на тази възвръщаемост посредством своите правомощия върху предприятието, в което е инвестирано.

Дружеството-майка е Спиди АД, България (*Приложение № 1*).

Дъщерно дружество

Дъщерно дружество е такова дружество, или друга форма на предприятие, което се контролира директно или индиректно от дружеството – майка.

Дъщерните дружества се консолидират от датата, на която ефективният контрол е придобит от Групата, и спират да се консолидират от датата, на която се приема, че контролът е прекратен и е прехвърлен извън Групата. За тяхната консолидация се прилага методът на пълната консолидация.

Дъщерните дружества са посочени в *Приложение № 1.2*.

Неконтролиращо участие

Това са дяловете на акционери (съдружници) – трети лица, извън тези на акционерите на дружеството-майка. Те се посочват самостоятелно в консолидирания отчет за финансово състояние, консолидирания отчет за всеобхватния доход и консолидирания отчет за промените в собствения капитал.

В Групата няма неконтролиращо участие, доколкото тя притежава 100% от капитала на дъщерните си дружества. Поради това тя не оповестява обобщена финансова информация за дъщерните дружества с неконтролиращи дялови участия.

2.3. Принципи на консолидация

Консолидираният финансов отчет включва финансовите отчети на дружеството-майка и дъщерните дружества, изготвени към 31 декември, която дата е датата на финансовата година на Групата. При консолидацията е прилаган подходът на “икономическо предприятие”, като за оценката на неконтролиращото участие (ако има такова) при бизнес-комбинации и други форми на придобивания на дъщерни дружества е избран методът на “пропорционален дял в нетните активи”.

Финансовите отчети на дъщерните дружества за целите на консолидацията са изготвени за същия отчетен период, както този на дружеството-майка и при прилагане на единна счетоводна политика.

Консолидация на дъщерни дружества

В консолидирания финансов отчет отчетите на включените дъщерни дружества са консолидирани на база на метода “пълна консолидация”, ред по ред, като е прилагана унифицирана за съществените обекти счетоводна политика. Инвестициите на дружеството-майка са елиминирани срещу дела в собствения капитал на дъщерните дружества към датата на придобиване. Вътрешно-груповите операции и разчети са напълно елиминирани, вкл. нереализираната вътрешно-групова печалба или загуба. Отчетен е и ефектът на отсрочените данъци при тези елиминиращи консолидационни записвания.

Придобиване на дъщерно дружество

При придобиване на дъщерно дружество (предприятие) от Групата при бизнес-комбинации се използва методът на придобиване (покупко-продажба). Прехвърленото възнаграждение включва справедливата стойност към датата на размяната на предоставените активи, възникналите или поети задължения и на издадените инструменти на собствен капитал от придобиващото дружество, в замяна на получаването на контрола над придобиваното дружество. Тя включва и справедливата стойност на всеки актив или пасив, който се явява резултат от споразумение за възнаграждение под условие. Преките разходи, свързани с придобиването, се признават като текущи за периода, в който те са извършени, с изключение на разходите за емисия на дългови или инструменти на собствения капитал, които се признават като компонент на собствения капитал.

Всички придобити разграничими активи, поети пасиви и условните (изкристализирали) задължения в бизнес-комбинацията, се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност към датата на размяната. Всяко превишение на сбора от прехвърленото възнаграждение (оценено по справедлива стойност), сумата на неконтролиращото участие в придобивано предприятие и, при придобиване на етапи, справедливата стойност на по-рано притежаваното капиталово участие в придобиваното предприятие, над придобитите разграничими активи (в т.ч. признатите при бизнес комбинацията нематериални активи), пасиви и условни (изкристализирали) задължения, се третира и признава като репутация. Ако делът на придобиващото дружество в справедливата стойност на нетните придобити разграничими активи надвишава цената на придобиване на бизнес-комбинацията, това превишение се признава незабавно в консолидирания отчет за доходите на Групата към печалби/(загуби) от придобиване на/(освобождаване от) дъщерни дружества. Всяко

неконтролиращо участие при бизнес комбинация се оценява на база метода “пропорционален дял в нетните активи” на придобиваното дружество. До момента при придобиване на дъщерни дружества в Групата не е признавано неконтролиращо участие, доколкото от всички дружества са придобивани 100% от дяловете.

Когато бизнес комбинацията по придобиването на дъщерно дружество се осъществява на етапи, на датата на придобиване всички предишни инвестиции, държани от придобиващия, се преоценяват до справедлива стойност, като получените ефекти от тази преценка се признават в текущата печалба или загуба на Групата, съответно към финансови приходи и финансови разходи, вкл. всички предишно отчетени ефекти в другите компоненти на всеобхватния доход се рециклират.

Период на оценяване

Ако първоначалното счетоводно отчитане на бизнес-комбинацията не е приключено до края на отчетния период, в който се осъществява комбинацията, Групата отчита провизорна сума за статиите, за които отчитането не е приключило. През периода на оценяване, който не може да надвишава една година от датата на придобиване, Групата коригира ретроспективно (със задна дата) тези провизорни суми или признава допълнителни активи или пасиви, за да отрази новата получена информация за фактите и обстоятелствата, които са съществували към датата на придобиване, и, ако са били известни, щяха да повлияят на оценката на сумите, признати към тази дата.

Възнаграждение под условие

Всяко възнаграждение под условие, дължимо от придобиващия, се признава по справедлива стойност към датата на придобиване и се включва като част от прехвърленото възнаграждение в замяна на придобиваното предприятие. Последващи промени в справедливата стойност на възнаграждението под условие, което е класифицирано като пасив, се признават в съответствие с изискванията на МСФО 9, в печалбата или загубата в периода на промяната. Промени във възнаграждението под условие, класифицирано като собствен капитал не подлежи на преоценяване и последващото му уреждане се отчита в рамките на собствения капитал. Промени в справедливата стойност на възнаграждението под условие, които са резултат от допълнителна информация, получена от придобиващия след датата на придобиване, относно факти и обстоятелства, съществували към тази дата, се отчитат като корекции за периода на оценяване и се отразяват ретроспективно за сметка на репутацията.

Освобождение от дъщерно дружество

При продажба или друга форма на загуба (трансфер) на контрол върху дъщерно дружество:

- Отписват се активите и пасивите (вкл. ако има принадлежаща репутация) на дъщерното дружество по балансова стойност към датата на загубата на контрол;
- Отписва се неконтролиращото участие в това дъщерно дружество (ако има такова) по балансова стойност в консолидирания отчет за финансовото състояние към датата на загубата на контрола, вкл. всички компоненти на друг всеобхватен доход, свързани с тях;
- Признава се полученото възнаграждение по справедлива стойност от сделката, събитието или операцията, довела до загубата на контрол;

- Рекласифицират се към “печалби или загуби за годината” или се трансферират директно към натрупани печалби всички компоненти на собствения капитал, представляващи нереализирани доходи или загуби – съгласно изискванията на съответните МСФО, под чиито правила попадат тези компоненти на собствения капитал;
- Признава се всяка резултатна разлика като “печалба или загуба от освобождаване (продажба) на дъщерно дружество” в консолидирания отчет за всеобхватния доход, принадлежаща на дружеството-майка.
- Останалите за държане дялове, формиращи инвестиции в асоциирани, съвместни дружества или инвестиции на разположение и за продажба, се оценяват първоначално по справедлива стойност към датата на продажбата и впоследствие се оценяват по реда на приетата от Групата счетоводна политика.

2.4. Сравнителни данни

Групата представя обичайно сравнителна информация в консолидираните си финансови отчети за една предходна година.

Когато е необходимо, сравнителните данни се рекласифицират (и преизчисляват), за да се постигне съпоставимост спрямо промени в представянето в текущата година.

2.5. Функционална валута и валута на представяне

Функционалната валута на дружествата от Групата в България и отчетната валута на представяне на Групата е българският лев. Левът е фиксиран по Закона за БНБ към еврото в съотношение BGN 1.95583:EUR 1.

При първоначално признаване, всяка сделка в чуждестранна валута се отчита във функционалната валута (български лев), като към сумата в чуждестранна валута се прилага обменният курс към момента на сделката или операцията. Паричните средства и еквиваленти, вземанията и задълженията, като монетарни отчетни обекти, деноминирани в чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута като се прилага обменният курс, публикуван от БНБ за последния работен ден на съответния месец. Към 31 декември те се оценяват в български лева, като се използва заключителният обменен курс на БНБ.

Немонетарните отчетни обекти в консолидирания отчет за финансовото състояние, първоначално деноминирани в чуждестранна валута, се отчитат във функционалната валута като се прилага историческият обменен курс към датата на операцията и последващо не се преоценяват по заключителен курс.

Ефектите от курсовите разлики, свързани с уреждането на сделки в чуждестранна валута, или отчитането на търговски сделки в чуждестранна валута по курсове, които са различни, от тези, по които първоначално са били признати, се включват в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в момента на възникването им, като се третират като “други доходи/(загуби) от дейността” (в печалбата или загубата за годината) и се представят нетно.

Дружеството-майка и българските дъщерни дружества от Групата водят своите счетоводни регистри в български лев (BGN), който приемат като тяхна функционална и отчетна валута на представяне. Задграничното дъщерно дружество организира своето счетоводство и отчетност съгласно изискванията на Румънското законодателство. Функционалната валута на дружеството в Румъния (ДПД С.А.) е румънската лея, а на регистрирания чрез Геопост България ЕООД клон в Гърция – еврото.

Валутата на представяне на Групата е българският лев. Данните в консолидирания финансов отчет и приложенията към него са представени в хиляди лева освен ако не е оповестено изрично нещо друго. Отчетът на задграничното дружество се преизчислява от местна валута (RON) в български лев за целите на всеки консолидиран финансов отчет съгласно политиката на Групата.

За целите на всеки консолидиран финансов отчет се извършва преизчисление на валутата на финансовите отчети на дъщерните дружества в чужбина: от функционалната валута на съответното чуждестранно дъщерно дружество във валутата на представяне (BGN), приета в консолидирания финансов отчет, като:

- а) всички активи и пасиви се преизчисляват в груповата валута по заключителен курс на местната валута спрямо нея към датата на отчета за финансовото състояние;
- б) всички приходни и разходни позиции се преизчисляват в груповата валута по среден курс на местната валута спрямо нея за съответния период на отчета за всеобхватния доход;
- в) всички получени курсови разлики в резултат на преизчисленията се признават и представят като отделен компонент на собствения капитал в консолидирания отчет за финансовото състояние като „резерв от преизчисление във валутата на представяне на чуждестранни дейности” както и като компонент на другия всеобхватен доход, и
- г) курсовите разлики, получени в резултат на валутното преизчисление на нетната инвестиция в задграничните (чуждестранните) дружества, заедно със заемите и други валутни инструменти, приети за хедж на тези инвестиции, се представят директно в собствения капитал.

При освобождаване (продажба) от чуждестранна дейност (дружество) кумулативната сума на курсовите разлики, които са били отчетени директно като отделен компонент в капитала, се признават като част от печалбата или загубата в консолидирания отчет за всеобхватния доход на ред “печалби/(загуби) от придобиване на и освобождаване от дъщерни дружества, нетно”, получена при освобождаването (продажбата).

Репутацията и корекциите до справедливи стойности, възникнали при придобиване на задгранично (чуждестранно) дружество, се третират аналогично като активите и пасивите на това дружество и се преизчисляват във валутата на представяне по заключителен курс.

2.6. Имоти, машини и оборудване*Първоначално оценяване*

Имотите, машините и оборудването (дълготрайни материални активи) се отчитат първоначално по цена на придобиване, включваща покупната цена, включително мита и невъзстановими данъци, както и всички преки разходи, необходими за привеждането на актива в настоящия му вид и местонахождение.

Имотите, машините и оборудването на придобити дъщерни дружества се оценяват по справедлива стойност към датата на сделката (бизнес комбинацията), която се приема за цена на придобиване за целите на консолидацията.

Последващо оценяване

Последващото оценяване на дълготрайните материални активи се извършва по цена на придобиване, намалена с натрупаните амортизации и загубите от обезценка.

Групата е определила стойностен праг от 700 лв., под който придобитите активи независимо, че притежават характеристиката на дълготраен актив, се изписват като текущ разход в момента на придобиването им.

Последващи разходи

Разходите за ремонти и поддръжка се признават за текущи в периода, през който са направени. Извършени последващи разходи, свързани с дълготрайни материални активи, които имат характер на подмяна на определени възлови части и агрегати, или на преустройство и реконструкция, се капитализират към балансовата стойност на съответния актив и се преразглежда остатъчния му полезен живот към датата на капитализацията. Същевременно, неамортизираната част на заменените компоненти се изписва от балансовата стойност на активите и се признава в текущите разходи за периода на преустройството.

Амортизация и полезен живот

Активите се амортизират от датата, на която те са на разположение за употреба. Амортизацията се начислява на база на линейния метод върху оценения полезен живот на активите, с цел разпределяне на разликата между балансовата стойност и остатъчната стойност върху полезния живот на активите. Полезният живот по групи активи е съобразен с физическото износване, спецификата на оборудването, бъдещите намерения за употреба и с предполагаемото морално остаряване, както следва:

- Машини и оборудване от 5 до 10 години
- Компютърни системи и телефони от 3 до 5 години
- Транспортни средства от 5 до 7 години
- Стопански инвентар 6.7 години

Определените срокове на полезен живот на дълготрайните материални активи се преглеждат от ръководството на всяко дружество в Групата в края на всеки отчетен период и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използването на активите, същият се коригира перспективно.

Обезценка на активи

Балансовите стойности на дълготрайните материални активи подлежат на преглед за обезценка, когато са налице събития или промени в обстоятелствата, които показват, че балансовата стойност би могла да се отличава трайно от възстановимата им стойност. Ако са налице такива индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната балансова стойност, то последната се изписва до възстановимата стойност на активите. Възстановимата стойност на дълготрайните материални активи е по-високата от двете: справедлива стойност без разходи за продажба или стойност при употреба. За определянето на стойността при употреба на активите бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност като се прилага дисконтова норма преди данъци, която отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете, специфични за съответния актив. Загубите от обезценка се отчитат в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към позицията “разходи за амортизация“.

Печалби и загуби от продажба

Дълготрайните материални активи се отписват от консолидирания отчет за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на дълготрайните материални активи се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което Групата очаква да има право (приходите от продажба) и балансовата стойност на актива към датата на прехвърлянето на контрола към получателя на актива. Те се посочват нетно, към “други доходи/(загуби) от дейността, нетно” на лицевата страна на консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.7. Нематериални активи

Репутация

Репутацията представлява остатъчна величина, надвишението на цената на придобиване (предоставеното възнаграждение) над справедливата стойност на дела на Групата в нетните разграничими активи (в т.ч. и признатите при бизнес комбинацията нематериални активи) на придобитото дружество към датата на придобиването (бизнес комбинацията). В консолидирания финансов отчет тя първоначално се оценява по цена на придобиване (себестойност), а последващо - по цена на придобиване минус натрупаните загуби от обезценки. Репутацията не се амортизира.

Репутацията, възникнала при придобиване на дъщерно предприятие се представя в консолидирания отчет за финансовото състояние към групата на “нематериалните активи“.

Самостоятелно признатата репутация по придобиването на дъщерни дружества (предприятия) се тества задължително за обезценка поне веднъж годишно. Загубите от обезценки на репутацията не се възстановяват впоследствие.

Печалбите или загубите от продажба (освобождение) на дадено дъщерно дружество (предприятие) от Групата включват и балансовата стойност на репутацията, припадаща се за продаденото (освободеното) дружество (предприятие).

На всяка призната репутация се определя принадлежност към даден обект генериращ парични постъпления (дъщерно дружество) още при реализирането на дадена бизнес комбинация, и този обект се прилага при извършването на тестовете за обезценка. При определянето на обектите, генериращи парични потоци се вземат предвид обектите, от които са се очаквали бъдещи стопански изгоди при придобиването при бизнес комбинацията и по повод, на които е възникнала самата репутация.

Загубите от обезценка на репутация се представят в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към позицията “разходи за амортизация”.

Други нематериални активи

Нематериалните активи са представени в консолидирания финансов отчет по цена на придобиване (себестойност), намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка. Нематериалните активи на Групата включват индивидуално придобити, вътрешно създадени от предприятия в Групата и такива, придобити при бизнес комбинация за покупка на дъщерни дружества.

Индивидуално придобитите нематериални активи първоначално се оценяват по цена на придобиване. В техния състав са включени лицензи и програмни продукти, използвани от дружествата в Групата.

Вътрешно създадените нематериални активи включват вътрешно разработен в рамките на Групата софтуер и приложения към него. Процесът по създаване на нематериалния актив се разделя на две фази: фаза на научноизследователска дейност и фаза на развойна дейност.

Разходите, направени за създаване на нематериален актив, който е резултат на научноизследователска дейност се признават като текущ разход в момента, в който са направени.

Нематериалните активи, възникващи във фазата на развойна дейност, се признават, само когато Групата има и може да докаже а) техническата изпълнимост на завършването на нематериален актив, така че той да бъде на разположение за ползване или продажба; б) намерение да завърши нематериалния актив и да го използва или продаде; в) способност да използва или продаде нематериалния актив; г) как нематериалният актив ще генерира вероятни бъдещи икономически ползи и/или неговата полезност; д) наличието на адекватни технически, финансови и други ресурси за приключване на развойната дейност и за ползването или продажбата на нематериалния актив; е) способност за надеждно определяне на разходите, отнасящи се до нематериалния актив по време на неговото разработване. Вътрешно

създадените нематериални активи, които отговарят на критериите се оценяват по себестойност, която включва всички преки разходи, необходими за създаването, производството и подготовката на актива, за да бъде приведен в състояние да функционира по начина, очакван от ръководството, направени от датата, на която нематериалният актив за първи път е отговорил на критериите за признаване. Разходите, направени във връзка с нематериалния актив, преди тази дата се отчитат като текущи разходи, когато възникнат, и последващо не подлежат на възстановяване. *Нематериалните активи на придобити дъщерни дружества и тези, идентифицирани при придобиване (бизнес комбинация) се оценяват по справедлива стойност към датата на сделката (бизнес комбинацията), която се приема за цена на придобиване за целите на консолидацията.*

Нематериалните активи се амортизират по линейния метод за срок от 5 до 16 години.

Балансовата стойност на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка, когато са налице събития, или промени в обстоятелствата, които посочват, че балансовата стойност би могла да надвишава възстановимата им стойност. Тогава обезценката се включва като разход в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Нематериалните активи се отписват от консолидирания отчет за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат, към датата на прехвърляне на контрола към получателя на актива. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “нематериалните активи” се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което Групата очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата, на която купувачът получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към други доходи/(загуби) от дейността, нетно на лицевата страна на консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.8. Материални запаси

В цената на придобиване на материалните запаси се включват директните разходи по закупуването, преработката и други преки разходи, свързани с доставката им. Към края на всеки отчетен период материалните запаси се оценяват по по-ниската от себестойността им и тяхната нетна реализируема стойност. Сумата на всяка обезценка на материалните запаси до нетната им реализируема стойност се признава като разход за периода на обезценката.

Нетната реализируема стойност представлява очакваната продажна цена на материалните запаси, намалена с очакваните разходи за довършване и продажба.

При употребата на материалните запаси те се изписват текущо като се използва методът на средно-претеглената стойност (себестойност).

При продажба на материалните запаси тяхната балансова стойност се отписва от консолидирания отчет за финансовото състояние към датата на прехвърляне на контрола към получателя на актива. Резултатът от продажбата се определя чрез сравняването на възнаграждението, на което Групата очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на материалните запаси към датата на прехвърляне на контрола. Приходите от продажба се посочват нетно към „други

доходи/(загуби) от дейността, нетно” на лицевата страна консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.9. Търговски и други вземания

Търговските вземания представляват безусловно право на Групата да получи възнаграждение по договори с клиенти и други контрагенти (т.е. то е обвързано само с изтичане на време преди изплащането на възнаграждението).

Първоначално оценяване

Търговските вземания се представят и отчитат първоначално по справедлива стойност на база цената на сделката, която стойност е обичайно равна на стойността на оригинално издадената фактура, освен ако те съдържат съществен финансиращ компонент, който не се начислява допълнително. В този случай те се признават по сегашната им стойност, определена при дисконтова норма в размер на лихвен процент, преценен за присъщ на клиента-длъжник.

Последващо оценяване

Групата държи търговските вземания единствено с цел събиране на договорни парични потоци и ги оценява последващо по амортизирана стойност, намалена с размера на натрупаната обезценка за кредитни загуби. (*Приложение № 2.20*).

Обезценка

Групата прилага модела на очакваните кредитни загуби за целия срок на всички търговски вземания, използвайки опростения подход, определен от МСФО 9, и на база матричен модел за процента на загубата (*Приложение № 8*).

Несъбираемите вземания се отписват, когато правните основания за това настъпят.

Корективът за очаквани кредитни загуби (Обезценката) на вземанията се начислява и отчита чрез съответна кореспондентна корективна сметка за всеки вид вземане към други разходи на лицевата страна на консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.10. Парични средства и парични еквиваленти

Паричните средства включват касовите наличности и наличностите по разплащателните сметки, а паричните еквиваленти - депозити в банки с оригинален матуритет до три месеца и средствата на депозитите с по-дълъг матуритет, които са свободно разполагаеми за Групата съгласно условията на договореностите с банките по време на депозита (*Приложение № 2.20*).

Последващо оценяване

Паричните средства и еквиваленти в банки се представят последващо по амортизирана стойност, намалена с натрупаната обезценка за очаквани кредитни загуби.

За целите на изготвянето на консолидирания отчет за паричните потоци:

- паричните постъпления от клиенти и паричните плащания към доставчици са представени брутно, с включен ДДС (20%);
- лихвите по получени инвестиционни кредити се включват като плащания за финансова дейност, а лихвите, свързани с оборотни кредити, обслужващи текущата дейност, се включват в оперативна дейност;
- платеният ДДС по покупки на дълготрайни активи от чуждестранни доставчици се посочва на позиция платени данъци, а при доставка на дълготрайни активи от страната се посочва на позиция плащания към доставчици към паричните потоци от оперативна дейност, доколкото той участва и се възстановява заедно и в оперативните потоци на дружеството за съответния период (месец);
- постъпленията и плащанията от и по овърдрафти са показани нетно от дружеството;
- плащанията, свързани с лизингови договори (лихви и главници), свързани с признатите в консолидирания отчет за финансовото състояние активи право на ползване и задължения по лизингови договори се посочват към финансова дейност, а плащанията, свързани с краткосрочни лизингови договори и договори за лизинг на активи на ниска стойност се посочват като плащания за оперативна дейност.
- трайно блокираните парични средства над 3 месеца не се третираат като парични средства и еквиваленти.

2.11. Акционерен капитал и резерви

Спиди АД (дружеството-майка) е акционерно дружество и е задължено да регистрира в Търговския регистър определен размер на акционерен капитал, който да служи като обезпечение на кредиторите за изпълнение на техните вземания към него. Акционерите отговарят за задълженията на дружеството-майка до размера на своето акционерно участие в капитала и могат да претендират връщане на това участие само в производство по ликвидация или несъстоятелност.

Издадените обикновени акции са класифицирани като *акционерен капитал*, който е представен по номиналната си стойност съгласно съдебното решение за регистрация на дружеството-майка.

Съгласно изискванията на Търговския закон и приетия Устав, дружеството-майка образува *фонд Резервен*, който набира средства от следните източници:

- 1/10 част от печалбата, докато средствата във фонда достигнат 1/10 от капитала или по-голяма част от капитала, определена от Общото събрание;
- средствата, получени над номиналната стойност на акциите при издаването им – премиен резерв;

- други източници по решение на Общото събрание на акционерите.

Средствата на фонд Резервен могат да се използват само за:

- покриване на годишната загуба;
- покриване на загуби от минали години;
- когато средствата от фонд Резервен надхвърлят 1/10 от капитала, по-големият размер може да бъде използван и за увеличаване на капитала.

Премийните резерви включват премии, получени при емитирането на собствен капитал. Всички разходи по сделки, свързани с емитиране на акции са приспаднати от внесения капитал, нетно от данъчни облекчения.

Неразпределената печалба включва текущия финансов резултат и натрупаните печалби и непокрити загуби от предходни години.

Разпределението на дивиденди на акционерите на дружеството-майка се признава като задължение в консолидирания финансов отчет на Групата в периода, в който е одобрено от акционерите на дружеството-майка.

Резервът от преизчисление във валутата на представяне на чуждестранни дейности включва ефектите от преизчисления на финансовите отчети на чуждестранните дружества от местна валута във валутата на представяне на Групата. Този резерв е признат като отделен компонент на собствения капитал в консолидирания отчет за финансовото състояние и се признава като част от печалбата или загубата в консолидирания отчет за всеобхватния доход при освобождаване (продажба) от чуждестранна дейност (дружество).

2.12. Нетна печалба или загуба на акция

Нетната печалба или загуба на акция се изчислява като се раздели нетната печалба или загуба за периода, подлежаща на разпределение между акционерите на дружеството-майка, притежатели на обикновени акции, на средно-претегления брой на държаните обикновени акции за периода.

Средно-претегленият брой акции представлява броят на държаните обикновени акции в началото на периода, коригиран с броя на обратно изкупените обикновени акции и на новоиздадените такива през периода, умножен по средно-времевия фактор. Този фактор изразява броя на дните, през които конкретните акции са били държани, спрямо общия брой на дните през периода.

При капитализация, бонус емисия или разделяне, броят на обикновените акции, които са в обръщение до датата на това събитие, се коригира, за да се отрази пропорционалната промяна в броя

на обикновените акции в обръщение така, сякаш събитието се е случило в началото на представения най-ранен период.

Нетна печалба или загуба на акции с намалена стойност не се изчисляват, тъй като няма издадени потенциални акции с намалена стойност.

2.13. Търговски и други задължения

Търговски задължения са задължения за заплащане на стоки или услуги, които са били придобити от доставчици в обичайния ход на стопанската дейност. Търговските задължения се класифицират като текущи задължения, ако плащането е дължимо в рамките на една година или по-малко (или нормалния цикъл на стопанската дейност е по-дълъг), ако случаят не е такъв, те се представят като нетекущи задължения.

Търговските и другите текущи задължения се отчитат по стойността на оригиналните фактури (цена на придобиване), която се приема за справедливата стойност на сделката и ще бъде изплатена в бъдеще срещу получените стоки и услуги.

В случаите на разсрочени плащания над обичайния кредитен срок, при които не е предвидено допълнително плащане на лихва или лихвата значително се различава от обичайния пазарен лихвен процент, задълженията се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност, а последващо – по амортизирана стойност, след приспадане на инкорпорираната в тяхната номинална стойност лихва, определена по метода на ефективната лихва (*Приложение № 2.20*).

2.14. Лихвоносни заеми и други привлечени финансови ресурси

Всички заеми и други привлечени финансови ресурси се отчитат първоначално по себестойност (номинална сума), която се приема за справедлива стойност на полученото по сделката, нетно от преките разходи, свързани с тези заеми и привлечени ресурси. След първоначалното признаване, лихвоносните заеми и други привлечени ресурси, са последващо оценени по амортизирана стойност, определена чрез прилагане на метода на ефективната лихва. Амортизираната стойност е изчислена като са взети предвид всички видове такси, комисионни и други разходи, вкл. дисконт или премия, асоциирани с тези заеми. Печалбите и загубите се признават в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като финансови разходи (лихви) или приходи през периода на амортизация или когато задълженията се отпишат или редуцират. (*Приложение № 2.20, Приложение № 13, Приложение № 14 и Приложение № 15*).

Разходите за лихви се признават за срока на финансовия инструмент на база метода на ефективния лихвен процент.

Лихвоносните заеми и други привлечени финансови ресурси се класифицират като текущи, освен за частта от тях, за която дружеството има безусловно право да уреди задължението си в срок над 12 месеца от края на отчетния период.

2.15. Лизинг

На началната дата на лизинга, която е по-ранната от двете дати - датата на лизинговото споразумение или датата на ангажирането на страните с основните условия на лизинговия договор, Групата прави анализ и оценка дали даден договор представлява или съдържа елементи на лизинг. Даден договор представлява или съдържа лизинг, ако по силата на него се прехвърлят срещу възнаграждение правото на контрол над използването на даден актив за определен период от време.

2.15.1. Лизингополучател

Групата прилага единен модел на признаване и оценка на всички договори за лизинг, с изключение на краткосрочните лизингови договори (лизингов договор със срок от 12 месеца или по-малко от датата на стартиране на лизинга и който не съдържа опция за покупка) и лизинговите договори на активи на ниска стойност (като таблети, персонални компютри, телефони, офис техника и други).

Групата не се е възползвала от практическата целесъобразна мярка на МСФО 16, която позволява на лизингополучателя за всеки клас идентифициран актив да не отделя нелизинговите от лизинговите компоненти, а вместо това да отчита всеки лизингов компонент и свързаните с него нелизингови компоненти като отделен лизингов компонент. За договори, които съдържат лизинг на един или повече лизингови и нелизингови компоненти, Групата прилага политика да разпределя възнаграждението по договори, които съдържат лизингови и нелизингови компоненти, на база относителните единични цени на лизинговите компоненти и съвкупната единична цена на нелизинговите компоненти.

а) активи „право на ползване“

Групата признава в консолидирания отчет за финансовото състояние актив „право на ползване“ на датата на стартиране на лизинговите договори, т.е. датата, на която основният актив е на разположение за ползване от страна на дружеството-лизингополучател.

Активите „право на ползване“ се представят в консолидирания отчет за финансовото състояние по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация, загуби от обезценка и корекциите, вследствие на преоценки и корекции на задължението по лизинг. Цената на придобиване включва:

- размера на първоначалната оценка на задълженията по лизинг;
- лизингови плащания, извършени към или преди началната дата, намалени с получените стимули по договорите за лизинг;
- първоначалните преки разходи, извършени от дружествата в Групата, в качеството им на лизингополучател;

- разходи за възстановяване, които дружествата в Групата ще направят за демонтаж и преместване на основния актив, възстановяване на обекта, на който активът е разположен, или възстановяване на основния актив в състоянието, изисквано съгласно договора;

Групата амортизира актива „право на ползване” за по-краткият период от полезния живот и срока на лизинговия договор. Ако собствеността върху актива се прехвърля по силата на лизинговия договор до края на срока на договора, то го амортизира за полезния му живот. Амортизацията започва да се начислява от датата на стартиране на лизинга.

Сроковете на амортизация по типове активи, предмет на договорите за лизинг, са както следва:

- сгради от 3 до 20 години
- машини и съоръжения от 3 до 5 години
- транспортни средства от 3 до 5 години
- компютърна техника от 3 до 5 години
- други от 3 до 5 години
-

Групата е избрала да прилага модела на цената на придобиване за всички свои активи „право на ползване”.

Активите „право на ползване“ се тестват за обезценка в съответствие с МСС 36, като се прилага политика за определяне и отчитане на обезценката, аналогична на тази при имотите, машините и оборудването (дълготрайните материални активи). Възстановимата стойност на активите „право на ползване“ е по-високата от двете: справедлива стойност без разходи за продажба или стойност при употреба. За определянето на стойността при употреба на активите бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност като се прилага дисконтова норма преди данъци, която отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете специфични за съответния актив. Загубите от обезценка се определят като разлика между възстановимата и балансовата стойност (когато възстановимата стойност е по-ниска от балансовата), и се представят в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към позицията “разходи за амортизация”.

Активите „право на ползване” са представят към имоти, машини и оборудване (ако основният актив е материален актив) и към нематериални активи (ако основният актив е нематериален актив) в консолидирания отчет за финансовото състояние, а тяхната амортизация – към разходи за амортизация в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

б) задължения по лизинг

Групата признава задължения по лизинг на датата на стартиране на лизинга, оценени по настояща стойност на лизинговите плащания, които не са изплатени към тази дата. Те включват:

- фиксирани плащания (включително фиксирани по същество лизингови плащания), намалени с подлежащите на получаване лизингови стимули;
- променливи лизингови плащания, зависещи от индекси или проценти първоначално оценени, използвайки индексите или процентите на датата на стартиране на лизинга;
- цената за упражняване на опцията за покупка, ако е достатъчно сигурно, че дружеството-лизингополучател ще ползва тази опция;
- плащания на санкции за прекратяване на лизинговите договори, ако в срока на лизинговия договор е отразено упражняването на опция за прекратяването на договора от страна на дружеството-лизингополучател;
- сумите, които Групата очаква да плати на лизингодателите като гаранции за остатъчна стойност.
-

Променливите лизингови плащания, които не зависят от индекси или проценти, а са свързани с изпълнение или с използването на основния актив, не се включват в оценката на задължението по лизинг и в актива „право на ползване“. Те се признават като текущ разход в периода, в който настъпи събитието или обстоятелството, довело до тези плащания и се включват към разходите за външни услуги (в печалбата и загубата за годината).

Лизинговите плащания се дисконтират с лихвения процент, заложен в договора, ако той може да бъде непосредствено определен или с диференциалния лихвен процент на групата, който то би плащало в случай, че заеме финансови средства, необходими за получаването на актив със сходна стойност на актива „право на ползване“, за сходен период от време, при сходно обезпечение и в сходна икономическа среда.

Лизинговите плащания (вноски) съдържат в определено съотношение финансовия разход (лихва) и припадащата се част от лизинговото задължение (главница). Лихвените разходи по лизинга се представят в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на Групата през периода на лизинга на периодична база, така че да се постигне постоянен лихвен процент за оставащата неизплатена част от главницата по лизинговото задължение, като се представят като финансови разходи.

Задълженията по лизинг се представят на отделен ред в консолидирания отчет за финансовото състояние.

Групата оценява последващо задължението по лизинг като:

- увеличава балансовата стойност, за да отрази лихвата по задълженията по лизинг;
- намалява балансовата стойност, за да отрази извършените лизингови плащания;
- преоценява балансовата стойност на задълженията по лизинг, за да отрази преоценките или измененията на лизинговия договор;

- гаранциите за остатъчна стойност се преразглеждат и коригират, ако е необходимо към края на всеки отчетен период.

Групата преоценява задълженията си по лизинг (при което извършва и кореспондиращи записвания към съответните активи „право на ползване“), когато:

- има промяна в срока на лизинга или е възникнало събитие или обстоятелство, което е довело до промяна в оценката на опцията за закупуване, при което коригираните задължения по лизинг се преизчисляват с коригиран дисконтов процент;
- има промяна в плащанията за лизинг, произтичаща от промяна в индекс или процент или има промяна в сумите, които се очаква да бъдат дължими по гаранции за остатъчна стойност, при което коригираните задължения по лизинг се преизчисляват с непроменения (оригиналния) дисконтов процент (освен когато промяната в лизинговите плащания, произтича от промяна в плаващите лихвени проценти, в този случай се използва коригиран дисконтов процент, който отразява промените в лихвения процент);
- лизинговият договор е изменен и това изменение не е отразено като отделен лизинг, в този случай задължението по лизинг се преизчислява като се базира на срока на променения лизингов договор, дисконтирайки променените лизингови плащания с коригиран дисконтов процент към датата на влизане в сила на изменението.

в) краткосрочни лизингови договори и лизингови договори основният актив, по които е с ниска стойност

Групата прилага освобождаването по реда на МСФО 16 от изискването за признаване на актив „право на ползване“ и задължение по лизинг за краткосрочните си лизингови договори на сгради (наети офиси) и транспортни средства и за лизинговите си договори на активи на ниска стойност, представляващи складово оборудване и компютърна техника, които Групата счита, че са на ниска стойност като нови и се използват самостоятелно в групата, без да са зависими и тясно свързани с други активи.

Плащанията във връзка с краткосрочни лизингови договори и лизингови договори, по които основният актив е с ниска стойност се признават директно като текущ разход в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на база линеен метод за периода на лизинга се включват към разходите за външни услуги (в печалбата и загубата за годината).

2.15.2. Лизингодател

Групата класифицира всеки от своите лизингови договори като договор за оперативен или договор за финансов лизинг. Когато с договора за лизинг се прехвърлят по същество всички съществени рискове и стопански изгоди от собствеността върху основния актив, той се класифицира като договор за финансов лизинг, всички останали договори се класифицират като договори за оперативен лизинг.

Когато дружество от Групата е междинен лизингодател, то отчита основния лизинг и договора за преотдаване като два отделни договора. Договорът за преотдаване се класифицира като финансов или оперативен в зависимост от актива „право на ползване“, възникнал по основния договор.

Оперативен лизинг

Приходите от наем от оперативен лизинг се признават на линейна база в продължение на срока на съответния лизингов договор. Първоначално направените преки разходи във връзка с договарянето и уреждането на оперативния лизинг, се добавят към балансовата стойност на отдадените активи и се признават на базата на линейния метод в продължение на срока на лизинга.

Основният актив, предмет на лизинговия договор, остава и се представя в консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата.

Когато договорът съдържа лизингов и нелизингови компоненти Групата прилага МСФО 15, за да разпредели възнаграждението по договора върху всеки компонент.

2.16. Правителствени финансираня

Правителственото финансиране представлява различни форми на предоставяне на безвъзмездни средства от държавата (местни и централни органи и институции) и/или междуправителствени споразумения и организации.

Правителствените финансираня (общински, държавни и международни, вкл. по реда на използване на Европейските фондове и програми) се признават първоначално като отсрочен доход (финансиране), когато е налице разумна сигурност, че те ще бъде получени от Групата, и че последната е спазила и спазва условията и изискванията по дарението.

Правителствено финансиране, свързано с компенсиране на направени разходи, се признава в текущите печалби и загуби на систематична база за същия период, през който са признати и разходите.

Правителствено финансиране, свързано с компенсиране на инвестиционни разходи за придобиване на актив, се признава в текущите печалби и загуби на систематична база за целия период на полезен живот на актива, пропорционално на размера на признатата в разходите амортизация.

Получените финансираня, свързани с амортизируеми дълготрайни материални активи се представят в консолидирания отчет за финансовото състояние като дългосрочни финансираня. Частта, която ще бъде призната като текущ приход през следващите 12 месеца се включва в текущите пасиви.

Признатата като приход част от финансиранята се представя в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към „други доходи от дейността“.

2.17. Доходи на наети лица**Пенсионни и други задължения към персонала по социалното и трудово законодателство**

Трудовите и осигурителни отношения с работниците и служителите в Групата се основават на разпоредбите на Кодекса на труда и на разпоредбите на действащото осигурително законодателство за дружествата, извършващи своята дейност в *България* и на трудовото и осигурително законодателство за дружеството в Румъния.

Краткосрочни доходи

Краткосрочните доходи за наетия персонал под формата на възнаграждения, бонуси и социални доплащания и придобивки (изискуеми за уреждане в рамките на 12 месеца след края на периода, в който персоналът е положил труд за тях или е изпълнил необходимите условия) се признават като разход в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив, за периода, в който е положен трудът за тях и/или са изпълнени изискванията за тяхното получаване, и като текущо задължение (след приспадане на всички платени вече суми и полагащи се удръжки) в размер на недисконтираната им сума.

Към датата на всеки финансов отчет дружествата от Групата правят оценка на сумата на очакваните разходи по натрупващите се компенсирани отпуски, която се очаква да бъде изплатена като резултат от неизползваното право на натрупан отпуск. В оценката се включват приблизителната преценка за сумите на възнагражденията и на вноските по задължителното обществено и здравно осигуряване, които работодателят дължи върху тези суми.

*Дългосрочни доходи при пенсиониране**Планове с дефинирани вноски**За България*

Основно задължение на дружествата – работодатели в България, е да извършват задължително осигуряване на наетия си персонал за фонд “Пенсии”, допълнително задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО), фонд “Общо заболяване и майчинство” (ОЗМ), фонд “Безработица”, фонд “Трудова злополука и професионална болест” (ТЗПБ), фонд “Гарантиране вземания на работниците и служителите” (ГВРС) и здравно осигуряване. Размерите на осигурителните вноски се утвърждават всяка година със Закона за бюджета на ДОО и Закона за бюджета на НЗОК за съответната година. Вноските се разпределят между работодателя и осигуреното лице в съответствие с правилата от Кодекса за социално осигуряване (КСО).

Тези осигурителни пенсионни планове, прилагани от дружествата в Групата, в качеството им на работодатели, са планове с дефинирани вноски. При тях работодателят плаща месечно определени вноски в държавните фонд “Пенсии”, фонд “ОЗМ”, фонд “Безработица”, фонд “ТЗПБ”, както и в универсални и професионални пенсионни фондове - на база фиксирани по закон проценти и няма правно или конструктивно задължение да доплаща във фондовете бъдещи вноски в случаите, когато

те нямат достатъчно средства да изплатят на съответните лица заработените от тях суми за периода на трудовия им стаж. Аналогични са и задълженията по отношение на здравното осигуряване.

За дружеството в Румъния

Размерите на осигурителните вноски в Румъния се утвърждават със Закон за бюджета за социалното осигуряване и Данъчния кодекс (Law 227/2015). Разпределението на осигурителните вноски между работодателя и осигуреното лице се определя в съотношения, регламентирани в съответното местно законодателство. Считано от 1 януари 2018 г. с т.нар. фискална реформа, разпределението на осигурителните вноски е променено и вноските за пенсионни и здравни вноски общо в размер на 35% са изцяло за сметка на служителите. Задължение на работодателя остава вноската за трудово застраховане в размер на 2.25%.

Към Групата няма създаден и функциониращ частен доброволен осигурителен фонд.

Дължимите от дружествата в Групата вноски по плановете с дефинирани вноски за социалното и здравно осигуряване се признават като текущ разход в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата), освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив, и като текущо задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на полагане на труда и на начислението на съответните доходи на наетите лица, с които доходи вноските са свързани.

Планове с дефинирани доходи

Съгласно Кодекса на труда работодателят на дружествата в България е задължен да изплаща на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение, което в зависимост от трудовия стаж в предприятието може да варира между 2 и 6 брутни работни заплати към датата на прекратяване на трудовото правоотношение. Съгласно Закон за бюджета за социалното осигуряване и Данъчен кодекс (Law 227/2015) в Румъния работодателят понастоящем не е задължен да изплати обезщетение при пенсиониране на персонала при настъпване на пенсионна възраст. По своите характеристики тези схеми представляват нефондирани планове с дефинирани доходи.

Изчислението на размера на тези задължения налага участието на квалифицирани актюери, за да може да се определи тяхната сегашна стойност към датата на консолидирания финансов отчет, по която те се представят в консолидирания отчет за финансовото състояние, а респективно изменението в стойността им, се представя в консолидирания отчет за всеобхватния доход като: а) разходите за текущ и минал стаж, разходите за лихва и ефектите от съкращенията и урежданията се признават веднага, в периода, в който възникнат, и се представят в текущата печалба или загуба, по статия „разходи за персонал”, а б) ефектите от последващите оценки на задълженията, които по същество представляват актюерски печалби и загуби, се признават веднага, в периода, в който възникнат, и се представят към другите компоненти на всеобхватния доход, по статия „последващи оценки на пенсионни планове с дефинирани доходи”. Актюерските печалби и загуби произтичат от промени в актюерските предположения и опита.

Към датата на всеки годишен консолидиран финансов отчет се назначават сертифицирани актюери, които издават доклад с техните изчисления относно дългосрочните задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране. За целта те прилагат кредитния метод на прогнозните единици. Сегашната стойност на задължението по дефинираните доходи се изчислява чрез дисконтиране на бъдещите парични потоци, които се очаква да бъдат изплатени в рамките на матуритета на това задължение и при използването на лихвените равнища на държавни дългосрочни облигации с подобен срок, котиран в съответната държава, където функционира и самото дружество.

Други дългосрочни доходи

Съгласно политиката за възнагражденията, приета с решение на Общото събрание през септември 2013 г., членовете на Съвета на директорите на дружеството–майка имат право на променливо възнаграждение, което се формира на база постигнати резултати, като за целта се използват финансови и нефинансови критерии, определени с решение на Съвета на директорите. Максимално допустимият общ размер на променливото възнаграждение се утвърждава от Общото събрание на акционерите, а преценка относно изпълнението на определените критерии се извършва: ежегодно, на база заверен консолидиран годишен финансов отчет на Групата (за финансовите критерии) и на база анализ на постигнатите резултати по заложените критерии (за нефинансовите критерии).

Разпределението на променливото възнаграждение, на което членовете на Съвета на директорите имат право, се извършва на база заверен консолидиран годишен финансов отчет на дружеството–майка, като 40 % от размера на възнаграждението се разсрочва за период от 3 години, считано от датата на решението за разпределение между членовете на Съвета на директорите (пропорционално, на равни месечни вноски).

Частта от възнаграждението, която се изисква да бъде разсрочена за по-дълъг от 12-месечен период, се оценява по сегашната стойност към датата на консолидирания финансов отчет и се посочва към нетекущите пасиви в консолидирания отчет за финансовото състояние, статия „дългосрочни задължения към персонала”.

Доходи при напускане

Съгласно местните разпоредби на трудовите и осигурителните законодателства на дружествата от Групата, работодател има задължение да изплати при прекратяване на трудовия договор преди пенсиониране определени видове обезщетения.

Групата признава задължения към персонала по доходи при напускане преди настъпване на пенсионна възраст, когато е демонстриран обвързващ ангажимент, на база публично анонсиран план, вкл. за реструктуриране, да се прекрати трудовият договор със съответните лица без да има възможност да се отмени, или при формалното издаване на документите за доброволно напускане. Доходи при напускане, платими повече от 12 месеца, се дисконтират и представят в консолидирания отчет за финансовото състояние по тяхната сегашна стойност.

2.18. Данък върху печалбата

Текущите данъци върху печалбата на българските дружества от Групата са определени в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство – Закона за корпоративното подоходно облагане. Номиналната данъчна ставка в България за 2019 г. е 10 % (2018 г.: 10%).

Дъщерното дружество в чужбина се облага съгласно изискванията на съответното данъчно законодателство в Румъния при данъчна ставка от 16% (31.12.2018 г.: 16%). Номиналната данъчната ставка в Гърция е 28% (31.12.2018 г.: 28%).

Отсрочените данъци върху печалбата се изчисляват за всички временни разлики между данъчната основа на активите и пасивите и тяхната балансова стойност към датата на консолидирания финансов отчет, като се използва балансовият метод. За определяне на отсрочените данъци са използвани данъчните ставки, очаквани да бъдат ефективни при тяхното бъдещо реализиране.

Отсрочените данъчни пасиви се отчитат за всички временни разлики, подлежащи на данъчно облагане, освен в случаите, когато възникват от първоначалното отчитане на актив или пасив при сделка, която към момента на извършване не дава отражение нито на счетоводната, нито на данъчната печалба или загуба, с изключение при бизнес комбинациите.

Отсрочените данъчни активи се отчитат за всички временни разлики, подлежащи на приспадане до степента, до която е вероятно да има бъдеща облагаема печалба, срещу която активите да се реализират.

Балансовата стойност на всички отсрочени данъчни активи се преглежда на всяка дата на баланса и се редуцират до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да се генерира достатъчно облагаема печалба или проявяващи се през същия период облагаеми временни разлики, с които те да могат да бъдат приспаднати или компенсирани.

Отсрочени данъчни активи на едно дружество от Групата се представят нетно срещу отсрочени данъчни пасиви на това дружество, когато то се явява за тях данъчният платец в съответната юрисдикция, и то тогава и само тогава, когато дружеството има законно право да извършва или получава нетни плащания на текущи данъчни задължения или вземания по данък върху дохода.

Към 31.12.2019 г. отсрочените данъци върху печалбата на дружествата от Групата са оценени при ставка, валидна за 2020 г., която за българските дружества е в размер на 10%, а за дъщерното дружество в Румъния е 16%.

2.19. Провизии

Провизии се отчитат, когато възникне настоящо съдебно, конструктивно или нормативно задължение за Групата, в резултат на минали събития, когато се очаква да възникнат изходящи парични потоци за погасяване на задължението и когато може достатъчно точно да се определи сумата на самото задължение. Провизии за бъдещи загуби от дейността не се признават.

Когато има няколко подобни задължения, вероятността да възникнат изходящи парични потоци за тяхното погасяване се оценява като се взема предвид целия клас от задължения.

Провизиите се оценяват по настоящата стойност на разходите, които се очаква да бъдат необходими за погасяване на задълженията използвайки дисконтов процент преди данъци, който отразява текуща пазарна оценка на рисковете, свързани със задължението.

2.20. Финансови инструменти

Финансов инструмент е всеки договор, който поражда едновременно както финансов актив в едно предприятие, така и финансов пасив или инструмент на собствения капитал в друго предприятие.

Финансови активи

Първоначално признаване, класификация и оценяване

При първоначалното им признаване финансовите активи се класифицират в три групи, според последващата им оценка: по амортизирана стойност; по справедлива стойност през другия всеобхватен доход; и по справедлива стойност през печалбата или загубата.

Групата първоначално оценява финансовите активи по справедлива стойност, а в случай на финансови активи, които не се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата, се добавят преките разходи по сделката. Изключение са търговските вземания, които не съдържат съществен компонент на финансиране - те се оценяват на база цената на сделката, определена съгласно МСФО 15 (*Приложение № 2.21*).

Покупките или продажбите на финансови активи, чиито условия изискват доставка на активите в рамките на даден период от време, установен обикновено с нормативна разпоредба или действаща практика на съответния пазар (редовни покупки), се признават на датата на търгуване (сделката), т.е. на датата, на която Групата е поела ангажимент да закупи или продаде актива.

Класификацията на финансовите активи при първоначалното им признаване зависи от характеристиките на договорните парични потоци на съответния финансов актив и бизнес модела на Групата за нейното управление. За да бъде класифициран и оценяван по амортизирана стойност или по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, условията на даден финансов актив трябва да пораждат парични потоци, които представляват "само плащания по главницата и лихвата (СПГЛ)" по неиздължената сума на главницата. За целта се извършва анализ чрез тест на СПГЛ на нивото на инструмент.

Бизнес моделът на Групата за управление на финансовите активи отразява начина, по който Групата управлява финансовите си активи за генериране на парични потоци. Бизнес моделът определя дали паричните потоци са резултат само на събирането на договорни парични потоци, на продажба на финансовите активи, или и двете.

Последващо оценяване

За целите на последващото оценяване на финансовите активи, Групата е класифицирало финансовите си активи в категорията „Финансови активи по амортизирана стойност (дългови инструменти)“.

Финансови активи по амортизирана стойност (дългови инструменти)

Групата оценява финансовите активи по амортизирана стойност, когато са удовлетворени и двете условия по-долу:

- финансовият актив се държи и използва в рамките на бизнес модел, имащ за цел неговото държане с оглед получаване на договорните парични потоци от него, и
- условията на договора за финансовия актив пораждат парични потоци на конкретни дати, които представляват само плащания на главницата и лихвите върху неиздължената сума на главницата.

Финансовите активи по амортизирана стойност впоследствие се оценяват на база метода на ефективния лихвен процент (ЕЛП). Те подлежат на обезценка. Печалбите и загубите се признават в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато активът бъде отписан, модифициран или обезценен.

Финансовите активи по амортизирана стойност на Групата включват: парични средства и парични еквиваленти (*Приложение № 11*) и търговски и други вземания (*Приложение № 6, Приложение № 8 и Приложение № 10*).

Отписване

Финансов актив (или, когато е приложимо, част от финансов актив или част от група от сходни финансови активи) се отписва от консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата когато:

- правата за получаване на паричните потоци от актива са изтекли, или
- правата за получаване на парични потоци от актива са прехвърлени или Групата е поела задължението да плати напълно получените парични потоци, без съществена забава, към трета страна чрез споразумение за прехвърляне; при което: или а) Групата е прехвърлила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива; или б) Групата нито е прехвърлила, нито е запазило в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива, но е прехвърлило контрола върху него.

Когато Групата е прехвърлила правата си за получаване на парични потоци от актива или е встъпила в споразумение за прехвърляне, тя прави оценка на това дали и до каква степен е запазила рисковете и ползите от собствеността. Когато Групата нито е прехвърлила, нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив, нито е прехвърлила контрола върху него, тя продължава да признава прехвърления актив до степента на продължаващото си

участие в него. В този случай Групата признава и свързаното с това задължение. Прехвърленият актив и свързаното задължение се оценяват на база, която отразява правата и задълженията, които Групата е запазила.

Продължаващо участие, което е под формата на гаранция върху прехвърления актив, се оценява по по-ниската от: първоначалната балансова стойност на актива и максималната сума на възнаграждението, което може да се изиска Групата да изплати.

Обезценка на финансови активи

Групата признава коректив (провизия за обезценка) за очаквани кредитни загуби за всички дългови инструменти, които не се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата. Очакваните кредитни загуби се изчисляват като разлика между договорните парични потоци, дължими съгласно условията на договора, и всички парични потоци, които Групата очаква да получи, дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент. Очакваните парични потоци включват и паричните потоци от продажбата на държаното обезпечение или други кредитни подобрения, които представляват неразделна част от условията на договора.

Други вземания и парични средства

За изчислението на очакваните кредитни загуби по *други вземания, вкл. паричните средства и еквиваленти в банки*, Групата прилага общия подход за обезценка, определен от МСФО 9. Съгласно този подход Групата прилага “трिстепенен“ модел за обезценка въз основа на промени спрямо първоначалното признаване на кредитното качество на финансовия инструмент (актив). Очакваните кредитни загуби се признават на няколко етапа:

- а) Финансови активи, които не са кредитно обезценен при първоначалното им възникване/придобиване и са класифицирани като „редовни“ съгласно вътрешно разработена рискова класификационна схема, се класифицират в Етап (Stage) 1. Това са вземания от длъжници с нисък риск от неизпълнение и стабилни като тенденции добри ключови показатели (финансови и нефинансови), които редовно обслужвани и без дължими суми, които са в просрочие. От първоначалното им признаване техният кредитен риск и качества са обект на непрекъснато наблюдение и анализи. Очакваните кредитни загуби на финансовите активи, класифицирани в Етап 1, се определят на база на кредитни загуби, които са резултат от възможни събития на неизпълнение, които биха могли да настъпят в рамките на следващите 12 месеца от живота на съответния актив (12-месечни очаквани кредитни загуби за инструмента).
- б) Когато след първоначалното признаване на финансовите активи, кредитният риск, свързан с длъжника, нарасне значително и в резултат от това качества на финансовите активи се влошат, те се класифицират като „съмнителни“ в Етап (Stage) 2. Очакваната кредитна загуба за тези финансови активи се определят за целия оставащ живот (срок) на съответния актив, независимо от момента на настъпването на неизпълнението (очаквани кредитни загуби за целия живот (срок) на инструмента).

Ръководството на Групата е разработило политика и комплекс от критерии за анализ, установяване и оценка настъпване на състояние на „значително нарастване на кредитния риск”. Основни въпроси от тях са оповестени в *Приложение № 2.26.4*.

- г) В случаите, когато кредитният риск на финансовите активи нарасне до ниво, което индикира, че има настъпило събитие на неизпълнение, те се считат за обезценени и се класифицират „в неизпълнение” в Етап (Stage) 3. На този етап се установяват и изчисляват понесените загуби по съответния актив за целия му оставащ живот (срок).

Финансовите активи са кредитно обезценени, когато са настъпили едно или повече събития, оказващи неблагоприятно въздействие върху очакваните бъдещи парични потоци от тези финансови активи.

Ръководството на Групата е извършило съответни анализи, на база на които е определило комплекс от критерии за събития на неизпълнение. Един от тях е просрочия на дължими договорни плащания повече от 90 дни, освен ако за определен инструмент не са налице обстоятелства, които правят оборимо това твърдение. Наред с него, се наблюдават и други събития, въз основа на вътрешна и външна информация, които са индикатор, че длъжникът не е в състояние да изплати (възстанови) всички все още дължими от него суми по договор, вкл. като се вземат предвид и всички кредитни обезпечения и улеснения, държани от Групата. Основни въпроси от политиката и комплекса от критерии са оповестени в *Приложение № 2.26.4*.

Групата коригира очакваните кредитни загуби, определени на база исторически данни, с прогнозни макроикономически показатели, за които е установено, че има корелация и се очаква да окажат влияние върху размера на очакваните кредитни загуби в бъдеще.

Търговските вземания и активи по договори с клиенти

За изчисляване на очакваните кредитни загуби на *търговските вземания и активите по договори с клиенти* Групата е избрала и прилага *опростен подход на база матрица* за изчисление на очаквани кредитни загуби и не проследява последващите промени в кредитния им риск. При този подход то признава коректив (провизия за обезценка) въз основа на очакваната кредитна загуба за целия срок на вземанията към всяка отчетна дата. Групата е разработила и прилага матрица за провизиране, която се базира на историческия опит по отношение на събираемостта и кредитните загуби, коригирани с прогнозни фактори, специфични за длъжниците и за икономическата среда и за които е установена корелационна връзка с процента на кредитните загуби. В последствие матрицата се калибрира (коригира) с прогнозни фактори, специфични за длъжниците и за икономическата среда и за които е установена корелационна връзка с процента на кредитните загуби (*Приложение № 2.26.4*).

Отписване

Финансовите обезценени активи се отписват, когато не съществува разумно очакване за събиране на паричните потоци по договора.

Финансови пасиви*Първоначално признаване, класификация и оценяване*

Финансовите пасиви на Групата включват търговски и други задължения, заеми и други привлечени средства, включително банкови заеми и задължения по лизинг. При първоначалното им признаване обичайно те се класифицират като пасиви по амортизирана стойност.

Първоначално всички финансови пасиви се признават по справедлива стойност, а в случая на заеми и привлечени средства, и търговски и други задължения, нетно от пряко свързаните разходи по сделката.

Последващо оценяване

Последващото оценяване на финансовите пасиви зависи от тяхната класификация. Обичайно те се класифицират и оценяват по амортизирана стойност.

*Класификационни групи**Получени заеми и други привлечени средства*

След първоначалното им признаване, Групата оценява лихвоносните заеми и привлечени средства по амортизирана стойност, чрез метода на ефективния лихвен процент. Печалбите и загубите се признават в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато съответният финансов пасив се отписва, както и чрез амортизацията на база ефективен лихвен процент.

Амортизираната стойност се изчислява като се вземат под внимание каквито и да било дисконти или премии при придобиването, както и такси или разходи, които представляват неразделна част от ефективния лихвен процент. Амортизацията се включва като финансов разход в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Отписване

Финансовите пасиви се отписват, когато задължението бъде погасено, или прекратено, или изтече. Когато съществуващ финансов пасив бъде заменен с друг от същия кредитодател при по същество различни условия, или условията на съществуващ пасив бъдат съществено променени, тази размяна или модификация се третира като отписване на първоначалния пасив и признаване на нов. Разликата в съответните балансови суми се признава в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Компенсирание (Нетирание) на финансови инструменти

Финансовите активи и финансовите пасиви се компенсират (нетират) и в консолидирания отчет за финансовото състояние се отразява нетната сума, ако съществува приложимо законно право за компенсиране на признатите суми и ако е налице намерение за уреждане на нетна основа, или за едновременно реализиране на активите и уреждане на пасивите.

Това изискване произтича от идеята на реалната стопанска същност на отношенията на Групата с даден контрагент, че при едновременното съществуване на тези две изисквания очакваният фактически бъдещ паричен поток и ползи от тези разчети за предприятието е нетният поток, т.е. нетната сума отразява реалното право или задължение на Групата от тези финансови инструменти - при всички обстоятелства да получи или плати единствено и само нетната сума.

Ако не са налице едновременно и двете условия се приема, че правата и задълженията на Групата по повод тези насрещни разчети (финансови инструменти) не се изчерпват при всички ситуации само и единствено с получаването или плащането на нетната сума.

Политиката за нетирането е свързана и с оценката, представянето и управлението на реалния кредитен и ликвиден риск, свързан с тези насрещни разчети.

Критериите, които се прилагат за установяване на "наличие на текущо и правно приложимо право за нетиране" са:

- да не зависи от бъдещо събитие, т.е да не е приложимо само при настъпване на някакво бъдещо събитие;
- да бъде възможно за упражняване и защитимо с правни способности в хода на (кумулятивно):
  - обичайната дейност,
  - в случай на неизпълнение/просрочие, и
  - в случай на неплатежоспособност или несъстоятелност.

Приложимостта на критериите се оценява спрямо изискванията на българското законодателство и установените договорености между страните. Условието за "наличие на текущо и правно приложимо право за нетиране" винаги и задължително се оценява заедно с второ условие - за "задължително намерение за уреждане на тези разчети на нетна база".

2.21. Приходи

Обичайните приходи на Групата са от предоставени услуги (*Приложение № 22*).

2.21.1. Признание на приходи по договори с клиенти

Приходите в Групата се признават, когато контролът върху обещаните в *договора с клиента* стоки и/или услуги се прехвърли на клиента. Контролът се прехвърля на клиента при удовлетворяване на задълженията за изпълнение по договора чрез прехвърляне на обещаните стоки и/или предоставяне на обещаните услуги.

Оценка на договор с клиент

Договор с клиент е налице само когато при влизането му в сила той: а) има търговска същност и мотив; б) страните са го одобрили (устно, писмено или на база „установена и общопризната стопанска практика“) и се ангажирали да го изпълнят; в) правата на всяка страна могат да бъдат идентифицирани; г) условията за плащане могат да бъдат идентифицирани; и д) съществува вероятност възнаграждението, на което Групата има право при изпълнение задълженията за изпълнение, да бъде получено. При оценка на събираемостта се вземат предвид всички релевантни факти и обстоятелства по сделката, вкл. минал опит, обичайни бизнес практики, публикувани правила и направени изявления от страна на Групата, обезпечения и възможности за удовлетворяване.

Договор, за който някой от горепосочените критерии все още не е изпълнен, подлежи на нова оценка през всеки отчетен период. Получените възнаграждения по такъв договор се признават като задължение (*пасив по договор*) в консолидирания отчет за финансовото състояние, докато:

- а) всички критерии за признаване на договор с клиент не бъдат изпълнени;
- б) Групата изпълни задълженията си за изпълнение и е получила цялото или почти цялото възнаграждение (което не подлежи на възстановяване); и/или
- в) когато договорът е прекратен и полученото възнаграждение не подлежи на възстановяване.

При първоначалната оценка на договорите си с клиенти Групата прави допълнителен анализ и преценка дали два или повече договора трябва да бъдат разглеждани в тяхната комбинация и да бъдат отчетени като един, и респ. дали обещаните стоки и/или услуги във всеки отделен и/или комбиниран договор трябва да бъдат отчетени като едно и/или повече задължения за изпълнение.

Всяко обещание за прехвърляне на стоки и/или услуги, които са разгранчими (сами по себе си и в контекста на договора), се отчита като едно задължение за изпълнение.

Групата признава приход за всяко *отделно задължение за изпълнение* на ниво *консолидиран договор с клиент* като се анализират вида, срока и условията за всеки конкретен договор. При договори със сходни характеристики приходите се признават на портфейлна база само ако групирането им в портфейл не би имало съществено различно въздействие върху финансовите отчети.

2.21.2. Измерване/(оценяване) на приходите по договори с клиенти

Приходите се измерват въз основа на определената за всеки договор *цена на сделката*.

Цената на сделката е размерът на възнаграждението, на което Групата очаква да има право, с изключение на сумите, събрани от името на трети страни. При определянето на цената на сделката, Групата взема предвид условията на договора и обичайните си търговски практики, вкл. влиянието на променливи възнаграждения, наличието на съществен финансов компонент, непарични възнаграждения и възнаграждения, дължими на клиента (ако има такива). При договори с повече от едно задължения за изпълнение цената на сделката се разпределя към всяко задължение за изпълнение на база индивидуалните продажни цени на всяка стока и/или услуга, определени по

един от допустимите в МСФО 15 методи, като приоритет се дава на метода на „наблюдаемите продажни цени”.

Промяната в обхвата или цената (или и в двете) на договора се отчита като отделен договор и/или като част от съществуващия договор в зависимост от това дали промяната е свързана с добавяне на стоки и/или услуги, които са разграничими, и от определената за тях цена. В зависимост от това:

- а)* модификацията се отчита като отделен договор, ако обхвата на договора се разширява поради добавянето на стоки и/или услуги, които са разграничими, и промяната в договорната цена отразява индивидуалните продажни цени на добавените стоки и/или услуги;
- б)* модификацията се отчита като прекратяване на съществуващия договор и сключване на нов договор (прилагане в бъдещето), ако оставащите стоки и/или услуги са разграничими от прехвърлените преди модификацията, но промяната в договорната цена не отразява индивидуалните продажни цени на добавените стоки и/или услуги;
- в)* модификацията се отчита като част от съществуващия договор (кумулятивно коригиране), ако оставащите стоки и/или услуги не са разграничими от прехвърлените преди модификацията и следователно са част от едно задължение за изпълнение, което е уредено частично.

2.21.3. Задължения за изпълнение по договори с клиенти

Приходите, генерирани в Групата, са основно от продажба на услуги.

Като цяло Групата е достигнала до заключение, че действа като принципал при договореностите си с клиентите, освен ако изрично не е оповестено друго за определени транзакции, тъй като обичайно Групата контролира предоставените услугите преди да ги прехвърли към клиента.

Приходи от продажби на услуги

Предоставяните от Групата услуги включват вътрешни и международни услуги за доставка на пратки от едно населено място до друго (куриерски услуги), универсална пощенска услуга и пощенски парични преводи. Тези услуги се предоставят както самостоятелно, така и в комбинация (в пакет) с допълнителни (съпътстващи) услуги като обратна разписка, обявена стойност, доставка в събота, отвори и тествай, преди да платиш, събиране и изплащане на наложен платеж и други. Ръководството е направило анализ и е определило, че тези допълнителни услуги не са разграничими от основната услуга и следователно двете услуги заедно са *едно задължение за изпълнение*, тъй като Групата не продава допълнителните услуги отделно и те не могат да бъдат извършени отделно от друга страна. Следователно клиентът не може да се възползва от допълнителните услуги самостоятелно (такива, каквито са или с други леснодостъпни ресурси). Допълнително тези допълнителни услуги са взаимосвързани с основната услуга и заедно представляват една интегрирана услуга.

Контролът върху услугите се прехвърля в периода от времето при тяхното предоставяне, тъй като не е необходимо друго дружество да повтори по същество извършената към определена дата работа, ако това друго дружество трябва да изпълни оставащата част от задължението за изпълнение към клиента и следователно клиентът едновременно получава и потребява ползите, получени от дейността на съответното дружество в Групата в хода на изпълнение на тези дейности. Приходите от продажби се признават в течение на времето чрез измерване на степента на изпълнение на задълженията на Групата (етап на завършеност). За измерването на напредъка (етапа на завършеност) Групата използва *линеен метод*, като разпределя възнаграждението, на което очаква да има право равномерно през целия период на изпълнение на услугата. Този метод е определен като най-подходящ за измерване на напредъка, тъй като усилията и ресурсите за изпълнение на услугата също са разпределени равномерно, както и поради краткосрочния характер на предоставените услуги (в рамките на няколко дни). Оценките за приходите, разходите и/или степента на напредък към пълно удовлетворяване на задълженията се преразглежда в края на всеки отчетен период, вкл. при промяна на обстоятелствата и/или настъпване на нови такива. Всяко последващо увеличение или намаление на очакваните приходи и/или разходи се отразява в печалбата или загубата в периода, в който обстоятелствата, довели до преразглеждането, станат известни на ръководството.

2.21.4. Цена на сделката и условия за плащане

Продажните цени на услугите, предлагани от Групата, са съгласно публична тарифа, определена за всяко групата в Групата, и/или са договорени с клиента индивидуално.

Цената на сделката включва още *променливо възнаграждение* под формата на неустойки в случай на неизпълнение на задълженията на някоя от страните, включително за качествено изпълнение от страна на Групата, в т.ч.:

- неустойки, дължими от клиента в случаите на забава на плащане на договореното възнаграждение. Тези неустойки зависят от действията на клиента и се включват като част от цената на сделката, само когато несигурността за получаването им е разрешена.

Не са идентифицирани други възнаграждения, които имат характер на променливо възнаграждение.

В края на всеки отчетен период Групата преразглежда направените преценки и актуализира цена на сделките, така че да представи вярно съществуващите и настъпилите през отчетния период обстоятелства. Всички последващи промени в размера на променливото възнаграждение се признават като корекция на приходите (като увеличение или намаление) към датата на промяната.

Съществен финансов компонент

Цената на сделката не включва финансов компонент. Обичайният кредитен период е от 7 до 30 дни. Цената на услугата (включително допълнителните услуги) се заплаща от клиентите в брой или по банкова сметка на Групата в рамките на договореното отложено плащане. Сумите, събрани авансово преди изпълнение на задълженията по договора (от подателя и/или трето лице) имат краткосрочен

характер и се представят в консолидирания отчета за финансовото състояние като пасиви по договори с клиенти.

2.21.5. Разходи по договори с клиенти

Като разходи по договори с клиенти Групата третира:

- допълнителните и пряко обвързани разходи, които тя поема при сключване на договор с клиент и които очаква да бъдат възстановени за период по-дълъг от дванадесет месеца (*разходи за получаване на договор с клиент*) и
- разходите, които тя поема при изпълнение на договор с клиент и които са пряко свързани с конкретния договор, спомагат за генерирането на ресурси за използване при самото изпълнение на договора и се очаква да бъдат възстановени за период по-дълъг от дванадесет месеца (*разходи за изпълнението на такива договори*).

В обичайната си дейност Групата не поема директни и специфично направени разходи за получаване на договори с клиенти и разходи за изпълнение на такива договори, които не биха възникнали, ако съответните договори не бяха сключени и които да подлежат на капитализация.

2.21.6. Салда по договори с клиенти

Търговски вземания и активи по договори

Търговските вземания представляват безусловно право на Групата да получи възнаграждение по договори с клиенти и други контрагенти (т.е. то е обвързано само с изтичане на период от време преди изплащането на възнаграждението). *Активът по договор* е правото на Групата да получи възнаграждение в замяна на стоките или услугите, които е прехвърлила на клиента, но което не е безусловно (начисление за вземане). Ако чрез предоставянето на услугите Групата изпълни задължението си преди клиента да заплати съответното възнаграждение и/или преди плащането да стане дължимо, актив по договор се признава за заработеното възнаграждение (което е под условие). Признатите активи по договор се рекласифицират като търговско вземане, когато правото на възнаграждение стане безусловно. Правото на възнаграждение се счита за безусловно, ако единственото условие за това, плащането на възнаграждението да стане дължимо, е изтичането на определен период от време.

Първоначалното оценяване, последващата оценка и обезценката на търговските вземания и активите по договори с клиенти са оповестени в *Приложение № 2.20*.

Пасиви по договори

Като пасив по договор Групата представя получените от клиента плащания и/или безусловно право да получи плащане, преди да е изпълнило задълженията си за изпълнение по договора. Пасивите по договор се признават като приход, когато (или като) Групата удовлетвори задълженията за изпълнение.

Активите и пасивите по договор се представят съответно към други вземания и/или други задължения в консолидирания отчет за финансовото състояние, освен ако не са съществени. В този случай те се представят на отделен ред в консолидирания отчет за финансовото състояние. Те се включват в групата на текущите активи, когато матуритетът им е в рамките на 12 месеца или участват в обичайния оперативен цикъл на Групата, а останалите – като нетекущи. Активите и пасивите, произтичащи от един договор се представят нетно в консолидирания отчет за финансовото състояние, дори ако те са резултат от различни договорни задължения по изпълнението на договора.

След първоначалното признаване, търговските вземания и активите по договора се подлагат на преглед за обезценка в съответствие с правилата на МСФО 9. Загубите от обезценка в резултат от договори с клиенти се представят отделно от други загуби от обезценка към другите оперативни разходи в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.22. Разходи

Разходите в Групата се признават в момента на тяхното възникване и на база принципите на начисляване и съпоставимост, и до степента, до която това не би довело за признаване на обекти в отчета за финансовото състояние, които не отговарят на определенията за активи и пасиви).

Предплатени разходи

Разходите за бъдещи периоди се отлагат за признаване като текущ разход за периода, през който договорите за които се отнасят, се изпълняват.

2.23. Финансови разходи

Финансовите разходи се включват в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат и се състоят от: разходи за лихви, вкл. банкови такси и други преки разходи по кредити и банкови гаранции, и лихви по договори за лизинг и други задължения с отложено плащане. Разходите от лихви се признават пропорционално на времето на остатъчния период на лихвоносния пасив и ефективната лихва за периода на падеж.

2.24. Оценяване по справедлива стойност

Някои от активите и пасивите на Групата се оценяват и представят и/или само оповестяват по справедлива стойност за целите на финансовото отчитане на повтаряща се (ежегодна) база. Такива са *предоставени и получени банкови заеми и заеми на/от трети лица, определени търговски и други вземания и задължения, задължения по лизинг*.

Справедливата стойност е цената, която би била получена при продажбата на даден актив или платена при прехвърлянето на пасив в обичайна сделка между независими пазарни участници на датата на оценяването. Справедливата стойност е изходяща цена и се базира на предположението, че операцията по продажбата ще се реализира или на основния пазар за този актив или пасив, или в случай на липса на основен пазар – на най-изгодния пазар за актива или пасива. Както определеният като основен, така и най-изгодният пазар са такива пазари, до които Групата задължително има достъп.

Измерването на справедливата стойност се прави от позицията на предположенията и преценките, които биха направили потенциалните пазарни участници когато те биха определяли цената на съответния актив или пасив, като се допуска, че те биха действали за постигане на най-добра стопанска изгода от него за тях.

При измерването на справедливата стойност на нефинансови активи винаги изходната точка е предположението какво би било за пазарните участници най-доброто и най-ефективно възможно използване на дадения актив.

Групата прилага различни оценъчни техники, които биха били подходящи спрямо спецификата на съответните условия, и за които разполага с достатъчна база от входящи данни, като се стреми да използва в максимална степен наличната публично наблюдаема информация и респ. да минимизира използването на ненаблюдаема информация. Тя използва и трите допустими подхода, *пазарния, приходния и разходния подход*, като най-често прилаганите оценъчни техники са директни и/или коригирани котиран пазарни цени, пазарни аналози и дисконтирани парични потоци, вкл. на база капитализиран доход от наем.

Справедливата стойност на всички активи и пасиви, които се оценяват и/или оповестяват в консолидирания финансов отчет по справедлива стойност, се категоризира в рамките на следната йерархия на справедливите стойности, а именно:

- Ниво 1 – Котирани (некоригирани) пазарни цени на активен пазар за идентични активи или пасиви;
- Ниво 2 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които са различни от директно котиран цени, но са пряко или косвено достъпни за наблюдение, вкл. когато котираните цени са обект на определени корекции; и
- Ниво 3 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които в значителната си част са ненаблюдаеми.

2.25. Сегментно отчитане

Групата идентифицира своите отчетни сегменти и оповестява информация по сегменти в съответствие с организационната и отчетна структура, използвана от ръководството. Оперативните сегменти представлява отграничим компонент на Групата, който предприема бизнес дейности, от които може да получава приходи и понася разходи (включително приходи и разходи, свързани със сделки с други компоненти на Групата), чиито оперативни резултати редовно се преглеждат от ръководството, вземащо главните оперативни решения, при вземането на решения относно ресурсите, които да бъдат разпределени към сегмента и оценяване на резултатите от дейността му и за който е налице отделна финансова информация.

Групата е определила един единствен сегмент на отчитане – куриерски услуги.

2.26. Преценки от определящо значение при прилагане счетоводната политика на Групата. Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност.***2.26.1. Оценка и капитализиране на нематериални активи, вкл. вътрешно създаден софтуер***

Групата текущо разработва нови модули и прави промени в поддръжката на съществуващите функционалности на информационната си система. Самият процес на доразработване включва изпълнението на редица специфични работи от ИТ експерти. Процесът на счетоводна преценка кои и каква част от направените разходи по информационната система отговарят на условията за „разработване” и следва да бъдат капитализирани и кои са по същество по-скоро „поддръжка” и следва да бъдат отчетени в текущите разходи, е базиран на експертни преценки. В него участват ИТ специалисти и счетоводни специалисти, които извършват периодични оценки на работата по вид, обхват, съдържание, цели, времеви хоризонт за използваемост и ползи на резултата и др.под. Тези оценки се базират на експертни анализи на изготвената информация за вложени човекочасове и характера на работата, допусканията при разпределението им по отделни видове дейности и модули.

Капитализираните разходи през 2019 г. са в размер на 971 х.лв. (2018 г: 689 х.лв.), в т.ч. за вътрешно създаден софтуер 971 х.лв. (2018 г. няма) (*Приложение № 4*).

2.26.2. Обезценка на репутация

Ръководството на Групата е направило необходимите процедури за извършване на годишен тест за обезценка на признатите репутации по придобиването на дъщерните дружества: Геопост България ЕООД, Дайнамик Парсъл Дистрибушън С.А., Румъния, Рапидо Експрес енд Лоджистик ЕООД и ОМГ Мобайл ЕООД. За целта е прието, че всяко отделно дружество в рамките на Групата се явява “обект генериращ парични потоци”. Като база за прогнозите на парични потоци (преди данъци) са използвани финансовите бюджети, разработени от ръководствата на съответните дружества и на Групата като цяло, покриващи от три до пет годишен период, както и други средносрочни и дългосрочни планове и намерения за развитието и реструктурирането на дейностите в рамките на

Групата. Ключовите предположения, използвани при изчисленията, са определени конкретно за всяко дружество, носител на репутация, и отразяват неговата специфика на дейността, бизнес средата и рисковете, на които е изложено. Тестовете, допусканията и преценките на ръководството на Групата при прогнозите и изчисленията за обезценка на признатите репутации са направени през призмата на неговите намерения и планове относно бъдещото развитие на тези дъщерни дружества и респ. очакванията за генериране на бъдещи икономически изгоди, вкл. чрез използването на техните вътрешно-създадени търговски марки, търговски и промишлен опит, постигнатите и възможностите за развитие в бъдеще на обемите приходи, осигуряването на позиции на български и чуждестранни пазари (разработване и запазване), очакванията за бъдещи продажби и постигнати синергии, и други под. Възстановимата стойност на всеки обект, генериращ парични потоци, е определена на база изчислена “стойност в употреба”.

В резултат на направените изчисления към 31.12.2019 г. не е установена необходимост за признаване на обезценка на признатата репутация за Геопост България ЕООД, Дайнамик Парсъл Дистрибушън С.А., Румъния, Рапидо Експрес енд Лоджистик ЕООД и ОМГ Мобайл ЕООД (31.12.2018 г.: няма обезценка) (*Приложение № 4*).

2.26.3. Лизинг

2.26.3.1. Определяне дали даден договор съдържа лизинг или лизингови елементи

При идентифициране и класифициране на лизинг или на лизингов елемент в даден договор, Групата преценява дали договорът съдържа идентифициран актив и дали по силата на него се прехвърля правото на контрол над използването на същия актив за съответния по договора срок.

За да определи дали по силата на договор се прехвърля контрол над използването на определен актив Групата преценява дали през целия период на ползване има следните права:

- правото да получава по същество всички икономически ползи от използването на определения актив;
- правото да определя и ръководи използването и експлоатацията на идентифицирания базисен актив.

За признатите договори за лизинг, ръководството на Групата е стигнало до заключение, че в рамките на обхвата на правото на ползване, определено в договора, Групата има право да взема съответните решения относно това как и с каква цел да бъдат използвани активите, като е в състояние да определя работно време и лицата, които имат достъп до активите. За голяма част от договорите за лизинг на офиси, Групата има право да преотдава активите на трети лица, както и да променя решенията за използване на активите по време на срока на договора.

Допълнително, ръководството е проучило и установило, че стойността на нелизинговите компоненти (вкл. за неидентифицирани паркоместа), за които не е определено отделно възнаграждение, е пренебрежимо малка, и договорените плащания са разпределени изцяло към активите по право на ползване.

2.26.3.2. Определяне на срока на лизингови договори с опции за подновяване и прекратяване - като лизингополучател

Групата определя срока на лизинга като неотменимия период на лизинга, заедно с

- а) периодите, по отношение, на които съществува опция за удължаване на лизинговия договор, ако е достатъчно сигурно, че Групата ще упражни тази опция и
- б) периодите, по отношение, на които съществува опция за прекратяване на лизинговия договор, ако е достатъчно сигурно, че Групата няма да упражни тази опция.

Обичайно в договорите за лизинг, по които Групата е лизингополучател, е включена опция за удължаване и опция за прекратяване. Групата прилага преценки при определяне дали притежава достатъчна степен на сигурност, че ще упражни опцията за удължаване или за прекратяване, като взема предвид всички факти и обстоятелства, които създават икономически стимули за упражняване на опция за удължаване или за не упражняване на опция за прекратяване (като направени подобрения на основния актив, значението на основния актив за дейността на Групата, поради неговата локация и популярност сред клиентите, допълнителните разходи за определяне и подобрение на друг актив, съответстващ на нуждите на Групата и други).

След датата на стартиране на лизинга Групата прави повторна оценка на срока на договора, при настъпване на важно събитие или съществено изменение в обстоятелствата, което е под негов контрол и засяга това доколко е достатъчно сигурно, че Групата ще упражни опция, която не е била отразена при определяне на срока или няма да упражни опция, която преди това е била отразена при определяне на срока на договора

За всички договори за лизинг на логистични складове ръководството е определило, че срокът на лизингите са реално определените в договора срокове. За тези договори, при които е включена опция за автоматично удължаване, преценката на ръководството е, че към датата на първоначално прилагане на МСФО 16, както и към датата на този финансов отчет, няма достатъчна степен на сигурност доколко опцията за удължаване ще бъде упражнена или не, тъй като договорените срокове са твърде дълги (пет и над пет години), както и поради обстоятелството, че не са налице значителни икономически стимули и специфични условия, които да правят упражняването на такава опция вероятно.

За договорите за лизинг на офиси, наети от дружеството-майка, при които договореният срок за ползване е от една до три години с опция за автоматично подновяване, ръководството е приело средния срок за тяхното ползване - три години. Срокът на лизинга е определен на ниво отделен договор, в рамките от една до три години.

За договорите за лизинг на офиси от дъщерно дружество в Румъния, ръководството е определило, че срокът на лизингите са реално определените в договорите срокове. За договорите с опция за автоматично подновяване, преценката на ръководството е, че към датата на настоящия отчет, съответно към датата на сключване на договорите, няма достатъчна степен на сигурност доколко опцията за удължаване ще бъде упражнена или не, доколкото през последните три финансови години дейността на дъщерното дружество е реструктурирана, голяма част от договорите са сключени през текущия и предходен отчетен период и дъщерното дружество няма достатъчно натрупан опит относно упражняването на такава.

2.26.3.3. Тълкуване на това какво представлява неустойка при определяне на срока на договорите за лизинг

Обичайно договорите за лизинг на офиси включват период на предизвестие (от 1 до 3 месеца) за прекратяване на договора без някоя от страните да заплаща суми при прекратяването, както и опция за многократно подновяване, което включва първоначален период и неопределен брой подновявания, след края на първоначалния период, освен ако не се прекрати, от която и да е от страните. За тези договори групата прилага презумпцията за по-широк смисъл на думата санкция, извън обхвата на описаните в договора такива, като се позовава на разумно обосновани икономически стимули или фактори, имащи възпиращ характер и играещ роля на санкция (като направени подобрения на основния актив, значението на основния актив за дейността на групата, поради неговата локация и популярност сред клиентите, допълнителните разходи за определяне и подобрение на друг актив, съответстващ на нуждите на предприятието и други). Целта на групата в тези договори, срокът на лизинга да отговаря на неговата реалистична преценка за използването на основния актив.

Срокът на лизинга при тези договори е определен на ниво отделен договор, в рамките от една до три години.

2.26.3.4. Определяне на диференциален лихвен процент на договори за лизинг, в които групата е лизингополучател

В случаите, в които Групата е лизингополучател и не може непосредствено от договорите да определи лихвения процент, необходим му за дисконтиране на задълженията по лизинг, то използва диференциалния лихвен процент, който би плащало в случай, че заеме финансови средства, необходими за получаването на актив със сходна стойност на актива „право на ползване“, за сходен период от време, при сходно обезпечение и в сходна икономическа среда. За договори, за които Групата няма аналогично финансиране, то търси наблюдаеми данни като пазарни нива на кредитите и банкова статистика, която е публично достъпна и прави специфични за него изчисления и корекции, за да отрази собствения си кредитен рейтинг на база вътрешно разработена методика на рискови коефициенти (базирана на сравняване и анализи на лихвата по собствените си заеми с тези от банковата статистика).

На тази база, ръководството е приело че диференциален лихвен процент за договори със срок на лизинга до три години е в диапазон 1,8% - 3%, а за договори със срок на лизинга над три години – в диапазон 2% - 4.5%, на база анализа на лихвените равнища на ползвани от дружествата в Групата привлечени заеми и/или публична информация за лихвените равнища за заеми с подобни характеристики, в т.ч период от време, обезпечение, валута и икономическа среда.

2.26.3.5. Преглед за индикатори за обезценка на активите „право на ползване“

Към датата на всеки отчет ръководството на Групата извършва преглед за обезценка на активите „право на ползване“. Ако са налице индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната балансова стойност от последната се изписва до възстановимата стойност на активите.

Групата е направила преглед и е установила, че няма налице индикатори за обезценка към 31.12.2019 г. и към 31.12.2018 г.

Към 31.12.2019 г. в консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата са признати активи „право на ползване“ на обща стойност 66,032 х.лв. и задължения по лизинг на обща стойност 44,047 х.лв. (31.12.2018 г.: активи „право на ползване“ 53,439 х.лв. и задължения по лизинг 36,670 х.лв.). (Приложение № 13).

2.26.4. Изчисление на очаквани кредитни загуби за финансови активи, отчитани по амортизирана стойност

Измерването на очакваната кредитна загуба за финансови активи, отчитани по амортизирана стойност (търговски и други вземания и парични средства и еквиваленти), е област, която изисква използването на модели и съществени предположения и преценки за бъдещи икономически условия и кредитно поведение на клиенти и длъжници (например вероятността контрагентите да не изпълнят задълженията си и произтичащите от тях загуби).

За прилагането на тези изисквания ръководството на Групата прави редица важни преценки, като: а) определяне на критерии за идентифициране и оценка на значително увеличение на кредитния риск; б) избор на подходящи модели и предположения за измерване на очакваните кредитни загуби; в) формиране на групи от сходни финансови активи (портфейли) за целите на измерването на очакваните кредитни загуби, г) установяване и оценка за корелацията между историческите проценти на просрочие и поведението на определени макропоказатели, за да се отразят ефектите от прогнозите за тях в бъдеще при изчисленията на очакваните кредитни загуби; д) специфични допускания и преценки при някои индивидуални вземания, включително от свързани лица (Приложение № 6, Приложение № 8, Приложение № 10 и Приложение № 11).

За търговските вземания, вкл. от свързани лица

Групата използва матрици за провизии за изчислението на очакваните кредитни загуби от търговските вземания и активите по договор. Процентите на провизиите се базират на дните просрочие за групи от различни клиентски сегменти (портфейли), които имат сходни модели на загуба (тип клиент като сектор).

Всяка матрицата за провизии първоначално се основава на детайлни исторически наблюдения за проценти на несъбираемост на вземанията на Групата и движението на вземанията по групи просрочия. Обичайно се използват исторически данни за предходната финансова година, поради

обстоятелството, че те са със срок на събираемост средно от 20 до 30 дни. Изчисленията задължително се актуализират ако през отчетния период поведението на клиентите при плащане има съществена промяна и/или са настъпили други събития, които оказват съществен ефект върху събираемостта на вземанията на Групата. В тези случаи матрицата за очакваните кредитни загуби се ревизира, така че да отразява промяната в поведението на клиентите, която оказва влияние върху събираемостта на вземанията. Допълнително матрицата се калибрира при необходимост, така че да коригира исторически установените зависимости за кредитните загуби с прогнозната информация, използвайки и вероятностни сценарии. Например, ако се очаква дадени прогнозни икономически условия да се влошат или подобрят през следващата година, което може да доведе до корелационно увеличение на просрочията в дадения сектор (тип клиент), историческите проценти на неизпълнение се коригират. Към всяка отчетна дата наблюдаваните исторически проценти на неизпълнение се актуализират и се отчитат ефектите от промените в прогнозните оценки.

Оценката на съотношението между наблюдаваните исторически проценти на неизпълнение, прогнозните икономически условия и очакваните кредитни загуби е съществена счетоводна оценка. Стойността на очакваните кредитни загуби е чувствителна към промени в обстоятелствата и прогнозните условия. Историческите кредитни загуби на Групата и прогнозните икономически условия могат да се отклоняват спрямо действителната несъбираемост в бъдеще.

Информацията за очакваните кредитни загуби от търговските вземания, вкл. от свързани лица с натрупване са оповестени в *Приложение № 8* и *Приложение № 34*.

През 2019 г. са отчетени разходи за провизии за обезценка за очаквани кредитни загуби в размер на 403 х.лв., в т.ч. 253 х.лв. намаление на начислените провизии за обезценка за очаквани кредитни загуби на активи по договори с клиенти (2018 г.: 618 х.лв., в т.ч. 225 х.лв. разходи за провизии за обезценка за очаквани кредитни загуби на активи по договори с клиенти) (*Приложение № 8*, *Приложение № 9*, *Приложение № 28* и *Приложение № 34*).

Парични средства

За изчислението на очакваните кредитни загуби по *паричните средства и еквиваленти в банки*, Групата прилага общия „триетапен“ подход за обезценка, определен от МСФО 9. За целта се прилага модел, базиран на публикуваните рейтинги на банките, определени от международно признати рейтингови фирми като Moody's, Fitch, S&P, BCRA и Bloomberg. На тази база, от една страна, се определят показателите за PD (вероятности за неизпълнение), като се използват публичните данни на PD рефериращи към рейтинга на съответната банка, а от друга, чрез промяната на рейтинга на съответната банка от период в период, Групата оценява наличието на завишен кредитен риск. Загубите при неизпълнение се оценяват по формулата за изчисление на очакваните кредитни загуби е: $ECL = PD \times LGD \times EAD$, където:

ECL е показателя за очаквани кредитни загуби

PD е показателя за вероятност за неизпълнение

LGD е показателя за загубата при неизпълнение, и

EAD е показателя на сума на експозицията при неизпълнение.

При определянето на LGD се взема предвид наличието на гарантирани и/или обезпечени суми по съответните банкови сметки.

През 2019 г. и през 2018 г. не е отчетена обезценка на паричните средства (*Приложение № 11 и Приложение № 34*).

2.26.5. Приходи от договори с клиенти

При признаване на приходите и изготвяне на консолидирания годишен финансов отчет ръководството прави различни преценки, приблизителни оценки и предположения, които оказват влияние върху отчетените приходи, разходи, активи и пасиви по договори и съответстващите им оповестявания. В резултат на несигурността по отношение на тези предположения и приблизителни оценки, е възможно да възникнат съществени корекции в балансовата стойност на засегнатите активи и пасиви в бъдеще, и респ. отчетените разходи и приходи.

Ключовите преценки и предположения, които оказват съществено влияние върху размера и срока за признаване на приходите от договори с клиенти са оповестени в *Приложение № 2.21.3* и *Приложение № 2.21.4* и са свързани с идентифициране на задълженията за изпълнение и начина на прехвърляне на контрола за всяко отделно задължение за изпълнение и определяне на цената на сделката, в т.ч. на променливите възнаграждения и техния размер.

2.26.6. Придобивания на дъщерни дружества

През 2018 г. Групата е придобила контрол над дружествата Рапидо Експрес енд Лоджистик ЕООД и ОМГ Мобайл ЕООД, съответно на 01.10.2018 г. и на 21.12.2018 г., чрез покупка на 100% от капитала и правата на глас в дружествата. В консолидирания финансов отчет за годината, завършваща на 31.12.2018 г. придобиванията на дъщерните дружества са отчетени като провизорни суми, доколкото към тази дата първоначалното счетоводно отчитане на бизнес комбинациите не е било приключило. (*Приложение № 2.3*).

През периода на оценяване, който не може да надвишава една година от датата на придобиване, не е получена нова информация за фактите и обстоятелствата, които са съществували към датата на придобиване и която да налага ретроспективна корекция на признатите суми и/или допълнителни активи или пасиви.

2.26.7. Актюерски изчисления

При определяне на настоящата стойност на дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране са използвани изчисления на сертифицирани актюери, базирани на предположения за смъртност, темп на текучество на персонала, бъдещо ниво на работни заплати и дисконтов фактор, които предположения са преценени от ръководството като разумни и уместни за дружеството (*Приложение № 17*).

3. ИМОТИ, МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ

	Сгради BGN'000	Машини и съоръжения BGN'000	Транспортни средства BGN'000	Компютърна техника BGN'000	Други BGN'000	Общо BGN'000
31 декември 2019 година						
Балансова стойност на 1 януари	39,786	4,879	18,291	2,452	7,887	73,295
Придобити	20,031	958	11,463	1,360	750	34,562
Трансфер	422	-	-	50	(472)	-
Отписани	(6,948)	(22)	(9,002)	(741)	(52)	(16,765)
Разходи за амортизация	(7,794)	(1,286)	(6,898)	(1,145)	(1,069)	(18,192)
Отписана амортизация	1,747	18	7,749	279	-	9,793
Ефект от валутни преизчисления	(296)	(38)	(74)	(13)	(64)	(485)
Балансова стойност към 31 декември	46,948	4,509	21,529	2,242	6,980	82,208
31 декември 2019 година						
Отчетна стойност	62,483	10,278	46,073	9,051	10,497	138,382
Натрупана амортизация	(15,535)	(5,769)	(24,544)	(6,809)	(3,517)	(56,174)
Балансова стойност	46,948	4,509	21,529	2,242	6,980	82,208
в т.ч. балансова стойност на активите „право на ползване“ (Приложение № 13.2.1)	43,369	1,158	19,922	839	744	66,032

	Сгради BGN'000	Машини и съоръжения BGN'000	Транспортни средства BGN'000	Компютърна техника BGN'000	Други BGN'000	Общо BGN'000
31 декември 2018 година						
Балансова стойност на 1 януари	41,273	4,237	17,581	2,569	6,998	72,658
Придобити	3,340	952	4,827	968	1,580	11,667
Активи в новопридобити дъщерни дружества	1,571	454	3,708	48	376	6,157
Трансфер	60	280	-	1	(341)	-
Отписани	-	(2)	(5,112)	(694)	(66)	(5,874)
Разходи за амортизация	(6,446)	(1,042)	(6,201)	(1,105)	(659)	(15,453)
Отписана амортизация	-	2	3,493	668	3	4,166
Ефект от валутни преизчисления	(12)	(2)	(5)	(3)	(4)	(26)
Балансова стойност към 31 декември	39,786	4,879	18,291	2,452	7,887	73,295
31 декември 2018 година						
Отчетна стойност	49,202	9,426	43,755	8,444	10,435	121,262
Натрупана амортизация	(9,416)	(4,547)	(25,464)	(5,992)	(2,548)	(47,967)
Балансова стойност	39,786	4,879	18,291	2,452	7,887	73,295
в т.ч. балансова стойност на активите „право на ползване“ (Приложение № 13.2.1)	36,492	1,114	14,391	834	608	53,439

Като сгради са представени активи „право на ползване“ (наети офиси и складове) с балансова стойност 43,369 х.лв. (31.12.2018 г.: 36,492 х.лв.) и стойността на направените във връзка с тях подобрения с балансова стойност с балансова стойност 3,579 х.лв. (31.12.2018 г.: 3,294 х.лв.).

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Другите дълготрайни материални активи включват:		
Автоматични пощенски станции	3,353	3,622
Инвентар и други ДМА	2,567	2,612
Активи в процес на придобиване, в т.ч.	1,060	1,653
<i>Автоматични пощенски станции</i>	956	1,133
<i>Предоставени аванси</i>	104	282
<i>Подобрения на наети активи</i>	-	110
<i>Компютри и компютърно оборудване</i>	-	128
Общо	6,980	7,887

Към 31 декември стойността на машините и оборудването включва машини и оборудване с балансова стойност в размер на 65 х.лв., закупено по договор за финансиране по оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2014 – 2020” (31.12.2018 г.: техническо оборудване с балансова стойност в размер на 172 х.лв., закупено по договор за финансиране по оперативна програма „Развитие на конкурентноспособността на българската икономика 2007-2013 г.” и машини и оборудване с балансова стойност в размер на 87 х.лв., закупено по договор за финансиране по оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2014 – 2020”) (Приложение № 16).

Активите право на ползване са представени в Приложение № 13.

Други данни

Отчетната стойност на напълно амортизираните дълготрайни материални активи, които се ползват в дейността на Групата към 31.12.2019 г. е в размер 18,827 х.лв. (31.12.2018 г.: 17,455 х.лв.).

Към 31.12.2019 г. върху машини и оборудване с балансова стойност в размер на 1,175 х.лв. (31.12.2018 г.: 1,359 х.лв.) е учреден залог за обезпечение на получени банкови заеми (Приложение № 15).

4. РЕПУТАЦИЯ И ДРУГИ НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

	Репутация BGN'000	Права върху интелектуал- на собственост BGN'000	Програмни продукти BGN'000	Активи в процес на придобиване BGN'000	Общо BGN'000
31 декември 2019 г.					
Балансова стойност в началото на годината	18,804	16,995	6,132	412	42,343
Придобити	-	-	1,180	530	1,710
Отписани	-	(20)	(925)	-	(945)
Разходи за амортизация	-	(2,009)	(2,075)	-	(4,084)
Начислена обезценка	-	-	(23)	-	(23)
Отписана амортизация	-	2	628	(82)	548
Ефект от валутни преизчисления	(183)	(100)	(44)	-	(327)
Балансова стойност в края на годината	18,621	14,868	4,873	860	39,222
31 декември 2019 г.					
Отчетна стойност	18,621	19,321	13,624	860	52,426
Начислена обезценка	-	-	(23)	-	(23)
Натрупана амортизация	-	(4,453)	(8,728)	-	(13,181)
Балансова стойност	18,621	14,868	4,873	860	39,222
31 декември 2018 г.					
Балансова стойност в началото на годината	11,274	6,794	3,448	922	22,438
Активи в новопридобити дъщерни дружества	7,537	11,059	2,329	212	21,137
Отписани	-	-	(5)	(218)	(223)
Придобити	-	-	1,001	84	1,085
Трансфер	-	-	588	(588)	-
Разходи за амортизация	-	(853)	(1,227)	-	(2,080)
Ефект от валутни преизчисления	(7)	(5)	(2)	-	(14)
Балансова стойност в края на годината	18,804	16,995	6,132	412	42,343
31 декември 2018 г.					
Отчетна стойност	18,804	19,498	13,185	412	51,899
Натрупана амортизация	-	(2,503)	(7,053)	-	(9,556)
Балансова стойност	18,804	16,995	6,132	412	42,343

Към 31 декември стойността на нематериалните активи включва програмни продукти с балансова стойност в размер на 154 х.лв. (31.12.2018 г.: 567 х.лв.), закупени по договор за финансиране по оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика 2007-2013 г.” (Приложение № 16).

Отчетната стойност на напълно амортизираните нематериални активи, които се използват в дейността на Групата към 31.12.2019 г. е в размер 3,170 х.лв. (31.12.2018 г.: 3,349 х.лв.).

Права на върху интелектуална собственост включват придобити в резултат на бизнес-комбинации търговски марки, комплексни нематериални активи (договори с клиенти, разрешителни и лицензии), ексклузивни договори с контрагенти, дистрибуторска мрежа и забрана за конкурентна дейност.

Признатата репутация в консолидирания отчет за финансово състояние към 31.12.2019 г. е в размер на 18,621 х.лв. (31.12.2018 г.: 18,804 х.лв.) представлява остатъчната стойностна величина, надвишението на цената на придобиване (предоставеното възнаграждение) над справедливата стойност на дела на групата в нетните разграничими активи (вкл. допълнително признатите нематериални активи при бизнес комбинацията) към датата на придобиването им (Приложение № 2.3) на:

- Геопост България ЕООД в размер на 4,466 х.лв. (31.12.2018 г.: 4,466 х.лв.),
- Дайнамик Парсъл Дистрибушън С.А., Румъния в размер на 6,618 х.лв. (31.12.2018 г.: 6,801 х.лв.),
- Рапидо Експрес енд Лоджистик ЕООД в размер на 6,484 х.лв. (31.12.2018 г.: 6,484 х.лв.) и
- ОМГ Мобайл ЕООД в размер на 1,053 х.лв. (31.12.2018 г.: 1,053 х.лв.)

Справедливата стойност на разграничимите активи и пасиви при придобиването на Геопост България ЕООД и Дайнамик Парсъл Дистрибушън С.А., Румъния (бизнес-комбинации) от Групата са определени вътрешно, от нейното ръководство, вкл. и идентифицирането и оценката на новопризнатите при съответната бизнес комбинация нематериални активи. Те са под форма на „придобити права“ и включват придобитите при бизнес-комбинациите ексклузивни договори с контрагенти, комплексни нематериални активи и дистрибуторска мрежа. Тяхната балансова стойност към 31 декември е 5,648 х.лв. (31.12.2018 г.: 6,291 х. лв.)

Справедливата стойност на разграничимите активи и пасиви при придобиването на Рапидо Експрес енд Лоджистик ЕООД и ОМГ Мобайл ЕООД (бизнес-комбинации) от Групата са определени от лицензиран оценител към датата на придобиване на дружествата. Идентифицираните при бизнес комбинациите нематериални активи включват търговски марки, комплексен нематериален актив и софтуер. Тяхната балансова стойност към 31 декември е 10,568 х.лв. (31.12.2018 г.: 12,508 х.лв.).

Към 31 декември Групата е направила преглед на признатата репутация и нематериалните активи, вкл. тези идентифицираните при бизнес комбинация, при който е установила, че също не са налице събития или промени в обстоятелствата, въз основа на които да се приеме, че балансовата им стойност би могла да надвишава възстановимата им стойност (Приложение № 2.26.2).

5. АКТИВИ И ПАСИВИ ПО ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ

Отсрочените данъци върху печалбата към 31 декември са свързани със следните обекти в консолидирания отчет за финансовото състояние:

	<i>временна разлика</i>	<i>данък</i>	<i>временна разлика</i>	<i>данък</i>
	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Отсрочени данъчни пасиви				
Активи придобити при бизнес комбинация	(16,276)	(1,858)	(19,089)	(2,168)
Пасиви по отсрочени данъци	(16,276)	(1,858)	(19,089)	(2,168)
Неизплатени доходи на физически лица, вкл. неизползвани отпуски	2,262	226	2,730	273
Провизии за обезценка за очаквани кредитни загуби на търговски вземания и активи по договори с клиенти	1,254	125	1,073	107
Активи право на ползване	516	51	443	44
Дълготрайни материални и нематериални активи	259	26	(235)	(24)
Дългосрочни задължения към персонала за пенсиониране	135	13	89	9
Данъчна загуба	92	9	367	37
Провизии за задължения	23	2	206	20
Други	621	62	-	-
Активи по отсрочени данъци	5,162	514	4,673	466
Нетно салдо на активи и пасиви по отсрочени данъци	(11,114)	(1,344)	(14,416)	(1,702)

Общото изменение на активите и пасивите по отсрочени данъци на Групата през съответната финансова година е както следва:

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Салдо на 1 януари		
<i>в т.ч. Активи по отсрочени данъци</i>	466	275
<i>в т.ч. Пасиви по отсрочени данъци</i>	(2,168)	(963)
Салдо на 1 януари	(1,702)	(688)
Придобити при покупка на дъщерни дружества	-	(1,298)
Признати в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината)	340	284
Курсови разлики от преизчисление на чуждестранни дейности	18	-
Салдо на 31 декември	(1,344)	(1,702)
<i>в т.ч. Активи по отсрочени данъци</i>	514	466
<i>в т.ч. Пасиви по отсрочени данъци</i>	(1,858)	(2,168)

ГРУПА СПИДИ
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2019 година

Изменението в салдото на активите/(пасивите) по отсрочени данъци по обекти на временни разлики е както следва:

	Салдо на 1 януари 2019 г. BGN '000	Признати в отчета за всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) BGN '000	Ефект от валутни преизчисления BGN '000	Салдо на 31 декември 2019 г. BGN '000	
Активи придобити при бизнес-комбинация	(2,168)	292	18	(1,858)	
Пасиви по отсрочени данъци	(2,168)	292	18	(1,858)	
Неизплатени доходи на физически лица, вкл. неизползвани отпуски	273	(47)	-	226	
Провизии за обезценка за очаквани кредитни загуби на търговски вземания и активи по договори с клиенти	107	18	-	125	
Активи по право на ползване	44	7	-	51	
Дълготрайни материални и нематериални активи	(24)	50	-	26	
Дългосрочни задължения към персонала за пенсиониране	9	4	-	13	
Данъчна загуба за пренасяне	37	(28)	-	9	
Провизии за задължения	20	(18)	-	2	
Други	-	62	-	62	
Активи по отсрочени данъци	466	48	-	514	
Активи и пасиви по отсрочени данъци, нетно	(1,702)	340	18	(1,344)	
	Салдо на 31 декември 2017 г. BGN '000	Ефект на 01.01.2018 г. от първоначално прилагане на МСФО 9 BGN '000	Придобити при покупка на дъщерни дружества BGN '000	Признати в отчета за всеобхвата и доход (в печалбата или загубата за годината) BGN '000	Салдо на 31 декември 2018 г. BGN '000
Отсрочени данъчни (пасиви)/активи					
Активи придобити при бизнес-комбинация	(963)	-	(1,359)	153	(2,168)
Пасиви по отсрочени данъци	(963)	-	(1,359)	153	(2,168)
Неизплатени доходи на физически лица, вкл. неизползвани отпуски	181	-	13	79	273
Провизии за обезценка за очаквани кредитни загуби на търговски вземания и активи по договори с клиенти	82	10	12	3	107
Активи по право на ползване	-	-	-	44	44
Дълготрайни материални и нематериални активи	(4)	-	-	(20)	(24)
Дългосрочни задължения към персонала за пенсиониране	6	-	-	3	9
Данъчна загуба за пренасяне	-	-	37	-	37
Провизии за задължения	-	-	-	20	20
Активи по отсрочени данъци	265	10	61	131	466
Активи и пасиви по отсрочени данъци, нетно	(698)	10	(1,298)	284	(1,702)

При признаването на отсрочените данъчни активи е взета предвид вероятността отделните разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на дружествата в Групата да генерират достатъчна данъчна печалба.

6. ДРУГИ НЕТЕКУЩИ АКТИВИ

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Предоставени депозити по договори за лизинг	649	363
Дългосрочни вземания от продажба на дълготрайни активи	212	181
Общо	861	544

Предоставените към 31.12.2019 г. депозити в размер на 649 х.лв. (31.12.2018 г.: 363 х.лв.) са основно по повод договори за лизинг и подлежат на възстановяване при изтичане срока на договора за лизинг и/или при неговото прекратяване (*Приложение № 13*).

Дългосрочни вземания от продажба на дълготрайни активи са възникнали през 2019 г. и 2018 г. при продажба на автомобили на куриери – партньори от дружеството-майка. Вземанията са със срок за погасяване от март 2021 г. до октомври 2022 г. и са обезпечени със залог на продадения автомобил в полза на дружеството-майка. Текущата част на вземанията е в размер на 191 х.лв. (31.12.2018 г.: 164 х.лв.) (*Приложение № 10*).

7. МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Материали	489	566
Гориво	79	69
Общо	568	635

8. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Вземания от клиенти – трети лица	25,739	23,717
<i>в т. ч. вземания по договори с клиенти – трети лица</i>	25,221	23,622
Провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби	(2,460)	(2,300)
<i>в т. ч. провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби на вземания по договори с клиенти</i>	(2,411)	(1,900)
Вземания от клиенти – трети лица, нетно	23,279	21,417
Вземания от клиенти – свързани лица	1,361	661
<i>в т. ч. вземания по договори с клиенти – свързани лица</i>	321	106
Провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби	(40)	(58)
<i>в т. ч. провизия за обезценка очаквани за кредитни загуби на вземания по договори с клиенти</i>	-	(51)
Вземания от клиенти – свързани лица, нетно (Приложение № 33)	1,321	603
Общо	24,600	22,020

Търговските вземания от трети и свързани лица, в т.ч. от договори с клиенти са безлихвени, деноминирани са в лева, румънски леи и евро и са възникнали основно от продажба на услуги.

Обичайно Групата договаря с клиентите срок на плащане на вземанията по продажби в диапазона от 7 до 30 дни, освен ако няма определени специфични условия за падеж с определени клиенти и/или в случаите, когато се привличат нови и/или задържат съществуващи клиенти. Отложеното плащане в тези случаи може да достигне от 30 до 60 дни.

Възрастовата структура на непадежиралите (редовни) вземания от клиенти е както следва:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
до 30 дни	19,422	9,925
от 31 до 60 дни	406	2,259
от 61 до 90 дни	390	-
от 91 до 180 дни	1	-
Провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби	(122)	(69)
Общо	20,097	12,115

Възрастовата структура на просрочените вземания от клиенти е както следва:

ГРУПА СПИДИ
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2019 година

	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
до 30 дни	2,374	4,110
от 31 до 90 дни	1,142	4,992
от 91 до 180 дни	458	672
от 181 до 365 дни	632	833
над 365 дни	2,275	1,587
Провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби	(2,378)	(2,289)
Общо	4,503	9,905

Движението на коректива (провизията) за обезценка за очаквани кредитни загуби е както следва:

	2019 BGN '000	2018 BGN '000
Салдо на 1 януари	2,358	1,824
Увеличение на коректива за очаквани кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	639	840
Увеличение в резултат на покупка на дъщерни дружества	-	118
Трансфер от обезценка на активи по договори с клиенти (Приложение № 9)	2	1
Намаление на коректива за загуби, признато в печалба или загуба през годината	(253)	(222)
Преизчисление на чуждестранна дейност	(34)	-
Вземания, отписани като несъбираеми през годината	(212)	(203)
Салдо към 31 декември	2,500	2,358

За 2019 г. Групата прилага опростения подход на МСФО 9 за измерване на очаквани кредитни загуби по търговските вземания, включително от свързани лица, като признава очаквани загуби за целия срок на инструмента за всички търговски вземания, вкл. от свързани лица (Приложение № 2.26.4 и Приложение № 34).

На тази база, корективът за загуби към 31 декември 2019 г. и към 31 декември 2018 г. е определен както следва:

	Редовни	Просроче ни от 1 до 30 дни	Просроче ни от 31 до 90 дни	Просроче ни от 91 до 365 дни	Просроче ни над 365 дни	Общо
31 декември 2019 година						
Очакван среден процент на кредитни загуби	0.56%	0.83%	6.09%	13.83%	95.08%	
Вземания от клиенти (брутна балансова стойност)	18,903	4,075	755	1,092	2,275	27,100
Очаквана кредитна загуба	106	34	46	151	2,163	2,500

	Редовни	Просроче ни от 1 до 30 дни	Просроче ни от 31 до 90 дни	Просроче ни от 91 до 365 дни	Просроче ни над 365 дни	Общо
31 декември 2018 година						
Очакван среден процент на кредитни загуби	0.42%	1,69%	9,30%	39,60%	100%	
Вземания от клиенти (брутна балансова стойност)	13,673	6,026	2,029	1,058	1,592	24,378
Очаквана кредитна загуба	56	102	188	419	1,592	2,358

Вземанията или частта от тях, за които ръководството преценява, че съществува много висока несигурност за събирането им и не са обезпечени, се обезценяват до 100% (Приложение № 2.26).

9. АКТИВИ ПО ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ

Активите по договори с клиенти са от трети лица и включват правото на възнаграждение за изпълнено задължение в резултат на измерването на напредъка. Те са възникнали по повод изпълнени и/или частично изпълнени услуги, които към края на отчетния период все още не са били приети от клиента и за които съответно дружествата в Групата нямат безусловно право на плащане.

Активите по договори с клиенти към 31 декември са както следва:

	<u>31.12.2019</u>	<u>31.12.2018</u>
	BGN'000	BGN'000
Активи по договори с клиенти - трети лица	876	902
Провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби за активи по договори с клиенти - трети лица	(4)	(1)
Активи по договори с клиенти - свързани лица	51	-
Общо	<u>923</u>	<u>901</u>

Измененията в активите по договори с клиенти през периода са както следва:

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	BGN'000	BGN'000
Салдо на 1 януари	901	736
Трансфер към вземания по договори с клиенти	(901)	(736)
Възникнали през периода	927	902
Начислена обезценка (провизия) за очаквани кредитни загуби	(4)	(1)
Салдо към 31 декември	<u>923</u>	<u>901</u>

Движението на коректива (провизията) за обезценка за очаквани кредитни загуби е както следва:

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Салдо към 1 януари	1	1
Увеличение на коректива за очаквани кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	4	1
Трансфер към обезценка на търговски вземания (Приложение № 8)	(1)	(1)
Салдо към 31 декември	4	1

10. ДРУГИ ВЗЕМАНИЯ И ПРЕДПЛАТЕНИ РАЗХОДИ

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Предплатени разходи	1,448	1,338
Вземания от доверители	680	871
Данъци за възстановяване	593	463
Предоставени депозити	326	256
<i>в т.ч. на свързани лица (Приложение № 33)</i>	<i>1</i>	<i>3</i>
Текуща част на дългосрочни вземания от продажба на дълготрайни активи (Приложение № 6)	191	164
Предоставени аванси на доставчици	18	62
Предоставени служебни аванси	-	229
<i>в т.ч. на ключов управленски персонал (Приложение № 33)</i>	<i>-</i>	<i>208</i>
Вземания по платени суми от името на трети лица	-	179
Предоставени заеми на трети лица	-	101
Други вземания, в т.ч.	20	87
<i>Брутна стойност</i>	<i>34</i>	<i>-</i>
<i>Обезценка</i>	<i>(14)</i>	<i>-</i>
Общо	3,276	3,750

Предплатените разходи включват:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Застраховки на имущество и куриерски пратки	770	766
Абонаментна поддръжка	363	377
Предплатени наеми	111	-
Реклама	-	120
Други предплатени разходи	204	75
Общо	1,448	1,338

Вземанията от доверители към 31 декември включват 650 х.лв. събрани от подизпълнители суми по наложени платежи във връзка с международни пратки (31.12.2018 г.: 860 х.лв.) и 30 х.лв. вземания, възникнали във връзка с направени безкасови плащания от клиенти с банкови карти (31.12.2018 г.: 11 х.лв.).

Данъците за възстановяване включват:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
ДДС	366	272
Корпоративен данък	23	117
Други	204	74
Общо	593	463

Предоставените депозити към 31 декември 2019 г. са основно по договори за наем на офиси и помещения по договори за лизинг (Приложение № 13).

11. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Парични средства в разплащателни сметки	14,409	12,227
Парични средства в трезори	1,013	1,648
Парични средства в брой	662	1,102
Парични средства и парични еквиваленти, представени в отчета за паричните потоци	16,084	14,977
Блокирани парични средства	112	112
Парични средства и парични еквиваленти, представени в отчета за финансовото състояние	16,196	15,089

Блокираните парични средства са парични средства по 12-месечни депозитни сметки на дружеството – майка и са във връзка с гаранционни депозити, предоставени от членовете на Съвета на директорите във връзка с изискванията на чл. 240, ал. 1 от Търговския закон (Приложение № 21 и Приложение № 33).

ГРУПА СПИДИ

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2019 година

Паричните средства са деноминирани в следните валути:

	<u>31.12.2019</u>	<u>31.12.2018</u>
	BGN'000	BGN'000
В лева	8,616	9,682
Във валута, в т.ч.	7,580	5,407
<i>румънски леи</i>	4,439	2,433
<i>евро</i>	3,025	2,693
<i>унгарски форинт</i>	56	205
<i>щатски долари</i>	40	76
<i>други</i>	20	-
Общо	<u>16,196</u>	<u>15,089</u>

В резултат на направените анализи и приложената методика за изчисление на очаквани кредитни загуби на парични средства и еквиваленти, ръководството на Групата е определило, че обезценката на паричните средства и еквиваленти, би била сума, доближаваща се до нула. Поради това Групата не е признала провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби към 31.12.2019 г. (31.12.2018 г.: няма)

12. СОБСТВЕН КАПИТАЛ

12.1 АКЦИОНЕРЕН КАПИТАЛ

Към 31.12.2019 г. регистрираният капитал на дружеството-майка се състои от 5,377,619 броя обикновени, поименни, безналични акции с номинална стойност в размер на 1 лв. за акция. Всички акции са с право на получаване на дивидент и ликвидационен дял и представляват един глас от Общото събрание на акционерите на дружеството-майка.

Брой издадени и напълно платени акции:	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	Брой акции	Брой акции
В началото на годината	5,377,619	5,377,619
Общ брой акции, оторизирани на 31 декември	5,377,619	5,377,619

Списъкът на основните акционери на дружеството-майка е както следва:

	31.12.2019		31.12.2018	
	Брой акции	%	Брой акции	%
Спиди Груп АД	3,500,367	65.09%	3,500,367	65.09%
GeoPost SA, France	1,333,979	24.81%	1,333,979	24.81%
Други физически и юридически лица	543,273	10.10%	543,273	10.10%
Общо	5,377,619	100.00%	5,377,619	100.00%

12.2 РЕЗЕРВИ

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Премиен резерв	19,565	19,565
Законови резерви	538	538
Резерв от преизчисление във валутата на представяне на чуждестранни дейности	(1,146)	(776)
Общо	18,957	19,327

Премийният резерв на дружеството - майка в размер на 19,565 х. лв. е формиран от постъпленията, получени в допълнение към номиналната стойност на издадените през 2014 г. акции с емисионната стойност на една акция 23 лв.

Законовите резерви са образувани в резултат от заделянето на 10% от печалбата съгласно изискванията на Търговския Закон и решение на Общото събрание на акционерите. Съгласно законовите изисквания законовият резерв следва да достигне минимум 10% от стойността на регистрирания капитал. Тези резерви не са разпределяеми.

Резервът от преизчисление във валутата на представяне на чуждестранни дейности в размер на 1,146 х.лв. – отрицателна величина (31.12.2018 г.: 776 х.лв. – отрицателна величина) е формиран от курсовите разлики, възникнали в резултат на преизчисляването на валутата на финансовите отчети на чуждестранните дружества на Групата в нейната валутата на представяне (Приложение № 2.5).

12.3 НЕРАЗПРЕДЕЛЕНА ПЕЧАЛБА

Движението на *неразпределената печалба* е както следва:

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Салдо на 1 януари	24,090	20,530
Нетна печалба за годината	19,026	10,026
Разпределение на печалбата за дивиденди	(7,529)	(6,453)
Актюерски (загуби)/печалби от последващи оценки	(16)	(13)
Салдо на 31 декември	35,571	24,090
<i>неразпределена печалба</i>	<i>16,545</i>	<i>14,064</i>
<i>текуща печалба за годината</i>	<i>19,026</i>	<i>10,026</i>

13. ДОГОВОРИ ЗА ЛИЗИНГ

13.1. ЛИЗИНГОВИ ДЕЙНОСТИ НА ГРУПАТА И НАЧИН НА ТЯХНОТО ОТЧИТАНЕ

Групата е наела сгради, машини, транспортни средства, компютърна техника и инвентар (транспалетни колички). Договори за лизинг се договарят на индивидуална база и се сключват за фиксиран период, като:

- договорите за лизинг на сгради (складове и офиси) обичайно включват опции за удължаване, но не включват опция за покупка;
- договорите за лизинг на машини, транспортни средства, компютърна техника и инвентар включват опция за покупка и не включват опция за удължаване.

Договорите за лизинг обичайно се сключват за следните срокове, разделени на база клас идентифициран актив, както следва:

- сгради от 1 до 20 години;
- машини от 3 до 5 години;
- оборудване и съоръжения от 3 до 5 години;
- транспортни средства от 3 до 5 години,

Лизинговите базови активи не могат да бъдат използвани като обезпечения по други договори.

За част от договорите за лизинг, обичайно за лизинг на сгради и транспортни средства, Групата е договорила опция за преотдаване на наетите активи на трети лица.

Същевременно Групата е сключила договори за лизинг, в които тя е лизингодател. Договорите са за отдаване под наем при условията на оперативен лизинг на сгради (офиси) и транспортни средства – собствени и наети, в случай, че тази опция е договорена.

Обичайно договори за оперативен лизинг съдържат условия за преразглеждане на клаузите по договора, в случай, че лизингополучателят упражни неговите опции за подновяване. Лизингополучателят няма опция за придобиване на наетите активи (офиси и транспортни средства) след изтичане на срока на лизинга.

Договорите за отдаване под наем на офиси са едногодишни, а тези за отдаване под наем на транспортни средства от една до три години. Всички договори за отдаване под наем при условията на оперативен лизинг включват опция за подновяване.

Опции за удължаване и опции за прекратяване

Опции за удължаване и прекратяване са включени в голямата част от договорите за лизинг на имоти (складове и офиси, наети и отдадени под наем). Тези опции са договорени от ръководството с цел постигане на гъвкавост при управлението на лизинговите активи и стопанските нужди на Групата. Ръководството на Групата прилага съществени преценки при определяне дали има разумна степен на сигурност за упражняване на тези опции.

Договорите за лизинг на складове обичайно се сключват за срок от 3 до 20 години, а договорите за лизинг на офиси обичайно са с едногодишен срок на действие, но ползването им е дългосрочно.

Предположенията при определяне срока на договорите за лизинг на сгради, по които Групата е лизингополучател, са оповестени в *Приложение № 26.3.2*.

При определяне срока на лизинга, когато Групата е лизингодател, се взема предвид вероятността договорът да бъде подновен, както от страна на лизингополучателя, така и от страна на Групата, вкл. предположенията, направени при основните договори за лизинг, в случаите на преотдаване.

Всички предположения се преглеждат, ако настъпи значително събитие или значително обстоятелство, което оказва влияние върху предположенията и ако това събитие е в рамките на контрола на Групата.

Лизинговата дейност на групата през 2018 г. е подобна.

13.2. ГРУПАТА КАТО ЛИЗИНГОПОЛУЧАТЕЛ

13.2.1. АКТИВИ И ПАСИВИ, ПРИЗНАТИ В КОНСОЛИДИРАНИЯ ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ

В консолидирания отчет за финансовото състояние са представени следните обекти и суми, свързани с договори за лизинг:

ГРУПА СПИДИ
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2019 година
13.2.1.1. АКТИВИ ПРАВО НА ПОЛЗВАНЕ

Активите „право на ползване“ са включени в консолидирания отчет за финансово състояние към имоти, машини и оборудване (*Приложение № 3*).

	Сгради	Машини и съоръжения	Транспортни средства	Компютърна техника	Други	Общо
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Отчетна стойност						
<i>1 януари 2019 г.</i>	42,225	1,179	25,334	939	824	70,501
Увеличения/придобити	19,188	441	11,181	731	68	31,609
Намаления/отписани, вкл. трансфер към собствени активи	(6,802)	(225)	(4,617)	(681)	187	(12,138)
Ефекти от валутни преизчисления	(329)	-	(60)	-	-	(389)
<i>31 декември 2019 г.</i>	54,282	1,395	31,838	989	1,079	89,583
Натрупана амортизация						
<i>1 януари 2019 г.</i>	(5,733)	(65)	(10,943)	(105)	(216)	(17,062)
Разходи за амортизация за периода	(6,913)	(241)	(5,813)	(172)	(118)	(13,257)
Отписана амортизация, вкл. трансфер към собствени активи	1,671	69	4,840	127	(1)	6,706
Ефекти от валутни преизчисления	61	-	-	-	-	61
<i>31 декември 2019 г.</i>	(10,914)	(237)	(11,916)	(150)	(335)	(23,551)
Балансова стойност на 1 януари 2019 г. (<i>Приложение № 3</i>)	36,492	1,114	14,391	834	608	53,439
Балансова стойност на 31 декември 2019 г. (<i>Приложение № 3</i>)	43,369	1,158	19,922	839	744	66,032
31 декември 2018 г.						
Отчетна стойност						
<i>1 януари 2018 г.</i>	38,152	620	27,601	2,197	835	69,406
Увеличения/придобити	2,821	604	4,575	245	-	8,245
Активи в новопридобити дружества	1,266	350	3,551	18	324	5,509
Намаления/отписани, вкл. трансфер към собствени активи	-	(395)	(10,393)	(1,521)	(335)	(12,644)
Ефекти от валутни преизчисления	(14)	-	-	-	-	(14)
<i>31 декември 2018 г.</i>	42,225	1,179	25,334	939	824	70,501
Натрупана амортизация						
<i>1 януари 2018 г.</i>	-	(356)	(13,552)	(1,289)	(212)	(15,409)
Разходи за амортизация за периода	(5,736)	(104)	(4,623)	(344)	(71)	(10,878)
Отписана амортизация, вкл. трансфер към собствени активи	-	395	7,232	1,528	67	9,222
Ефекти от валутни преизчисления	3	-	-	-	-	3
<i>31 декември 2018 г.</i>	(5,733)	(65)	(10,943)	(105)	(216)	(17,062)
Балансова стойност на 1 януари 2018 г. (<i>Приложение № 3</i>)	38,152	264	14,049	908	623	53,996
Балансова стойност на 31 декември 2018 г. (<i>Приложение № 3</i>)	36,492	1,114	14,391	834	608	53,439

13.2.1.2. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ЛИЗИНГ

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Задължения по лизинг		
Задължения по лизинг без опция за покупка		
Текущи	6,131	5,626
<i>в т.ч. задължения към свързани лица</i>	<i>1,893</i>	<i>1,041</i>
Нетекущи	37,916	31,044
<i>в т.ч. задължения към свързани лица</i>	<i>23,830</i>	<i>7,914</i>
	44,047	36,670
Задължения по лизинг с опция за покупка		
Текущи	6,757	6,091
Нетекущи	12,178	8,620
	18,935	14,711
Общо:	62,982	51,381
<i>в т.ч. текущи</i>	<i>12,888</i>	<i>11,717</i>
<i>в т.ч. задължения към свързани лица</i>	<i>1,893</i>	<i>1,041</i>
нетекущи	50,094	39,664
<i>в т.ч. задължения към свързани лица</i>	<i>23,830</i>	<i>7,914</i>

Изменението на задълженията по лизинг през периода е както следва:

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
1 януари	51,381	50,952
Увеличения	32,759	8,281
Увеличения от придобиване на дъщерни дружества	-	4,588
Начислена лихва	1,489	1,378
Ефект от валутна преоценка	(309)	(11)
Прихващане с насрещни вземания	(234)	(123)
Отписани задължения по прекратени договори	(5,325)	(753)
Плащания	(16,779)	(12,931)
31 декември	62,982	51,381
в т.ч. дългосрочна част	50,094	39,664
в т.ч. краткосрочна част	12,888	11,717

Матуритетният анализ на задълженията по лизинг е оповестен в *Приложение № 34*.

13.2.2. СУМИ, ВКЛЮЧЕНИ В КОНСОЛИДИРАНИЯ ОТЧЕТ ЗА ВСЕОБХВАТНИЯ ДОХОД

	Приложения	2019	2018
		BGN'000	BGN'000
Разходи за амортизация на активи „право на ползване“	3	13,257	15,409
Разходи за лихви и такси по задълженията по лизинг	30	1,489	1,378
Разходи, свързани с краткосрочни лизингови договори	26	364	563
Разходи, свързани с лизингови договори на активи на ниски стойности	26	79	-
Печалба от освобождаване от активи „право на ползване“	24	145	-

13.2.3. ДРУГА ИНФОРМАЦИЯ

Общият изходящ паричен поток по договори за лизинг през 2019 г. е в размер на 17,222 х.лв., в т.ч. по дългосрочни договори 16,779 х.лв., по краткосрочни договори 364 х.лв. и до договори за лизинг на активи на ниска стойност 79 х.лв. (2018 г.: 13,494 х.лв., т.ч. по дългосрочни договори 12,931 х.лв. и по краткосрочни договори 563 х.лв.).

Непаричните движения, свързани с договорите за лизинг са представени в Приложение № 15.

Ключовите преценки и предположения, които оказват съществено влияние върху стойността на признатите активи по право на ползване и задължения по лизинг са оповестени в *Приложение № 2.26.3.*

Променливи лизингови плащания

Групата няма договори за наем, съдържащи клаузи за променливи плащания, които биха довели до несигурност в оценката на лизинговите плащания.

Опции за удължаване и опции за прекратяване

Предположенията относно **опциите за удължаване и опциите за прекратяване** се преглеждат, ако настъпи значително събитие или значително обстоятелство, което оказва влияние върху предположенията и ако това събитие е в рамките на контрола на групата. През текущата година няма договори, за които лизинговият срок е бил преразгледан с цел включване на определена опция за удължаване или прекратяване, която не е била включена преди, и която да води до увеличаване на признатите задължения по лизинг и активи „право на ползване“.

Краткосрочни лизингови договори и лизингови договори на активи на ниска стойност

Групата се възползва от освобождаване от изискването за признаване по стандарта за краткосрочни лизингови договори (договори, чийто срок е до 12 месеца, включително от датата на стартиране на лизинга, без право за придобиването им) на транспортни средства, сгради (наети площи) и за активи на ниска стойност, които включват компютърно оборудване.

13.3. ГРУПАТА КАТО ЛИЗИНГОДАТЕЛ**Оперативен лизинг**

Матуритетният анализ на бъдещите недисконтирани постъпленията по оперативен лизинг по години е както следва:

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Година 1	6,081	6,113
Година 2	5,604	5,751
Година 3	5,008	5,244
Година 4	1,469	1,620
Година 5	62	95
Общо	18,224	18,823

Суми по оперативен лизинг, включени в отчета за всеобхватния доход е както следва:

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Приходи по фискирани лизингови плащания (Приложение № 23) по договори за оперативен лизинг	6,180	5,816
<i>в т.ч. приходи от преотдаване на активи</i>		
<i>„право на ползване“ (по МСФО16)</i>	4,292	3,421

14. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ПРИДОБИВАНИЯ НА ИНВЕСТИЦИИ В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА

Дългосрочните задължения по придобивания на инвестиции са във връзка с придобиване на дъщерните дружества Рапидо Експрес енд Лоджистик ЕООД и ОМГ Мобайл ЕООД.

Рапидо Експрес енд Лоджистик ЕООД

На 01.10.2018 г. Групата придобива 100% от капитала на Рапидо Експрес енд Лоджистик. В договора за покупко-продажба цената на придобиване включва фиксирано възнаграждение в размер на 2,000 х.евро и променливо (условно) възнаграждение в размер на 25% от приходите, генерирани от клиенти на придобитото дружество за период от 30 месеца, считано от 01.09.2018 г., като цената на дяловете не може да бъде по-ниска от 6,000 х.евро и по-висока от 12,000 х.евро.

Групата е оценила стойността на условното възнаграждение за придобиване на инвестицията към датата на придобиване на база бюджетирани приходи на придобитото дружество за периода на оценката (30 месеца, считано от 01.09.2018 г.). Приложената дисконтова норма при определяне на сегашната стойност на условното възнаграждение е среднопретеглената цена на капитала (WACC) - 6.64%.

ОМГ Мобайл ЕООД

На 21.12.2018 г. Групата придобива 100% от капитала на ОМГ Мобайл. Цената на придобиване в размер на 2,000 х.евро е договорена между страните и е дължима на шест вноски в периода от датата на придобиване до 31.03.2024 г. като плащанията са обвързани със запазването на ключов за придобитото дружество персонал. Като дисконтова норма при определяне на сегашната стойност на обещаното възнаграждение е използвана среднопретеглената цена на капитала (WACC) - 6.64%.

Дългосрочните задължения за придобити инвестиции са във връзка с придобиване на дъщерни дружества (*Приложение № 1.2.2*) и към 31 декември са както следва:

	<u>31.12.2019</u>	<u>31.12.2018</u>
	BGN'000	BGN'000
Задължение за придобиване на Рапидо Експрес енд Лоджистик	7,934	14,685
Задължение за придобиване ОМГ Мобайл	2,538	3,100
Общо	<u>10,472</u>	<u>17,785</u>
<i>в т.ч. нетекущи задължения</i>	<i>4,688</i>	<i>10,237</i>
<i>текущи задължения</i>	<i>5,784</i>	<i>7,548</i>
<i>в т.ч. лихви</i>	<i>180</i>	<i>196</i>

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Задължение за придобиване на Рапидо Експрес енд Лоджистик		
Сегашна стойност на задължението към датата на придобиване	14,685	16,389
Разходи за лихви (Приложение № 30)	779	252
Плащания през периода	(7,530)	(1,956)
Общо	7,934	14,685
<i>в т.ч. нетекущи задължения</i>	<i>2,697</i>	<i>7,833</i>
<i>текущи задължения</i>	<i>5,237</i>	<i>6,852</i>
<i>в т.ч. лихви</i>	<i>136</i>	<i>196</i>

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Задължение за придобиване ОМГ Мобайл		
Сегашна стойност на задължението към датата на придобиване	3,100	3,344
Разходи за лихви (Приложение № 30)	171	-
Плащания през периода	(733)	(244)
Общо	2,538	3,100
<i>в т.ч. нетекущи задължения</i>	<i>1,991</i>	<i>2,404</i>
<i>текущи задължения</i>	<i>547</i>	<i>696</i>
<i>в т.ч. лихви</i>	<i>44</i>	<i>-</i>

15. ДЪЛГОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ

Към 31 декември задълженията по получени банкови заеми са както следва:

Договор	вид валута	Договорна сума BGN '000	Цел	Падеж	31.12.2019				31.12.2018			
					Дългосрочна част BGN '000	Краткосрочна част BGN '000	в т.ч. лихва BGN '000	Общо BGN '000	Дългосрочна част BGN '000	Краткосрочна част BGN '000	в т.ч. лихва BGN '000	Общо BGN '000
Кредит 1 Транш I	BGN	5,000	Инвестиции в дъщерни дружества	15.12.2019	-	-	-	-	-	1,001	1	1,001
Кредит 1 Транш II	BGN	5,867	Инвестиции в дъщерни дружества	21.11.2020	-	995	-	995	994	1,086	1	2,080
Кредит 2	EUR	830	Покупка на оборудване	24.09.2021	246	325	1	571	571	325	1	896
Кредит 3	EUR	1,280	Инвестиции в дъщерни дружества	08.06.2022	835	557	1	1,392	1,391	558	2	1,949
					1,081	1,877	2	2,958	2,956	2,970	5	5,926

Банковите заеми в евро са договорени при лихвен процент, определен на база EURIBOR плюс надбавка от 1.7% до 2% Договорените лихвени проценти по кредити в лева са в диапазона ОДИ+1,48% до ОДИ + 2,032%.

Допълнително за управление на ликвидния си риск дружеството е сключило договори за банкови овърдрафти, по които към 31 декември дружеството няма задължения:

Банков овърдрафт 1 по договор от 18.12.2008 г.

- Разрешен размер: 300 х.лв.
- Срок на погасяване: 30.12.2020 г.

Банков овърдрафт 2 по договор от 08.06.2017 г.

- Разрешен размер: 2,000 х.лв.
- Срок на погасяване: 30.09.2020 г.

За обезпечение на посочените инвестиционни заеми и разрешени овърдрафти в полза на банките – кредитори са учредени:

- Залог на търговското предприятие на Геопост България ЕООД (*Приложение № 1.2.2*);
- Залог на търговското предприятие на ДПД Румъния АД (*Приложение № 1.2.2*);
- Залог върху машини и оборудване (сортировъчна линия) (*Приложение № 3*)
- Залог на всички настоящи и бъдещи вземания на Спиди АД, произтичащи от всички настоящи и бъдещи Договори за куриерски услуги, сключени между Спиди АД и банката - кредитодател
- Залог върху вземания по договор за заем между Спиди АД и ДПД Румъния АД
- Залог на всички настоящи и бъдещи вземания върху всички настоящи и бъдещи разплащателни сметки в банката – кредитодател
- Залог по реда на ЗДФО

Съдлъжник по получен инвестиционен кредит 1 е крайната компания – майка, а по инвестиционен кредит 2, инвестиционен кредит 4 и овърдрафт 2 – две дъщерни дружества.

Равнение на движението на пасивите, произтичащи от финансовата дейност

Таблицата по-долу представя промените в пасивите от финансовата дейност, като представя както паричните, така и непаричните промени. Пасивите, произтичащи от финансовата дейност, са тези, за които паричните потоци са, или бъдещите парични потоци ще бъдат, класифицирани в отчета за парични потоци на дружеството като парични потоци от финансова дейност.

ГРУПА СПИДИ

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2019 година

	Непарични промени					
	01.01.2019	Промени в паричните потоци от финансова дейност	Ново-възникнали задължения през годината	Други непарични промени	Начислени лихви (Приложение №29)	31.12.2019
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Задължения по лизинг (Приложение № 13)	51,381	(16,779)	32,759	(5,868)	1,489	62,982
Дългосрочни банкови заеми (Приложение № 15)	5,926	(3,072)	-	-	104	2,958
Получени краткосрочни заеми от трети лица (Приложение № 21)	219	(219)	-	-	-	-
Дългосрочни задължения по придобивания на дъщерни дружества – лихви (Приложение № 14)	196	(966)	-	-	950	180
Дивиденди (Приложение № 32)	-	(7,529)	7,529	-	-	-
Нетни парични потоци от финансова дейност	57,722	(28,565)	40,288	(5,868)	2,543	66,120

	Непарични промени					
	01.01.2018	Промени в паричните потоци от финансова дейност	Ново-възникнали задължения през годината, вкл. при придобиване на дъщерни дружества	Други непарични промени	Начислени лихви (Приложение №29)	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Задължения по лизинг (Приложение № 13)	50,952	(12,931)	12,869	(887)	1,378	51,381
Дългосрочни банкови заеми (Приложение № 15)	8,932	(3,171)	-	-	165	5,926
Получени краткосрочни заеми от трети лица (Приложение № 21)	-	(300)	519	-	-	219
Дългосрочни задължения по придобивания на дъщерни дружества – лихви (Приложение № 14)	-	(56)	-	-	252	196
Дивиденди (Приложение № 32)	-	(6,453)	6,453	-	-	-
Нетни парични потоци от финансова дейност	59,884	(22,911)	19,841	(887)	1,795	57,722

Другите непарични промени по договори за лизинг включват прихващания с насрещни вземания, както и отписани задължения поради пълно или частично прекратяване на договори за лизинг.

16. ПРАВИТЕЛСТВЕНИ ФИНАНСИРАНИЯ

Дружеството-майка е сключило договор от 03.12.2013 г. с Министерство на Икономиката за финансиране на проект „Въвеждане на иновативен процес за организация и управление на логистични услуги и доставка на технологична инфраструктура и терминали за осигуряване на достъп до платформата на служителите, партньорите и клиентите на “Спиди” АД“ по Оперативна програма „Развитие на конкурентно способността на българската икономика 2007-2013 г. Проектът е приключен на 21.06.2015 г. Проектът включва покупка на хардуер, софтуер, консултантски услуги от инженерно-технически характер на обща стойност 4,084 х.лв. Полученото финансиране е 50% от изразходените средства по проекта, а именно 2,042 х. лв. (Приложение № 3 и Приложение № 4). Непризнатата като приход част от полученото финансиране към 31.12.2019 г. е в размер на 77 х.лв. (31.12.2018 г.: 369 х.лв.)

Дружеството-майка е сключило договор от 05.06.2017г. с Министерство на труда и социалната политика за финансиране по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси 2014-2020“. Проектът включва финансиране на текущи разходи и покупка на машини и оборудване за осигуряване на добри и безопасни условия на труд и повишаване качеството на работните места покупка на обща стойност 373 х.лв. Финансирането е в размер на 80% от изразходените средства по проекта - 299 х. лв. Изпълнението на проекта е приключено на 05.11.2017 г. Окончателното верифициране на разходите от управляващия орган е през м. март 2018 г. (Приложение № 3). Непризнатата като приход част от полученото финансиране към 31.12.2019 г. е в размер на 52 х.лв. (31.12.2018 г.: 70 х.лв.)

Към 31 декември получените финансираня общо са както следва:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Дългосрочна част	34	119
Краткосрочна част	95	320
Общо	129	439

Краткосрочната част от финансиранята ще бъде призната като текущ приход през следващите 12 месеца от датата на индивидуалния отчет за финансовото състояние и е представена като „правителствени финансираня“ в групата на текущите пасиви.

17. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА

Дългосрочните задължения към персонала към 31 декември включват:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Задължения към персонала при пенсиониране	173	111
Променливи възнаграждения на Съвета на директорите (Приложение № 33), платими след 12 месеца	85	67
Общо	258	178

Задълженията към персонала при пенсиониране включват сегашната стойност на задължението на Групата за изплащане на обезщетения на наетия персонал към 31.12.2019 г. при настъпване на пенсионна възраст.

Съгласно Кодекса на труда в България всеки служител има право на обезщетение в размер на две brutни заплати при пенсиониране, а ако е работил при същия работодател през последните 10 години от трудовия му стаж, обезщетението е в размер на шест brutни заплати към момента на пенсиониране. Това е план с дефинирани доходи.

За определяне на дългосрочните си задължения към персонала дружеството-майка е направило актюерска оценка, като е ползвало услугите на сертифициран актюер.

Изменението в сегашната стойност на задълженията към персонала е както следва:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Сегашна стойност на задълженията на 1 януари	111	72
Разход за текущ стаж	45	26
Разход за лихви	1	1
Плащания през годината	-	(1)
Ефекти от последващи оценки за годината, в т.ч. :	16	13
<i>Актюерски загуби от промени във финансовите предположения</i>	<i>11</i>	<i>9</i>
<i>Актюерски загуби от корекции, дължащи се на минал отит</i>	<i>5</i>	<i>4</i>
Сегашна стойност на задължението на 31 декември	173	111

Начислените суми за дългосрочни доходи на персонала при пенсиониране в консолидирания отчет за всеобхватния доход включват:

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Разход за текущ стаж	45	26
Разход за лихви	1	1
Разходи за минал стаж	-	-
Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи, признати в печалбата или загубата (Приложение № 27)	46	27
Ефекти от последващи оценки на задълженията към персонала при пенсиониране в т.ч.:		
<i>Актоерски печалби от промени във финансовите предположения</i>	11	9
<i>Актоерски печалби от корекции, дължащи се на минал опит</i>	5	4
Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи, признати в други компоненти на всеобхватния доход (Приложение № 12.3)	16	13
Общо	62	40

При определяне на сегашната стойност към 31.12.2019 г. са направени следните актоерски предположения:

- *смъртност* – по таблицата за смъртност на НСИ, за общата смъртност на населението на България за периода 2016 г. – 2018 г. (2018 г.: за периода 2015-2017 г.);
- *степен на оттегляне на персонала* – вероятността за напускане или предстоящо съкращаване с нормално разпределение NORMDIST (време до пенсия; 13; 5; 1). Тази вероятност е приложена към съществуващата структура на персонала, съобразно разпределението на лицата по пол и възраст към момента на извършване на оценката;
- *дисконтов фактор* - използвана е норма на дисконтиране определена като средна за последните две години на база информация от европейската централна банка за Дългосрочен лихвен процент за целите на конвергенцията – 10 години падеж, деноминиран в български лева – България. $i = 0.68\%$ (2018 г.: $i = 1.25\%$).
- *предположението за бъдещото ниво на работните заплати* се базира на предоставената информация от ръководството на Групата и е в размер на 5 % годишен ръст спрямо предходния отчетен период (2018 г.: 5%).

Този план с дефинирани доходи създава експозиция на Групата към следните рискове: инвестиционен, лихвен, риск свързан с дълголетие и риск свързан с нарастването на работните заплати. Ръководството на Групата ги оценява по следния начин:

- за инвестиционния - доколкото това е нефондиран план, Групата следва да наблюдава и текущо балансира предстоящите плащания по него с осигуряването на достатъчен паричен ресурс. Историческият опит, а и структурата на задължението, показват, че необходимият по години ресурс не е съществен спрямо обичайно поддържаните ликвидни средства;
- за лихвения - всяко намаление на доходността на ДЦК с подобна срочност води до увеличение на задължението по плана;

- за риска, свързан с дълголетие - сегашната стойност на задължението към персонала при пенсиониране се изчислява прилагайки най-добрата преценка и актуална информация за смъртността на участниците в плана. Увеличението на продължителността на живота би повлияла за евентуално увеличение на задължението. През последните години се наблюдава относителна устойчивост на този показател; и
- за риска, свързан с нарастването на работните заплати - сегашната стойност на задължението към персонала при пенсиониране се изчислява прилагайки най-добрата преценка за бъдещото нарастване на работните заплати на участниците в плана. Такова увеличение би довело до увеличение на задължението на плана.

Анализът на чувствителността на основните актюерски предположения се основава на разумно възможните промени в тези предположения към края на отчетния период като се приема, че останалите остават непроменени.

Ефектите от изменението (увеличение или намаление) на значителните предположения върху задълженията за дългосрочни доходи при към 31.12.2019 т. са както следва:

	Изменение	Увеличение Намаление	
		BGN'000	BGN'000
Изменение на ръста на заплатите	1%	12	(12)
Изменение на дисконтовата норма	0,50%	(10)	10
Изменение в текучеството	1 година	(25)	28
Очаквана продължителност на живот	1 година	7	(8)

Средната продължителност на дългосрочното задължение към персонала по плана с дефинирани доходи е 32.65 години (2018 г.: 32.89 години).

Очакваните плащания на обезщетения при пенсиониране по плана с дефинирани доходи за следващите 5 години са 40 х.лв., в т.ч. за 2020 г. 2 х.лв. (2018 г. 36 х.лв., в т.ч. за 2019 г. няма очаквани плащания).

18. ТЪРГОВСКИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Към 31 декември търговските задължения включват:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Търговски задължения към трети лица	11,296	11,998
Търговски задължения към свързани лица (Приложение № 33)	468	548
Общо	11,764	12,546

Задълженията към доставчици са безлихвени в лева и евро и са възникнали по повод доставка на активи и услуги. Групата има кредитен период по своите задължения към доставчиците в рамките на договореното отложено плащане, което обичайно е от 7 до 30 дни (2018 г.: от 7 до 30 дни).

19. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Задължения към персонала, в т.ч.:	4,439	4,443
<i>текущи задължения</i>	2,609	2,592
<i>начисления за непозвани компенсируеми отпуски</i>	1,687	1,690
<i>променливи възнаграждения на Съвета на директорите (Приложение № 33)</i>	143	161
Задължения по социалното осигуряване, в т.ч.:	1,670	1,448
<i>текущи задължения</i>	1,324	1,067
<i>начисления за непозвани компенсируеми отпуски</i>	346	381
Общо	6,109	5,891

20. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДАНЪЦИ

Данъчните задължения включват:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Данък върху добавена стойност	1,790	783
Корпоративен данък	626	395
Данъци върху доходите на физическите лица	453	423
Данъци върху разходите	102	101
Други данъци	33	21
Общо	3,004	1,723

До датата на издаване на настоящия консолидиран отчет в дружествата от Групата са извършени ревизии и проверки както следва:

Дружество майка

- по ДДС – до 31.03.2013 г.;
- пълна данъчна ревизия – до 31.12.2012 г.;
- Национален осигурителен институт – до 31.03.2012 г.;

Дъщерни дружества

СПИДИ ЕООД

- по ДДС – до 30.11.2012 г.;
- пълна данъчна ревизия – до 31.12.2011 г.;
- Национален осигурителен институт – до 31.10.2012 г.;

ГЕОПОСТ БЪЛГАРИЯ – няма извършени проверки

ДПД РУМЪНИЯ – няма извършени проверки

РАПИДО ЕКСПРЕС ЕНД ЛОДЖИСТИК – няма извършени проверки

ОМГ МОБАЙЛ – няма извършени проверки

За дружествата в България данъчна ревизия се извършва в петгодишен срок от изтичане на годината, през която е подадена данъчната декларация за съответното задължение.

Ревизията потвърждава окончателно данъчното задължение на съответното дружество - данъчно задължено лице, освен в изрично предвидените от законодателството случаи.

21. ДРУГИ ТЕКУЩИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Задължения към доверители	8,358	11,384
Депозити от членовете на СД <i>(Приложение № 33)</i>	110	110
Пасиви по договори с клиенти	69	-
Провизии за задължения	23	206
Задължения за лихви по получени заеми от свързани лица <i>(Приложение № 33)</i>	15	15
Получени заеми от трети лица	-	219
Други задължения	353	277
Общо	8,928	12,211

22. ПРИХОДИ ОТ ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ

22.1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ВИДОВЕТЕ ПРИХОДИ

Приходите от продажби на Групата включват:

	2019	2018
	BGN'000	BGN'00
Приходи по вид услуга		
Приходи от куриерски услуги	214,490	172,410
Приходи от комисионни по парични преводи	2,967	1,187
Приходи от универсална пощенска услуга	1,210	3,361
Приходи от неустойки	311	171
Общо	218,978	177,129

ГРУПА СПИДИ**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2019 година**

	2019	2018
	BGN'000	BGN'00
Приходи по пазари		
Вътрешен пазар	120,510	106,484
Външен пазар	98,468	70,645
Общо	218,978	177,129

Всички приходи от услуги се признават в течение на времето.

Всички неудовлетворени и/или частично удовлетворени задължения за изпълнение на дружествата в Групата към 31.12.2019 г. са по договори с очакван срок за изпълнение от една година или по-малко .

22.2. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ ПО ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ

Задълженията за изпълнение са подробно оповестени в *Приложение № 2.21.3*

22.3. САЛДА ПО ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Вземания по договори с клиенти – трети лица, нетно от обезценка (<i>Приложение № 8</i>)	22,810	21,722
Вземания по договори с клиенти – свързани лица, нетно от обезценка (<i>Приложение № 8</i>)	321	55
Активи по договори с клиенти – трети лица, нетно от обезценка (<i>Приложение № 9</i>)	872	901
Активи по договори с клиенти – свързани лица, нетно от обезценка (<i>Приложение № 9</i>)	51	-

Увеличението на търговските вземания и активи по договори с клиенти – трети и свързани лица, е в резултат на увеличаване броя на разнесени и доставени пратки.

23. ДРУГИ ПРИХОДИ

Другите приходи в размер на 6,180 х.лв. (2018 г.: 5,816 х.лв.) включват приходи от наем на недвижими имоти и транспортни средства.

24. ДРУГИ ДОХОДИ/(ЗАГУБИ) ОТ ДЕЙНОСТТА, НЕТНО

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
<i>Приходи от продажба на дълготрайни активи</i>	2,662	865
<i>Балансова стойност на продадени дълготрайни активи</i>	(1,147)	(747)
Печалба от продажба на дълготрайни активи	1,515	118
Приходи от финансираня по европейски проекти (Приложение № 16)	310	320
Реинтегрирани провизии за задължения	206	-
Печалба от освобождаване от активи „право на ползване“ (Приложение № 13)	145	-
<i>Приходи от продажба на гориво</i>	528	486
<i>Отчетна стойност на продадено гориво</i>	(445)	(362)
Печалба от продажба на гориво	83	124
Приходи от застрахователни обезщетения	119	36
Балансова стойност на бракувани активи	(70)	-
Нетни загуби от курсови разлики по търговски вземания и задължения и текущи разплащателни сметки	(407)	(449)
Други	1,000	616
Общо	2,901	765

25. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ И КОНСУМАТИВИ

Разходите за материали и консумативи включват:	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Горива	4,565	4,095
Основни материали	3,255	1,739
Офис материали и консумативи	702	1,230
ИТ консумативи	538	749
Активи на несъществена стойност	173	916
Униформено облекло	140	312
Други	94	60
Общо	9,467	9,101

26. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ

Разходите за външни услуги включват:

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Подизпълнители	103,955	85,191
Одит, консултантски и други услуги	3,729	2,813
Комуникации и комунални услуги	3,532	2,618
Поддръжка на автомобили	2,784	2,968
Застраховки	1,973	1,564
Поддръжка на офиси и складове	1,414	1,230
Банкови такси	1,066	799
Маркетинг	803	1,186
Наеми на офис, МПС и оборудване	546	1,055
Данъци и такси за МПС	421	454
Обучение на персонала	215	358
Съхранение на ценни пратки	206	193
Застраховане на пратки	191	294
Други	380	668
Общо	121,215	101,391

Разходите за наем на офиси, МПС и оборудване за включват:

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Разходи, свързани с краткосрочни лизингови договори (Приложение № 13.2)	364	563
Разходи, свързани с лизингови договори на активи на ниски стойности (Приложение № 13.2)	79	-
Разходи за поддръжка и управление на имоти по договори за лизинг	103	492
Общо	546	1,055

Начислените разходи за задължителен одит на индивидуалния и консолидирания годишни финансови отчети са в размер на 125 х.лв. (2018 г.: 112 х.лв., в т.ч. по одит за 2017 г. 7 х.лв.). През 2019 г. и 2018 г. не са предоставяни данъчни консултации и други услуги, несвързани с одита от одиторите на отчета по закон.

През 2020 г. между компанията – майка и одиторите на отчета по закон е подписано Писмо за поемане на ангажимент за договорени процедури. Договореното възнаграждение за ангажимента е в размер на 5 х.лв.

27. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Текущи възнаграждения	35,407	27,680
Вноски по социалното осигуряване	8,911	7,367
Социални придобивки и други разходи във връзка с персонала	2,281	1,866
Начислени суми за непозвани отпуски	1,250	1,222
Начислени суми по осигуровки върху отпуски	243	238
Начислени суми за дългосрочни задължения на персонала при пенсиониране (<i>Приложение № 17</i>)	46	27
Общо	48,138	38,400

28. ДРУГИ РАЗХОДИ

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Обезщетения за пратки	1,263	1,013
Представителни мероприятия	1,086	1,066
Командировки	439	492
Начислени/(възстановени) провизии за очаквани кредитни загуби (обезценки) по вземания, нетно (<i>Приложение № 8 и Приложение № 9</i>)	403	619
Отписани вземания	231	111
Провизии за задължения	23	206
Други	471	665
Общо	3,916	4,172

29. КАПИТАЛИЗИРАНИ РАЗХОДИ ЗА ВЪТРЕШНО СЪЗДАДЕНИ НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

Капитализираните разходи за вътрешно създадени нематериални активи включват:

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Материали	3	-
Външни услуги	85	-
Амортизации	33	-
Разходи за персонал	848	-
Други разходи	2	-
Общо	971	-

30. ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Разходи за лихви по лизинг (<i>Приложение № 13</i>)	1,489	1,378
Разходи за лихви по дългосрочни задължения по придобивания на дъщерни дружества (<i>Приложение № 14</i>)	950	252
Разходи за лихви по банкови заеми (<i>Приложение № 15</i>)	102	145
Разходи за такси по банкови кредити и договори за лизинг	28	20
Общо	2,569	1,795

31. РАЗХОД ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА

Консолидиран отчет за всеобхватния доход (печалба или загуба за годината)	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Данъчна печалба/(загуба) за годината на дружествата от Групата, нетно	21,924	13,395
Текущ разход за данък върху печалбата за годината: 10% за България/16% за Румъния (2018 г. : 10 %/ 16% за Румъния)	2,740	1,579
Отсрочени данъци върху печалбата от: <i>Възникване и обратно проявление на временни разлики</i>	(340)	(287)
<i>Ефекти от временни разлики преди придобиване на дъщерни дружества</i>	(340)	(284)
	-	(3)
Общо разход за данък от печалбата, отчетен в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината)	2,400	1,292

Консолидиран отчет за всеобхватния доход (печалба или загуба за годината)	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Равнение на разхода за данъци върху печалбата определен спрямо консолидирания счетоводен резултат		
Консолидирана счетоводна печалба за годината	21,426	11,318
Данък върху печалбата: 10% за България/16% за Румъния (2018 г.: 10%/16% за Румъния)	2,336	1,316
От непризнати суми по данъчни декларации	64	6
Ефекти от временни разлики за минали периоди	-	(30)
Общо разход за данък върху печалбата, отчетен в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината)	2,400	1,292

32. ОСНОВНА НЕТНА ПЕЧАЛБА НА АКЦИЯ И ДИВИДЕНТИ

32.1 НЕТНА ПЕЧАЛБА НА АКЦИЯ

Нетна печалба на акция е изчислена, като за числител е използвана печалбата, подлежаща на разпределение между акционерите на дружеството-майка.

Среднопретегленият брой акции, използван за изчисляването на основния доход на акция, както и нетната печалба, подлежаща на разпределение е представен както следва:

		2019	2018
Среднопретеглен брой акции		5,377,619	5,377,619
Нетна печалба за годината, подлежаща на разпределение (в х.лв.)	BGN'000	19,026	10,026
Основна нетна печалба на акция	BGN	3,54	1,86

32.2 ДИВИДЕНТИ

На 17.06.2019 г. е взето решение от Общото събрание на акционерите на дружеството-майка за разпределение на печалбата за 2018 г. в размер на 10,026 х.лв. както следва:

- Сума в размер на 7,529 х.лв. да бъде разпределена за изплащане на дивиденди на акционерите на дружеството-майка по 1,40 лв. за всяка акция преди облагане;
- Остатъкът от печалбата за 2018 г. да бъде отнесен в неразпределената печалба.

33. СДЕЛКИ И РАЗЧЕТИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Дружествата, които са свързани с ГРУПА СПИДИ и вида на тяхната свързаност са както следва:

Свързано лице	Вид на свързаност
Спиди Груп АД	Дружество – майка
Геопост СА, Франция	Акционер със значително влияние
Винарско имение Драгомир ООД	Дружество под общ контрол
Трансбалкан груп ООД	Дружество под общ контрол
Трансбалкан груп, Румъния	Дружество под общ контрол
Омникар БГ ЕООД	Дружество под общ контрол
Омникар Ауто ООД	Дружество под общ контрол
Омникар С ЕООД	Дружество под общ контрол
Омникар омазион ЕООД (предишно наименование)	Дружество под общ контрол
Омникар ойл ЕООД~	
Омникар Рент ЕООД	Дружество под общ контрол
Булром газ 2006 ООД	Дружество под общ контрол
София Сити Лоджистик Парк ЕООД	Дружество под общ контрол

Свързано лице	Вид на свързаност
ПИТ Бокс ЕООД	Дружество под общ контрол (от 01.05.2019г.)
Килер Сторидж ООД	Дружество под общ контрол
Стар АБС Инвест ЕООД	Дружество под общ контрол (от 01.05.2019г.)
Омникар плюс ООД	Дружество под общ контрол
Омникар Варна ООД	Дружество под общ контрол
Сандрини Фло ЕООД	Дружество свързано чрез ключов управленски персонал
Стар Перформайнинг	Дружество свързано чрез ключов управленски персонал

Крайно контролиращо лице е Валери Харутюн Мектупчиян.

33.1. Търговски и други вземания от свързани лица

Търговските вземания от свързани лица (*Приложение № 8*) включват:

	<u>31.12.2019</u>	<u>31.12.2018</u>
	BGN '000	BGN '000
Вземания от дружества под общ контрол	1,098	174
<i>в т.ч. брутен размер</i>	1,138	227
<i>провизия за обезценка за кредитни загуби</i>	(40)	(53)
Вземания от акционер със значително влияние	223	429
<i>в т.ч. брутен размер</i>	223	434
<i>провизия за обезценка за кредитни загуби</i>	-	(5)
Общо	1,321	603
<i>в т.ч. брутен размер</i>	1,361	661
<i>провизия за обезценка за кредитни загуби</i>	(40)	(58)

Другите вземания от свързани лица (*Приложение № 10*) включват:

	<u>31.12.2019</u>	<u>31.12.2018</u>
	BGN '000	BGN '000
Предоставени служебни аванси на ключов управленски персонал	-	208
Предоставен депозит на дружества под общ контрол	1	3
Общо	1	211

ГРУПА СПИДИ**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2019 година**

Активите по договори с клиенти – свързани лица към 31 декември са в размер на 51 х.лв. (31.12.2018 г. няма) (*Приложение № 9*) и са акционер със значително влияние.

33.2. Търговски и други задължения към свързани лица

Задълженията към свързаните лица включват:	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Задължения по лизинг (<i>Приложение № 13</i>)	25,723	8,955
Задължения към дружества под общ контрол	25,703	8,929
Задължения към дружество, свързано чрез ключов управленски персонал	20	26
Търговски задължения (<i>Приложение № 18</i>), в т.ч.	468	548
Задължения към дружества под общ контрол	468	548
Други задължения (<i>Приложение № 21</i>), в т.ч.:	125	125
Депозити на членове на Съвета на директорите	110	110
Задължения за лихви по получени заеми от крайна-компания майка	15	15
Общо	26,316	9,628

Задълженията по депозити от членове на Съвета на директорите в размер на 110 хил. лв. (31.12.2018 г.: 110 х. лв.) представляват внесени суми във връзка с изискванията на чл. 240, ал. (1) от Търговския закон.

33.3. Сделки със свързани лица

Продажби на свързани лица	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
<i>Продажби на услуги към:</i>	3,625	4,100
Дружества под общ контрол	3,187	3,283
Акционер със значително влияние	438	817
<i>Продажба на материали</i>	53	53
Дружества под общ контрол	53	53
<i>Продажба на дълготрайни активи</i>	767	8
Дружества под общ контрол	767	8
Общо	4,445	4,161

ГРУПА СПИДИ**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2019 година**

Услугите, предоставени на дружества под общ контрол са основно наем на транспортни средства по договор за наем с Трансбалкан Груп ООД.

Групата е закупила стоки, материали и услуги от свързани лица, както следва:

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
<i>Доставки от свързани лица</i>		
<i>Доставки на услуги от:</i>	10,495	11,245
Дружества под общ контрол	10,473	11,093
Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	22	152
<i>Доставки на дълготрайни активи:</i>	341	10
Дружество под общ контрол	341	10
<i>Доставки на стоки и материали от:</i>	-	44
Дружество под общ контрол	-	44
<i>Други:</i>	5	240
Дружества под общ контрол	5	240
Общо	10,841	11,539

Доставките на услуги от дружества под общ контрол включва основно транспортни услуги от Трансбалкан груп ООД и услуги по поддръжка на транспортни средства от Омникар Ауто ООД.

Договори за лизинг

През отчетния период дружеството е признало активи, пасиви и разходи във връзка *договори за лизинг* със свързани лица (*Приложение № 13*), както следва:

	Дружества под общ контрол	Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Задължение за лизинг			
Признати на 01.01.2018 г.	9,297	29	9,326
Задължения от новопридобити дъщерни дружества	521	-	521
Разходи за лихви за задължения по лизинг	181	-	181
Плащания по задължения по лизинг за периода	(1,070)	(3)	(1,073)
Задължения по лизинг на 31.12.2018	8,929	26	8,955

	Дружества под общ контрол	Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Задължение за лизинг			
Задължения по лизинг на 01.01.2019 г.	8,929	26	8,955
Увеличения	4,844	-	4,844
Трансфер от задължения по лизинг към трети лица	15,712	-	15,712
Начислена лихва	258	-	258
Отписани задължения по прекратени договори	(2,654)	-	(2,654)
Плащания на задължения по лизинг за периода	(1,386)	(6)	(1,392)
Задължения по лизинг на 31.12.2019 г.	25,703	20	25,723
	Дружества под общ контрол	Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	Общо
Активи "право на ползване" на 01.01.2018 г.	9,297	29	9,326
Активи от новопридобити дъщерни дружества	521	-	521
Разходи за амортизация на активи по право на ползване	(986)	(3)	(989)
Активи "право на ползване" на 31.12.2018 г.	8,832	26	8,858
Актив „право на ползване“ на 01.01.2019	8,832	26	8,858
Увеличения	4,844	-	4,844
Трансфер от договори за лизинг с трети лица	15,825	-	15,825
Начислена амортизация	(1,383)	(6)	(1,389)
Балансова стойност на активите „право на ползване“ по прекратени договори за лизинг	(2,596)	-	(2,596)
Активи „право на ползване“ на 31.12.2019 г.	25,522	20	25,542

Ключовият управленски персонал е оповестен в *Приложение № 1*.

Възнагражденията на ключовия управленски персонал, начислени през отчетния период са в размер на 661 х. лв. (2018 г.: 662 х. лв.) и включват:

- постоянни възнаграждения в размер на 484 х. лв. (2018 г.: 497 х. лв.);
- променливо възнаграждение в размер на 150 х.лв. (2018 г.: 135 х. лв.);
- осигурителни вноски за сметка на работодателя 27 х.лв. (2018 г.: 30 х.лв.)

Дължимите променливи възнаграждения към 31 декември 2019 г. са в размер на 228 х.лв., в т.ч. платими в рамките на 3 години 85 х.лв. (31.12.2018 г. 228 х.лв., в г.ч. нетекущи 67 х.лв.) (*Приложение № 17 и Приложение № 19*).

34. ЦЕЛИ И ПОЛИТИКА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК

В хода на обичайната си дейност Групата може да бъде изложена на различни финансови рискове, които произлизат от използването на финансови инструменти. Най-важните от които са: пазарен риск (включващ валутен риск, риск от промяна на справедливата стойност и ценови риск), кредитен риск, ликвиден риск и риск на лихвено-обвързаните парични потоци. Тази бележка описва целите, политиките и процесите за управление на тези рискове и използваните методи за оценяването им.

Няма съществени промени при излагането на Групата на рискове от финансови инструменти, нейните цели, политики и процеси за управление на тези рискове или използваните методи за оценяването им от предишни периоди, освен ако не е упоменато нещо друго в тази бележка.

Общото управление на риска е фокусирано върху прогнозиране на резултатите от определени области на финансовите пазари за постигане на минимизиране на потенциалните отрицателни ефекти, които биха могли да се отразят върху финансовите резултати и състояние на Групата. Финансовите рискове текущо се идентифицират, измерват и наблюдават с помощта на различни контролни механизми, за да се определят адекватни цени на услугите на дружествата в Групата, както и да се оценят адекватно правените от тях инвестиции и формите за поддържане на свободните ликвидни средства, без да се допуска неоправдана концентрация на даден риск.

Управлението на риска в Групата се осъществява текущо от ръководството на групата – майка съгласно политиката, определена от Съвета на директорите. Последният е приел основните принципи за общото управление на финансовия риск, на базата на които са разработени конкретни процедури за управление на отделните специфични рискове, като валутен, ценови, лихвен, кредитен и ликвиден.

Структурата на финансовите активи и пасиви към 31.12.2019 г. е както следва:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Финансови активи		
Финансови активи по амортизирана стойност в т.ч.:		
Вземания и заеми	26,678	24,143
- Търговски вземания (Приложение № 8)	24,600	22,020
<i>в т.ч. вземания от свързани лица</i>	<i>1,321</i>	<i>605</i>
- Други вземания	2,078	2,123
<i>в т.ч. вземания от доверители (Приложение 10)</i>	<i>680</i>	<i>871</i>
<i>в т.ч. предоставени депозити (Приложение № 6 и Приложение № 10)</i>	<i>975</i>	<i>619</i>
<i>в т.ч. дългосрочни вземания от продажба на дълготрайни активи (Приложение № 6 и Приложение № 10)</i>	<i>403</i>	<i>345</i>
Парични средства и парични еквиваленти (Приложение № 11)	16,196	15,089
Общо финансови активи	42,874	39,232

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Финансови пасиви		
Финансови пасиви по амортизирана стойност в т.ч.:		
Задължения по лизинг (Приложения № 13)	62,982	51,381
Дългосрочни задължения по придобивания на дъщерни дружества (Приложения № 14)	10,472	17,785
Задължения по банкови заеми (Приложения № 15)	2,958	5,926
Търговски задължения (Приложения № 18)	11,764	12,546
<i>в т.ч. задължения към свързани лица</i>	468	548
Други задължения (Приложение № 21)	8,503	11,728
<i>в т.ч. задължения към доверители</i>	8,358	11,384
Общо финансови пасиви	96,679	99,366

Загубите от обезценка, свързани с финансови активи, признати в отчета за всеобхватния доход, са както следва:

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Загуба от обезценка на вземания от клиенти , вкл. свързани лица	653	843
Възстановена загуба от обезценка на вземания от клиенти, вкл. свързани лица	(253)	(225)
Общо	400	618

Основната цел на финансовите инструменти, с които оперира Групата е финансиране на текущата дейност.

Ръководството носи цялата отговорност за определяне целите и политиките на Групата за управление на риска и, докато запазва крайната отговорност за тях, делегира правомощието за определяне и опериране на процесите, които дават уверение за ефективното изпълнение на целите и политиките за финансовата функция на Групата. Ръководството получава месечни отчети, като се разглежда ефективността на процесите на място и целесъобразността на целите и политиките, които поставя. В тази връзка периодично се прави преглед на политиките и процесите за управление на риска.

Общата цел на ръководството е да поставят политики, които търсят намаляване на риска, доколкото е възможно, без да се засяга неправомерно конкурентостта и гъвкавостта на Групата. Допълнителна подробна информация относно тези политики е изложена по-долу:

Кредитен риск

Кредитният риск представлява риск от финансова загуба за Групата, ако контрагентите на дружествата в Групата не спазят договорните си задължения и не са в състояние да изплатят изцяло и в обичайно предвидените срокове дължимите от тях суми. Кредитният риск на Групата възниква както от основната ѝ дейност, чрез търговските вземания, така и от нейната финансова дейност, включваща основно депозити в банки. В Групата са разработени политики, процедури и правила за контрол и мониторинг на поведението на кредитния риск.

Търговски вземания

В своята търговска практика Групата е прилагала различни схеми на дистрибуция и реализация на предлаганите услуги, докато достигне до формирането на сегашния ефективен подход, съобразен, както с пазарната среда и начини на търгуване, така и с разнообразните форми на плащане.

При осъществяване на дейността си, Групата си партнира с голям брой български и чуждестранни контрагенти от различни сфери на бизнеса. Отсрочени плащания (продажби на кредит) на клиенти се предлагат само на контрагенти, които имат добро търговско сътрудничество с дружествата в Групата, добро финансово състояние и липса на нарушения при спазването на договорените кредитни условия. Кредитната политика на Групата предвижда всеки нов клиент да се оценява и от гледна точка на кредитоспособност преди да му се предложат стандартните условия на доставка и плащане.

Анализът, който извършва Групата, включва, но не се ограничава с, посещение на обекта на клиента, а също и събиране на информация за месечните му обороти и друга релевантна финансова и нефинансова информация за него. Допълнително съгласно договорите си с клиенти в повечето случаи дружествата в Групата имат право да прихващат дължими от клиентите суми с насрещни задължения, в т.ч. за събрани суми по услугата „наложен платеж”.

Клиенти, които не могат да покрият критериите за кредитоспособност, могат да извършват покупки срещу заплащане в брой.

Събираемостта и концентрацията на вземанията се контролира текущо, съгласно установената кредитна политика на Групата. Събиране на информация за клиентите и достигнатите месечни обороти са основни критерии за прилагане на кредитната политика на Групата. Ежеседмично се прави преглед на откритите позиции по клиенти, както и получените постъпления, като се извършва анализ на неплатените суми и състоянието на клиентите – причини, намерения и план от мерки.

Мерките, които Групата предприема за събиране на просрочените вземания са следните: уведомяване на клиентите (писмено или по телефон) за просрочените задължение и срокът им за плащане. Ако просрочията продължават - се предприемат действия за събиране на просрочените суми по съдебен ред. Съдебната процедура продължава до издаване от съда на изпълнителен лист, освен ако клиента не заплати дължимите суми. След получаване на изпълнителен лист и сметките на клиента – длъжник се запорират до пълното погасяване на претендираните от Групата суми.

Групата използва матрица за изчисление на очакваните кредитни загуби на търговските вземания. Ръководството е определило, че клиентите на съответните дружества в Групата имат сходни характеристики, вкл. за кредитен риск. Поради това при моделиране на матрицата за очаквани кредитни загуби, клиентите не са групирани в портфейли, на база *тип, наличие на свързаност и сектор на клиента и всички клиенти са разгледани като един портфейл*. Прилаганите в матрицата проценти на провизиране се базират на дните на просрочие. Обичайно, групата приема, че датата на икономическата загуба от несъбираемост възниква след 365 дни от първия ден на просрочие. Този период се изследва и преценява исторически. Дружествата в Групата няма практика да изисква обезпечение на вземанията чрез предоставяне на поръчителство от трета страна и/или друг клиент на групата, както и да застрахова своите вземания.

Процентите на матриците за провизиране на търговските вземания са определени по дружества, на бази исторически данни, наблюдавани от дружествата в Групата за предходната година, тъй като търговските вземания са със срок на събираемост средно от 20 до 30 дни. Очакваните кредитни загуби по групи просрочия не са актуализирани към 31.12.2019 г., тъй като през отчетния период няма съществена промяна в поведението на клиентите при плащане и не са настъпили други събития, които оказват съществен ефект върху събираемостта на вземанията на Групата. В основата на метода е анализът на историята и оценката на поведението на всяка фактура, издадена през предходната година в аспект на дни просрочие, преминаване по периоди между различните диапазони на просрочие, плащанията и несъбрани суми и т.н. На тази база се определя процентът на загубата като несъбираемостта на дадената група фактури към просрочените фактури по дни.

Групата не очаква съществени промени в бизнеса на дъщерните дружества и клиентската им база.

На второ място, Групата прецизира матриците за провизиране на обезценка като коригира определените проценти на база исторически данни за поведението на плащанията по издадените фактури и историческите загуби от несъбираемост, чрез включване на сценарии и прогнозна информация за определени макрофактори. Историческите проценти се коригират, за да отразят както ефекта на стойността на парите във времето, така и ефекта от бъдещо поведение на макроикономически фактори, за които е установена статистическа зависимост и за които се смята, че оказват влияние на способността на клиентите да обслужват и уреждат задълженията си.

Предвид краткосрочния хоризонт на вземанията и прогнозите на международни институции (ЕК, МВФ, Световна банка) за следващата 2020 година за развитието на българската и световната икономиката, анализът със сценарии на ръководството показва, че ефектите от промените в макроикономическата среда върху матриците за провизиране са несъществени по размер към 31.12.2019 г.

Очакваните кредитни загуби се изчисляват на датата на всеки отчетен период.

Активите по договори с клиенти имат същите характеристики на риска както на търговските вземания по същите видове договори и клиенти. Следователно, Групата е приела, че очакваните нива на загуби за търговските вземания са приблизително сходни на нивата на загуби за активите по договори с клиенти и прилага едни и същи матрици за провизиране на обезценка.

Други индивидуални вземания, включително от свързани лица

За определяне на кредитния риск на определени индивидуални вземания, ръководството на Групата е разработило методика, която включва вероятно претеглени сценарии за събираемост и бъдещи парични потоци, с допускания за загуба при настъпване на събитие на загуба. На база анализа на характеристиките на длъжника и заема, вкл. измененията, които са настъпили в тях спрямо предходния период се определя етапът на инструмента (Етап 1, Етап 2 или Етап 3). Групата счита, че даден финансов инструмент е претърпял *значително увеличение на кредитния риск*, когато са изпълнени един или повече от следните количествени или качествени критерии:

Количествени критерии:

- Увеличение на вероятността от неизпълнение за целия живот на финансовия актив към отчетната дата спрямо вероятността от неизпълнение за целия живот към датата, на която активът е признат за първи път;
- Длъжникът е в просрочие над 30 дни, но по-малко от 90 дни.
- Действителни или очаквани значителни неблагоприятни промени в оперативните резултати на длъжника, над допустимия диапазон на изменение, измерени през основни финансови и оперативни показатели на длъжника;
- Значителна промяна в стойността на обезпечението (ако е предоставено), което обстоятелство се очаква да увеличи загубата и риска от неизпълнение.

Качествени критерии:

- Значителни неблагоприятни промени в бизнес, финансови и / или икономически условия, при които длъжникът оперира;
- Действителни или очаквани значителни неблагоприятни промени в оперативните резултати на длъжника;
- Значителна промяна в качеството на обезпечението, която се очаква да увеличи риска от неизпълнение;
- Ранни признаци на проблеми с паричния поток / ликвидност, като забавяне в обслужването на търговските кредитори / банкови кредити.

Критериите, използвани за определяне на значително нарастване на кредитния риск, се наблюдават и преразглеждат периодично за целесъобразност от ръководството на Групата.

Групата определя даден финансов инструмент *в неизпълнение и с настъпила кредитна загуба*, когато отговаря на един или повече от следните критерии:

Количествени критерии

- Длъжникът е с просрочие над 90 дни по своите договорни плащания;
- Настъпили или предстоящи съществени неблагоприятни промени и събития в бизнеса, финансовите условия и стопанската среда на длъжника, измерени през сериозен спад на основни финансови и оперативни показатели на длъжника;
- Длъжникът отчита поредица загуби и отрицателни нетни активи;

- Настъпили или предстоящи съществени неблагоприятни промени в стойността на ключово обезпечение (ако е предоставено), вкл. загуби на обезпечения.

Качествени критерии

Длъжникът е в невъзможност да плаща поради значителни финансови затруднения. Това са случаи, когато:

- Длъжникът е в нарушение на финансовия договор, напр. лихвени плащания, обезпечения и/или на друг съществен договор, вкл. и за финансиране;
- Негативни промени в бизнеса, пазара, средата и регулациите на длъжника;
- Направени отстъпки и облекчения във връзка с финансови затруднения на длъжника;
- Вероятно е длъжника да бъде обявен в несъстоятелност.

Очакваните кредитни загуби са изчислени чрез дисконтиране на получената стойност от претеглените през тяхната вероятност редица от сценарии на бъдещи парични потоци събираемост, коригирани с показателя за очаквана загуба при настъпване на събитие за загуба. Дисконтовият процент, използван при изчисляването на очакваната кредитна загуба, е първоначалният ефективен лихвен процент.

Използваната от Групата категоризация за оценка на кредитния риск, свързан със заемите, и други индивидуални вземания е, както следва:

Категория	Описание	База за признаване на очакваните кредитни загуби
<i>Редовни (Етап 1)</i>	Длъжникът е с нисък риск от неизпълнение и няма просрочени плащания	12-месечни очаквани кредитни загуби
<i>Съмнителни (Етап 2)</i>	Дължими суми с просрочия над 30 дни или има съществено увеличение на кредитния риск в сравнение с първоначалното признаване	Очаквани кредитни загуби за целия срок на актива – кредитно –необезценен
<i>В неизпълнение (Етап 3)</i>	Дължими суми с просрочия над 90 дни или има доказателства, че активът е кредитно-обезценен	Настъпили кредитни загуби за целия срок на актива – кредитно-обезценен

Таблицата по-долу представя качеството на финансовите активи и активите по договори на Групата, а също така и максималната експозиция, изложена на кредитен риск:

ГРУПА СПИДИ

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2019 година

31.12.2019	Прил.	Вътрешна категория за кредитен риск	Очаквани кредитни загуби	Брутна балансова стойност	Загуба от обезценка (коректив)	Балансова стойност
				BGN'000	BGN'000	BGN'000
Търговски вземания	8	-	За целия живот (опростен модел)	27,700	(2,500)	24,600
Активи по договори	9	-	За целия живот (опростен модел)	927	(4)	923
Други вземания	6, 10	Редовни (Етап 1)	За 12 месечен период	1,792	(14)	1,778
Парични средства и парични еквиваленти	11	Редовни (Етап 1)	За 12 месечен период	16,196	-	16,196
Общо:				46,015	(2,518)	43,497

31.12.2018	Прил.	Вътрешна категория за кредитен риск	Очаквани кредитни загуби	Брутна балансова стойност	Загуба от обезценка (коректив)	Балансова стойност
				BGN'000	BGN'000	BGN'000
Търговски вземания	8	-	За целия живот (опростен модел)	24,378	(2,358)	22,020
Активи по договори	9	-	За целия живот (опростен модел)	902	(1)	901
Други вземания	6, 10	Редовни (Етап 1)	За 12 месечен период	2,123	-	2,123
Парични средства и парични еквиваленти	11	Редовни (Етап 1)	За 12 месечен период	15,089	-	15,089
Общо:				42,492	(2,359)	40,133

Парични средства

Паричните средства на Групата и разплащателните операции са съсредоточени основно в различни първокласни банки. За изчислението на очакваните кредитни загуби по *паричните средства и еквиваленти* се прилага рейтингов модел, като се използват рейтингите на банките, определени от международно признати рейтингови фирми като Moody's, Fitch, S&P, BCRA и Bloomberg и референтните публични данни за PD (вероятности за неизпълнение), отговарящи на рейтинга на съответната банка. Ръководството следи текущо промяната на рейтинга на съответната банка, за да

ГРУПА СПИДИ**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2019 година**

оценява наличието на завишен кредитен риск и текущото управление на входящите и изходящи парични потоци и разпределението на наличностите по банкови сметки и банки.

Наличните към 31.12.2019 г. парични средства и еквиваленти на Групата са по сметки в банки с рейтинг ВВВ- и А- съгласно Fitch (31.12.2018 г.: ВВВ- и А- съгласно Fitch).

Валутен риск

Валутният риск е риска от негативното влияние на колебания в преобладаващите валутни курсове върху финансовото състояние и паричните потоци на Групата. Тъй като българският лев е фиксиран към еврото и Групата представя финансовите си отчети в български левове, валутният риск е свързан единствено с валутите, различни от евро.

Основната част от операциите на Групата са деноминирани основно в български лева и/или евро, което намалява излагането на валутен риск.

Следващата таблица обобщава експозицията на Групата на валутен риск към 31 декември. В нея са включени активите и пасивите по балансова стойност, категоризирани по вид валута.

31.12.2019 г.	BGN	EUR	RON	USD	HUF	Други валути	Общо
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Търговски вземания	12,339	5,327	6,917	17	-	-	24,600
Други вземания	763	1,315	-	-	-	-	2,078
Парични средства и парични еквиваленти	8,616	3,025	4,439	40	56	20	16,196
Общо активи	21,718	9,667	11,356	57	56	20	42,874
Задължения по лизинг	39,173	13,311	10,498	-	-	-	62,982
Дългосрочни задължения по придобивания на дъщерни дружества	-	10,472	-	-	-	-	10,472
Задължения към банки	994	1,964	-	-	-	-	2,958
Търговски задължения	4,880	1,252	5,624	8	-	-	11,764
Други задължения	5,633	226	2,626	-	14	4	8,503
Общо пасиви	50,680	27,225	18,748	8	14	4	99,132

ГРУПА СПИДИ
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2019 година

31.12.2018 г.	BGN	EUR	RON	USD	HUF	Други валути	Общо
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Търговски вземания	11,757	2,680	7,582	-	-	-	22,019
Други вземания	466	1,184	473	-	-	-	2,123
Парични средства и парични еквиваленти	9,682	2,693	2,433	76	205	-	15,089
Общо активи	21,905	6,557	10,488	76	205	-	39,231
Задължения по лизинг	39,778	486	11,117	-	-	-	51,381
Дългосрочни задължения по придобивания на дъщерни дружества	-	17,785	-	-	-	-	17,785
Задължения към банки	3,081	2,845	-	-	-	-	5,926
Търговски задължения	6,096	1,397	5,047	-	6	-	12,546
Други задължения	7,569	640	3,519	-	-	-	11,728
Общо пасиви	56,524	23,153	19,683	-	6	-	99,132

Анализ на валутната чувствителност

В таблицата по-долу е представена валутната му чувствителност при 10% увеличение/намаление на текущите обменни курсове на българския лев спрямо валутите, различни от лева и евро на база структурата на валутните активи и пасиви към 31 декември и при предположение, че се игнорира влиянието на останалите променливи величини. Ефектът е измерен и представен като влияние върху финансовия резултат **преди облагане** с данъци и върху собствения капитал.

		RON		USD		HUF	
		2019	2018	2019	2018	2019	2018
		BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
10% увеличение на обменните курсове							
<i>Финансов резултат (печалба или загуба)</i>	+	(739)	(920)	5	8	4	20
<i>Собствен капитал – натрупани печалби</i>	+	(739)	(920)	5	8	4	20
10% намаление на обменните курсове							
<i>Финансов резултат (печалба или загуба)</i>	-	739	920	(5)	(8)	(4)	(20)
<i>Собствен капитал – натрупани печалби</i>	-	739	920	(5)	(8)	(4)	(20)

ГРУПА СПИДИ**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2019 година****Ликвиден риск**

Ликвидният риск възниква от управлението на работния капитал, финансовите разходи и погасяването на главницата на дълговите инструменти. Това е риска, когато ръководството ще срещне трудности при изпълнение на задълженията си, когато станат дължими.

Политиката на ръководството е да даде уверение, че винаги ще разполага с достатъчно парични средства, за да може да изпълни задълженията си, когато станат дължими. За да постигне тази цел, то търси начин да поддържа паричните салда (или съгласуваните средства), за да изпълни очакваните изисквания. Също, ръководството търси начин да намали ликвидния риск с фиксиране на лихвени проценти (и от тук паричните потоци) на заемните ѝ средства.

Ръководството получава периодично информация относно паричните салда.

В таблицата по-долу е направен анализ на пасивите на Групата към 31 декември 2019 г., групирани по остатъчен срок до падежа, на база *недисконтирани* парични потоци.

31.12.2019 г.	До 3	от 3 до 12	от 1 до 5	от 5 до 10	над 10	Общо
	месеца	месеца	год.	год.	години	
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Задължения по лизинг	4,062	9,765	30,879	15,984	7,349	68,039
Дългосрочни задължения по придобивания на дъщерни дружеств	-	6,216	5,135	-	-	11,351
Задължения към банки	503	1,406	1,093	-	-	3,002
Търговски задължения	11,764	-	-	-	-	11,764
Задължения към доверители	8,503	-	-	-	-	8,503
Общо	24,832	17,387	37,107	15,984	7,349	102,659

31.12.2018 г.	До 3	от 3 до 12	от 1 до 5	от 5 до 10	над 10	Общо
	месеца	месеца	год.	год.	години	
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Задължения по лизинг	3,250	9,106	24,721	12,440	6,738	56,255
Дългосрочни задължения по придобивания на дъщерни дружеств	2,689	5,632	10,705	587	-	19,613
Задължения към банки	1,171	2,465	2,367	-	-	6,003
Търговски задължения	12,890	-	-	-	-	12,890
Задължения към доверители	11,384	-	-	-	-	11,384
Общо	31,384	17,203	37,793	13,027	6,738	106,145

Риск на лихвоносни парични потоци

В структурата на активите на Групата лихвоносните активи са представени от паричните средства, които са с фиксиран лихвен процент. От друга страна, привлечените средства на Групата под формата на дългосрочни банкови заеми и част от задълженията по лизинг са обичайно с променлив лихвен процент.

ГРУПА СПИДИ**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2019 година**

Това обстоятелство частично поставя паричните потоци на Групата в зависимост от лихвен риск. Покриването на този риск се постига по два начина:

- а) оптимизиране на източниците на кредитни ресурси за постигане на относително по-ниска цена на привлечените средства; и
- б) комбинирана структура на самите лихвени проценти по кредитите, която съдържа два компонента – постоянен и променлив, съотношението между които, а и абсолютната им стойност, могат да се постигнат и поддържат в благоприятен размер за Групата. Постоянната компонента е с относително ниска абсолютна стойност и достатъчно голям относителен дял в общия лихвен процент. Това обстоятелство премахва вероятността от значителна промяна в лихвените равнища при евентуална актуализация на променливата компонента. Така се минимизира и вероятността от промяна в неблагоприятна посока на паричните потоци.

Ръководството на Групата текущо наблюдава и анализира неговата експозиция спрямо промените в лихвените равнища.

31 декември 2019 г.	безлихвени	с плаващ	с фиксиран	Общо
	BGN '000	лихвен % BGN '000	лихвен % BGN '000	BGN '000
Вземания и заеми	26,678	-	-	26,678
Парични средства и парични еквиваленти	1,675	-	14,521	16,196
Общо финансови активи	28,353	-	14,521	42,874
Банкови заеми и задължения по лизинг	-	21,893	44,047	65,940
Дългосрочни задължения по придобивания на дъщерни дружеств	-	-	10,472	10,472
Други заеми и задължения	20,267	-	-	20,267
Общо финансови пасиви	20,267	21,893	54,519	96,679
31 декември 2018 г.	безлихвени	с плаващ	с фиксиран	Общо
	BGN '000	лихвен % BGN '000	лихвен % BGN '000	BGN '000
Вземания и заеми	24,143	-	-	24,143
Парични средства и парични еквиваленти	2,750	-	12,339	15,089
Общо финансови активи	26,893	-	12,339	39,232
Банкови заеми и задължения по лизинг	-	20,637	36,670	57,307
Дългосрочни задължения по придобивания на дъщерни дружеств	-	-	17,785	17,785
Други заеми и задължения	24,274	-	-	24,274
Общо финансови пасиви	24,274	20,637	54,455	99,366

Информация за справедливата стойност на активите и пасивите

Справедливата стойност се определя като сума, за която един актив може да бъде разменен или пасив, уреден между информирани и желаещи страни в честна сделка.

Концепцията за справедливата стойност предполага реализиране на финансови инструменти чрез продажба, на база позицията, предположенията и преценките на независими пазарни участници на основен или най-изгоден за даден актив или пасив пазар. За своите финансови активи и пасиви Групата приема като основен пазар финансовите пазари в България – БФБ, големите търговски банки – дилъри и за определени специфични инструменти – директни сделки между страните. В повечето случаи, обаче, особено по отношение на търговските вземания и задължения, кредитите и депозитите, Групата очаква да реализира тези финансови активи и чрез тяхното цялостно обратно изплащане или респ. погасяване във времето. Затова те се представят по тяхната амортизирана стойност.

Също така голямата част от финансовите активи и пасиви са краткосрочни по своята същност (търговски вземания и задължения) и поради това тяхната справедлива стойност е приблизително равна на балансовата им стойност. При заемите с фиксиран лихвен процент прилаганата методика за неговото определяне използва като отправна точка за изчисленията текущите наблюдения на Групата по отношение на пазарните лихвени равнища.

Доколкото все още не съществува достатъчно активен пазар на различните финансови инструменти в България, със стабилност, достатъчни обеми и ликвидност за покупки и продажби на някои финансови активи и пасиви, за тях няма на разположение достатъчно и надеждни котировки на пазарни цени, поради което се използват други алтернативни оценъчни методи и техники.

Ръководството на Групата счита, че при съществуващите обстоятелства представените в отчета за финансово състояние оценки на финансовите активи и пасиви са възможно най-надеждни, адекватни и достоверни за целите на финансовата отчетност.

Ръководството смята, че справедливите стойности на финансовите инструменти не се различават съществено от отчетната им стойност.

35. УПРАВЛЕНИЕ НА КАПИТАЛА

Основната цел на управлението на капитала на Групата е да се гарантира, че тя поддържа стабилен кредитен рейтинг и подходящи капиталови съотношения, за да поддържа бизнеса и да увеличи максимално стойността му, вкл. да продължи да функционира като действащо предприятие и да осигурява съответната възвръщаемост на инвестираните средства на собствениците, стопански ползи на другите заинтересовани лица и участници в неговия бизнес, както и да поддържа оптимална капиталова структура, за да се редуцират разходите за капитала.

Групата управлява капиталовата си структура и прави корекции в нея с оглед на промените в икономическите условия.

Групата наблюдава капитала си, като използва съотношение на задлъжнялост, което представлява нетния дълг, разделен на общия капитал плюс нетния дълг. Това съотношение се изчислява между нетния дългов капитал към общата сума на капитала. Нетният дългов капитал се определя като разлика между всички привлечени заемни средства така, както са посочени в консолидирания отчет за финансовото състояние и паричните средства и парични еквиваленти. Общата сума на капитала е равна на собствения капитал и нетния дългов капитал.

ГРУПА СПИДИ**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2019 година**

Политиката на Групата е да поддържа оптимално ниво на капитал с цел да може да осигурява необходимите средства – дългосрочни и краткосрочни за бъдещото си развитие.

В таблицата по-долу са представени съотношенията на задлъжнялост на база структурата на капитала към 31 декември:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Задължения по лизинг	62,982	51,381
Дългосрочни задължения по придобивания на дъщерни дружества	10,472	17,785
Задължения по банкови заеми	2,958	5,926
Намалени с парични средства	(16,196)	(15,089)
Нетен дълг	60,216	60,003
Собствен капитал	59,906	48,795
Общо нетен дълг и собствен капитал	120,122	108,798
Съотношение на задлъжнялост	50,13%	55,15%

Ръководството е избрало да наблюдава като ключови два допълнителни финансови показателя, а именно: а) консолидиран нетен финансов дълг и б) нормализирана печалба преди лихви, данъци и амортизации на ниво група.

Таблицата по-долу показва нормализираната печалба преди лихви, данъци и амортизации и консолидирания нетен финансов дълг.

Нормализирана печалба преди лихви, данъци и амортизации

		2019	2018
	Приложение	BGN '000	BGN '000
Консолидирана нетна печалба за годината		19,026	10,026
Плюс: Разход за данък върху печалбата (текущ и отсрочен)	31	2,400	1,292
Плюс: Финансови разходи	30	2,569	1,795
Плюс: Разходи за амортизация и обезценка на нетекущи активи	3, 4	22,299	17,533
Минус: Финансови приходи		-	-
Минус: Печалба от продажба на дълготрайни активи, надвишаваща 1,500 х.лв.	23	-	-
Минус: Други нетипични за дейността и еднократни приходи		(622)	(320)
<i>в т.ч. приходи от финансираня</i>	24	(310)	(320)
Плюс: Други нетипични за дейността и еднократни разходи		638	205
<i>в т.ч. провизии за задължения</i>	24	23	205
Нормализирана печалба преди лихви, данъци и амортизации (ЕБИТДА)		46,310	30,531

		Приложение	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
Консолидиран нетен финансов дълг				
	Дългосрочни банкови заеми	15	2,958	5,926
	Задължения по лизинг	13	62,982	51,381
	Други задължения с финансиращ елемент, в т.ч.		10,472	18,004
	<i>Дългосрочни задължения по придобивания на дъщерни дружества</i>	14	10,472	17,785
	<i>Получени заеми от трети лица</i>	21	-	219
	Задължения за дивиденди		-	-
	Задължения за данъци върху печалбата	20	626	395
	Задължения към персонала при пенсиониране	17	173	111
	Задължения за променливи възнаграждения на членовете на Съвета на директорите	17, 19	228	228
	Задължения за неизползвани компенсируеми отпуски и осигуровки върху тях	19	2,033	2,071
	Задължения към доверители за събрани суми по наложени платежи	21	8,358	11,384
	Настоящи и условни задължения към персонала, свързани с договори за лоялност, бонуси при смяна на контрол, прекратяване на договори, права за акции и други договорени обезщетения и бонуси на персонала		-	-
	Отсрочени данъчни пасиви	бел.А	-	-
			87,830	91,668
минус	Парични средства и парични еквиваленти	11	(16,196)	(15,089)
	Предоставени заеми	10	-	(101)
	Получени финансираня	16	(129)	(439)
	Отсрочени данъчни активи	бел.А	(490)	(468)
			(16,815)	(16,097)
Консолидиран нетен финансов дълг			71,015	73,403

Бележка А: През 2019 г. е направено прецизиране на прилаганата от ръководството формула за изчисляване на показателя „консолидиран нетен финансов дълг“. С това прецизиране при изчислението се използват показателите за отсрочени данъци (отсрочени данъчни активи и отсрочени данъчни пасиви) от индивидуалните отчети на дружествата в Групата, защото данъчното облагане не се извършва на консолидационно ниво, а на ниво отделни дружества от Групата. По тази причина, с цел постигане на съпоставимост, показателят за 2018 г. представен в горната таблица, е преизчислен.

36. СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД

В края на 2019 година в Китай стартира епидемия от коронавирус COVID – 19 и се разпространи из целия свят. Разпространението на вируса в световен мащаб оказва влияние върху редица сектори на

икономиката, доколкото под карантина в световен мащаб се поставят глобални индустриални райони и цели държави (Например, Китай, Италия). Първият случай на коронавирус в Румъния е обявен в края на февруари 2020 г., а в България първите положителни проби са потвърдени на 8 март 2020 г. На 13 март 2020 г. в България и на 17 март 2020 г. в Румъния е въведено извънредно положение. В двете страни са въведени строги противоепидемични мерки и ограничения имащи за цел да ограничат социалните контакти и да ограничат разпространението на вируса. Това води до нарушаване на нормалната икономическа дейност почти на всички стопански субекти в България и Румъния.

Поради непредсказуемата динамика на COVID-19, обхватът и ефектите върху бизнеса на Групата, респ. за нейната бъдеща дейност, активи и пасиви, е сложно и практически невъзможно да бъдат оценени с точност на този етап. Първоначалната оценка на ръководството е, че не са идентифицирани обстоятелства и фактори, които да поставят под въпрос на валидността на принципа-предположение за действащо предприятие за дружествата от Групата. Възможните последици/ефекти от извънредната ситуация за дейността на Групата са оценени като:

- увеличаване on-line потреблението и доставките до домовете, за което обаче все още няма ясни тенденции и в първите дни на извънредното положение Групата не намира голяма промяна в дейността си (позитивна или негативна);
- забавяне в доставката на международните пратки и/или невъзможност от осъществяване на доставка до крайния получател, поради въведени ограничения за движения и въвеждане на пропускателен режим в редица европейски градове;
- свиване на B2B сегмента и забавяне на плащанията от страна на клиентите, чиито бизнеси са съществено засегнати от извънредната ситуация и въведени предпазни мерки.

За минимизиране на вероятните негативни ефекти върху дейността на Групата, компанията-майка е сформирала „Работна група“ от ключови мениджъри, чиято цел е да работи по мерките за реакция на кризисната ситуация. Предприетите до момента мерки за ограничаване негативните последици върху дейността на Групата и предпазване на служителите са:

- провеждане на редица информационни кампании и осигуряване на предпазни средства
- въведена е нова процедура за наблюдение на вземанията от клиенти с оглед предотвратяване на забавени плащания от клиенти;
- разработени са сценарии за намаление на капацитета и свързаните разходи при евентуални спадове в обемите през второ тримесечие на 2020 година
- непрекъснато наблюдение на плановете за капитални инвестиции и евентуално съкращение при явни признаци на спад по сегменти и направления
- въведени са нови процедури с мерки за безопасност, вкл. дистанционна работа (home-office) за служителите от търговски и финансов отдел, допълнителен извънреден платен годишен отпуск за служители над 60 години

Няма други значими събития, настъпили между отчетната дата и датата на приемане на консолидирания отчет за финансовото състояние, които да изискват корекция и/или допълнително оповестяване във финансовите отчети за годината, завършваща на 31 декември 2019 г.